

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМ, БУМБАТ-4 НЭРТЭЙ АЛТНЫ
ШОРООН ОРДЫН 2025 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН БАЙГАЛЬ
ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ
БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

/ АШИГТ МАЛТМАЛЫН ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ДУГААР: MV-021514 /

/ АЖ АХУЙ НЭГЖИЙН РЕГИСТРИЙН ДУГААР: 5958989 /

Хянасан:

БОАЖЯ-ны ХБОБНУГ-ын шинжээч..... / /

Төв аймгийн байгаль орчин, аялал жуулчлалын

газрын мэргэжилтэн/С.Эрдэнэцогт/

Биелэлтийг тайлагнасан:

“Хавчигийн ам” ХХК-ийн гүйцэтгэх захирал / Г.Золбаяр /

“Хавчигийн ам” ХХК-ийн байгаль

орчны мэргэжилтэн/Э.Намсрай/

2025 он

ГАРЧИГ

1. ОРШИЛ	4
2. ТУХАЙН ОНЫ УУЛЫН АЖЛЫН ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	5
3. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	6
3.1 Агаарын чанар	6
3.2 Гадаргын ба газрын доорхи усны нөөц	9
3.3 Хөрсөн бүрхэвч	10
3.4 Ургамлан нөмрөг	12
4. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	13
4.1 Техникийн нөхөн сэргээлт	13
4.2 Биологийн нөхөн сэргээлт	16
5. БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫГ ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	20
5.1 Дүйцүүлэн хамгааллын ажил хийх талбайг орон нутгийн удирдлагатай тохиролцон сонгох	21
5.2 Тэрбум мод хөтөлбөрийн хүрээнд мод тарих хөтөлбөр	23
6. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	25
7. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	25
7.1 Археологийн дурсгал	25
7.2 Палеонтологийн дурсгал	25
8. ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	25
9. ХОГ, ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	26
9.1 Ахуйн хог хаягдал	26
9.2 Аюултай хог хаягдал	27
10. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН БИЕЛЭЛТ	27
10.1 АГААРЫН ЧАНАРЫН ХЯНАЛТ, ШИНЖИЛГЭЭ	28
10.2 ХӨРСНИЙ БОХИРДЛЫН ХЯНАЛТ, ШИНЖИЛГЭЭ	29
10.3 УУРХАЙН УСНЫ ХЯНАЛТ, ШИНЖИЛГЭЭ	29
11. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	30
12. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ, ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙГ НӨЛӨӨЛӨЛИЙН БҮСИЙН ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	31
13. ДҮГНЭЛТ	31

ЗУРГЫН ЖАГСААЛТ

Зураг.1 Тээврийн замд хуваарийн дагуу усалгаа хийв.....	6
Зураг.2 Тээврийн замд эфелээ дэвсэлт хийж, автогрейдерээр тэгшилэв.....	6
Зураг.3 Хурдны хязгаар тогтоосон тэмдгүүд.....	7
Зураг.4 Засварын шоп, ШТС.....	7
Зураг.5 Уурхайн цэвэр, бохир нуурын уснаас дээж авч буй байдал.....	8
Зураг.6. Бохир нуурын ус MNS 4943:2015 стандарттай харьцуулсан үзүүлэлт.....	8
Зураг 7. Шатах тослох материалын хадгалалт.....	9
Зураг.8 Үерийн усны хамгаалалтын далан шуудуу.....	9
Зураг.9 Засварын талбайд үйлчилгээ хийж буй ажлын явц.....	10
Зураг.10 Нефтийн бүтээгдэхүүн асгарсан тохиолдолд авах арга хэмжээ.....	10
Зураг.11 Биологийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбайн хамгаалалт хийсэн.....	11
Зураг.12 Үр тарианы силк 3.1-ээр тарилт хийж ургамалжуулав.....	11
Зураг.13 Шимт хөрс хуулж, биологийн нөхөн сэргээлт хийх талбайд тарааж ажиллав.....	12
Зураг.14 Хотхоны зохион байгуулалт.....	12
Зураг.15 Уурхайд байрлах нийт 10 ширхэг тулгуур дээр шувуу үргээгч суурилууллаа.....	13
Зураг.16 Мал амьтан гарж ирж болзошгүй газруудад тэмдэг, тэмдэглэгээ байршуулсан.....	13
Зураг.17 Дотоод овоолгоор техникийн нөхөн сэргээлт хийхээс өмнөх талбай зураглал	14
Зураг.18 Техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбайн зураглал.....	14
Зураг.19 Техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбайн зураглал.....	14
Зураг.20 Үрийн холимог Ерхөг, Судан Sorghum /sudanensis/, Согоовор /Bromopsis inermis/ Бомуул /Festuca/, Овьёос /Ovis ammon биологийн нөхөн сэргээлтэд ашиглав.....	15
Зураг.21 16.4 га талбайд 20 см зузаантайгаар шимт хөрсөөр дэвсэлт хийв.....	16
Зураг.22 Биологийн нөхөн сэргээлт ургалтын байдал 6 сар.....	16
Зураг.23 Биологийн нөхөн сэргээлт ургалтын байдал 8 сар.....	16
Зураг.24 Биологийн нөхөн сэргээлт 9 сар.....	17
Зураг.25 Техникийн нөхөн сэргээлт хийхээс өмнөх талбайн зураглал.....	18
Зураг.26 Техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбайн зураглал.....	18
Зураг.27 Мод тарьсан талбайн зураг.....	19
Зураг.28 Бэлдсэн шуудуугаа шимт хөрсөөр дүүргэж тарилт хийв. 10 сар.....	19
Зураг.29 Гал түймрээс урьдчилан сэргийлэх сургалт.....	20
Зураг.30 ШТС болон кемпэд аянга зайлуулагч байрлуулсан.....	21
Зураг.31 Уурхайн замын тэмдэг, тэмдэглэгээ.....	21
Зураг.32 Цугларах цэг.....	21
Зураг.33 Галын булан.....	22
Зураг.34 Автосамсвалдуудад галын хор байрлуулсан байдал.....	22
Зураг.35 Гал тогоо болон засварын талбайн хог хаягдлын сав байршуулсан зураг.....	23
Зураг.36 Уурхайгаас 2 км замд их цэвэрлэгээ хийсэн.....	23
Зураг.37 Сургалтанд хамрагдсан ажилчид.....	24
Зураг.38 Уурхайн хэмжээнд гарсан аккумулятор тоо хэмжээ, хадгалалт.....	24
Зураг.39 Засварын талбайн хаягдал тос нийлүүлэлт хийгдэж буй зураглал.....	25
Зураг.40 Уурхайн тоосоницын хэмжилт хийгдэж буй зураглал.....	26
Зураг.41 Хөрсний дээж авч буй ажлын явц.....	26
Зураг.42 Эргэлтийн усан сангийн, нуураас усны дээж авч буй зураглал.....	27
Зураг.43 Унд, ахуйн усны дээж авч буй зураглал.....	27
Зураг.44 Байгаль орчны сургалтыг нийт ажилчдад танилцуулж буй зураглал.....	28
Зураг.45 Сумын нээлттэй өдөрлөгт тухайн жилийн байгаль хамгаалах талаар хийсэн ажлыг танилцуулав.....	29

ХАВСРАЛТЫН ЖАГСААЛТ

Хавсралт.1 Улсын бүртгэлийн гэрчилгээ

Хавсралт.2 Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл

Хавсралт.3 Лавлагаа

Хавсралт.4 Усны гэрээ, дүгнэлт

Хавсралт.5 Газар эзэмшүүлэх гэрээ

Хавсралт.6 Нөхөн сэргээлтийн 50% барьцаа байршуулсан баримт

Хавсралт.7 Асгаралтын журмын

Хавсралт.8 Археологи угсаатан зүйн судалгаа тайлан

Хавсралт.9 Палентологийн тандан судалгааны тайлан дүгнэлт

Хавсралт.10 Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрүүд 5 ба 8 сар

Хавсралт.11 Асгаралтын журам

Хавсралт.12 Заамар сумтай хамтарч хэрэгжүүлнэ. / Сумын албан тоот /

Хавсралт.13 2025 оны аваар устгах төлөвлөгөө

Хавсралт.14 Хог хаягдлын гэрээ

Хавсралт.15 Аюултай хог хаягдлын гэрээ

1. ОРШИЛ

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 29-ний өдрийн А/618 тоот тушаалаар байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянах батлах, тайлагнах журмын дагуу боловсруулаа.

Уг алтны шороон ордыг ашиглах төслийн байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээний тайлангийн тодотголыг “Говь хангайн төгөл” ХХК 2023 онд хийж төрийн захиргааны төв байгууллагаар батлуулсан. Ашиглалтын MV-021514 тоот тусгай зөвшөөрөл бүхий талбай нь Төв аймгийн Заамар сумын нутаг Цагаан чулуутын хөндийн дээдхэсэг, Баруун шанд нэртэй газарт оршино. Талбайн хэмжээ 1139.97 га болно.

Хүснэгт. 1 Талбайн булангийн цэгийн солбицлууд:

№	WGS						UTM	
	Уртраг			Өргөрөг			Өргөрөг	Уртраг
	Градус	Минут	Секунд	Градус	Минут	Секунд		
1	104	35	13.74	48	18	9.52	469383.8318	5350021.148
2	104	35	13.76	48	18	6.28	469383.7056	5349921.11
3	104	35	21.04	48	18	6.31	469533.677	5349921.231
4	104	35	21.19	48	17	46.89	469533.5573	5349321.615
5	104	35	41.72	48	17	27.54	469953.3621	5348721.929
6	104	35	49.47	48	17	30.79	470113.5709	5348821.433
7	104	36	1	48	17	30.79	470351.1322	5348820.191
8	104	36	1	48	15	16.18	470329.4921	5344664.075
9	104	35	15.27	48	15	16.18	469386.5945	5344669.061
10	104	35	15.27	48	15	35.82	469389.8514	5345275.449
11	104	34	33.31	48	15	35.82	468524.7788	5345280.161
12	104	34	33.31	48	15	9.93	468520.3642	5344480.804
13	104	33	59.38	48	14	9.93	467810.2887	5342632.207
14	104	33	59.38	48	14	41.81	467815.8441	5343616.503
15	104	33	54	48	14	41.81	467704.8943	5343617.13
16	104	33	54	48	14	42	467704.9275	5343622.997
17	104	33	53.3	48	14	42	467690.4917	5343623.078
18	104	33	53.3	48	14	41.81	467690.4585	5343617.212
19	104	32	54	48	14	41.81	466467.5368	5343624.273
20	104	32	54	48	14	48.81	466468.8078	5343840.398
21	104	33	31	48	14	48.81	467231.816	5343835.962
22	104	33	31	48	16	33.82	467250.4539	5347078.162
23	104	33	55	48	16	33.82	467745.0967	5347075.34
24	104	33	55	48	16	45.82	467747.1949	5347445.842
25	104	35	7.01	48	16	45.82	469231.2331	5347437.631
26	104	35	7.01	48	17	1.82	469233.9021	5347931.636
27	104	34	43	48	17	1.82	468739.1282	5347934.331
28	104	34	43	48	17	43.83	468746.2497	5349231.403
29	104	35	5	48	17	43.83	469199.5003	5349228.932
30	104	35	5	48	18	9.51	469203.7911	5350021.811
31	104	35	8.89	48	18	9.51	469283.9229	5350021.378

ТӨСЛИЙН ТАНИЛЦУУЛГА

ТӨСЛИЙН НЭР:	“Бумбат-4 ” нэртэй Алтны шороонд ордыг ил аргаар ашиглах төсөл	
ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧИЙН НЭР: УЛСЫН БҮРТГЭЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭ: РЕГИСТРИЙН ДУГААР:	“Хавчигийн ам” ХХКомпани 9011528127 5958989	
ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧИЙН ХАЯГ:	Улаанбаатар хот, Хан-Уул, 15-р хороо,зайсан, Гэгээнтэн, 201 байр, 13 давхар 1303 тоот Харилцах утас: 88113110	
АШИГТ МАЛТМАЛ АШИГЛАЛТЫН ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ДУГААР:	MV-021514 /1139.97га/	
ТӨСЛИЙН БАЙРШИЛ:	Улаанбаатар хотоос баруун хойш 200 км, Төв аймгийн Заамар сумын төвөөс баруун хойш 20 км, “Шижир алт” суурингаас 15 км зайд, байр зүйн зургийн М-48-138 эдэлбэрт оршино.	
Ашигт малтмалын төрөл	-	Алт

2. ТУХАЙН ОНЫ УУЛЫН АЖЛЫН ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

2025 онд “Бумбат”-4 нэртэй алтны шороон ордын MV-021514 тоот тусгай зөвшөөрөлтэй талбайн Баруун шандын хэсгийн 4-В, 5-В нөөцийн блок, Цагаан чулуутын дээд хэсгийн Х-В, XI-В, XII-С, XIII-С-р блокуудыг олборлоод байна.

“Бумбат”-4 нэртэй алтны шороон ордын алтын шороон ордын MV-021514 талбайн хэмжээнд 2025 онд дараах уулын ажлыг хийж гүйцэтгэв.

Үүнд :

- хөрс хуулалт – 573.18 мян. м3
- элс олборлолт, угаалт – 20.62 мян.м3

2025 оны 3-р сарын 15-с Баруун шандын хэсгийн Х-В-р блок, 7-р сараас Цагаан чулуутын дээд хэсгийн 4-В-р блокоос хөрс хуулалтын ажил эхэлсэн бөгөөд эдгээр блокуудын хөрс хуулалт, элс олборлолтыг экскаватор автосамосвалын хосолсон схемээр хийж гүйцэтгэв.

Экскаватороор хөрс хуулалтыг автосамосвалд ачин урд жилийн олборлолт хийгдсэн талбайд болон ашиглагдсан хоосон орон зайд дотоод овоолгоор нөхөн сэргээлт хийхээр төлөвлөж байна Эвдрэлд орсон талбай 1.43 га талбай

2025 оны 3-р сарын 15-с Баруун шандын хэсгийн ажил эхэлсэн.

Үүнд :

- хөрс хуулалт – 2,098.9 мян. м3
- элс олборлолт, угаалт – 57,45 мян.м3

Эвдрэлд орсон талбай 7.97 га талбай шинээр эвдрэлд оруулсан.

3. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

3.1 Агаарын чанар

3.1.1 . Уурхайн технологийн замыг усалж чийглэх, (тодорхой ажлын график гаргах ба хуурайшилттай үед усалгааны хугацааг ойртуулах)

БАТЛАВ:УУРХАЙН ДАРГА Б.УУТАНБАТ

УСАЛГАА ХИЙХ ХУВААРЬ

И/А	Усалгаа хийх талбай	Хугацаа	Хариуцах тус	Тайлбар
1	Технологийн зам	Тухай бүр	Ашиглалтын инженер	Усалгааг тоосжилт үүсэх бүрт өдөр нөнийн ээлжинд ашиглалтын инженер хариусан усалгааг хийнэ. Усалгааг 11 сар хүртэл хийнэ.
2	Засварын талбай	Тухай бүр	Засварын механик	
3	Баяжуулах талбай	Тухай бүр	Ашиглалтын инженер	
4	Компаний талбай	7 хоног тутамд	Байгаль орчны ажлын	Компаний ногоон байгууламжийн усалгааг байгаль орчны ажлын хариусан хийнэ. Усалгааг 10 сар хүртэл хийнэ.

График гаргасан: БОХАБЭ-н ажлын Б.Уутанбат

Зураг.1 Тээврийн замд хуваарийн дагуу усалгаа хийв.

3.1.2 Уурхайн замуудад хайрга чулуу дэвсэх зэргээр технологийн замыг сайжруулж тоос босохоос хамгаалах

Зураг.2 Тээврийн замд эфелээ дэвсэлт хийж, автогрейдерээр тэгшилэв.

3.1.3 Уурхайн талбайд ажиллах авто тээврийн хэрэгслийн хурдыг /40км/ боломжит хэмжээгээр хязгаарлах арга хэмжээ авах.

Уурхайн зам дээрх тээврийн хэрэгслийн явах хурдыг хязгаарлах нь тоосжилтыг хянах үр дүнтэй аргуудын нэг юм. Хурдыг 40 км/цаг-с 16 км/цаг болгож бууруулахад замаас үүсэх 10 микроноос бага ширхэгтэй тоосонцрын хэмжээ 58%-иар, 40 км/цаг-с 24 км/цаг болгоход 42%-иар тус тус буурах боломжтойг судалгаагаар тогтоосон байдаг. Тээврийн болон уурхайн замд хурдны хязгаар заасан тэмдэг тэмдэглэгээ байршуулж, уурхайн автозамын хөдөлгөөний дүрэм журмыг мөрдөн, автотээврийн хэрэгслийн хурдыг тогтмол хянаж ажилласан.

Зураг.3 Хурдны хязгаар тогтоосон тэмдгүүд

3.1.4 Хүнд даацын машин механизмын засвар үйлчилгээг тогтмол явуулах, (бусад уурхайн жишгийн дагуу 200 мото/цаг)үзлэг оношилгоонд оруулж байх зөрчилтэй автомашинуудыг ашиглахгүй байх

2025 оны 5 сард уурхайд ажиллаж байгаа бүх техникүүдээ автотээврийн улсын үзлэгт хамруулсан бөгөөд тухай бүрд нь мото цагийн үйлчилгээ, засварыг тогтмол хийж ажиллласан.

Зураг.4 Засварын шон, ШТС

3.2 Гадаргын ба газрын доорхи усны нөөц

3.2.1 Алт угаах зорилгоор байгуулсан нуур цөөрмийн усны бохирдол нь газрын доорх усанд шууд нөлөөлөх тул газрын доорх усанд бохирдуулах бодис (хорт бодис, хог хаягдал, тос, шатахуун, бохир ус г.м) оруулахаас тогтмол урьдчилан сэргийлэх

Уурхайн цэврийн болон бохирын нуурнаас тогтмол шинжэлгээ авч, ажилласан бөгөөд үерийн уснаас хамгаалах далан шуудуу хийж ажиллласан.

Зураг.5 Уурхайн цэвэр, бохир нуурын уснаас дээж авч буй байдал

3.2.2 Хаягдал усыг монгол улсын хүрээлэн буй орчинд нийлүүлэх цэвэршүүлсэн бохир ус стандарт шаардлагад нийцүүлэн цэвэрлэж, хөрсөнд хаях

№	Үзүүлэлт	Шинжлэх аргын стандарт	Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ	2025.05
1	pH-Усны орчин	MNS ISO 10523-2001	6.5-8.5	8.42
2	Цахилгаан дамжуулах чанар, $\mu\text{S}/\text{cm}$	MNS ISO 7888:1999	-	0.370
3	Ерөнхий хатуулаг, мг-экв/л	MNS ISO 6059:2005	7.0	4.04
4	Кальци, (Ca^{2+}) мг/л	MNS 1097:1970	100.0	38.00
5	Магни, (Mg^{2+}) мг/л	Тооцооны арга	30.0	26.00
6	Карбонат, (CO_3^{2-}) мг/л	MNS ISO 9963-1:2005	-	0.00
7	Хлорид, (Cl^-) мг/л	MNS ISO 9297:2005	300.0	21.00
8	Гидрокарбонат, (HCO_3^-) мг/л	MNS ISO 9963-1:2005	-	198.00
9	Нитрат, (NO_3^-) мг/л	MNS ISO 7890-3:2001	<9.0	7.0
10	Төмөр, (Fe^{3+}) мг/л	MNS 4430:2005	0.3	0.00
11	Сульфат, (SO_4^{2-}) мг/л	MNS 6271:2011	100.0	00
12	Хуурай үлдэгдэл, мг/л	MNS 4423:1997	<1000	148
13	Натри + Кали, (Na^+ , K^+)	Тооцооны арга	200	5.00
14	Усны температур	ос	20.0	19.0
15	Гэдэсний бүлгийн эмгэг төрөгч нян	-	1мл-т илрэхгүй	Илрээгүй
16	Хуурай үлдэгдэл, TDS	мг/л	1000	148
17	Умбуур бодис, TSS	мг/л	30	0.00
18	Кадми, Cd	мг/л	0.03	0.00
19	Хром, Cr	мг/л	0.3	0.00
20	Зэс, Cu	мг/л	1.0	0.09
21	Никель, Ni	мг/л	0.2	001
22	Хартугалга, Pb	мг/л	0.1	0.33
23	Цайр, Zn	мг/л	3.0	0.01

Зураг.6. Бохир нуурын ус MNS 4943:2015 стандартай харьцуулсан үзүүлэлт

3.2.3 Хүнд механизмын түлш, шатахуун зэрэг усыг бохирдуулагч бодис хаяж асгахгүй байх шаардлагатай. ШТМ-иар бохирлогдсон болон ахуйн бохирдол бий болсон хөрс хур борооны үеэр угаагдан гадаргын болон гүний усыг бохирдуулж болзошгүйг анхаарч ажиллах

ШТМ хадгалахад зориулж 25тн-ын ган сав 2 ш, тос тосолгооны материалуудыг зориулалтын савтай нь хадгалан хэрэглэнэ. ШТМ-ын агуулахыг гал, ариун цэвэр, эрүүл ахуйн шаардлагын норм дүрмийн дагуу байрлуулан, зориулалтын тоноглолоор ханган ажилласан.

Зураг 7. Шатах тослох материалын хадгалалт

3.2.4 Тосгон ба ордыг хаврын шар усны болон хур борооны үерээс хамгаалах арга хэмжээ авч хамгаалалтын далан шуудууг засаж сайжруулж байх

Уурхайн кемп болон карьерийг үер усны аюулаас хамгаалах үүднээс кнав татаж хөмсөг тавьсан.

Зураг.8 Үерийн усны хамгаалалтын далан шуудуу

3.3 Хөрсөн бүрхэвч

3.3.1 Шатах тослох материал асгарч алдагдах, тархах зэргээс учруулах нөлөөллийг хязгаарлах зорилгоор засварын талбай болон шатах тослох материал хадгалах хэсгийн талбайг хөрсөнд нэвчихээс хамгааллаж хайрга дайргаар хучилттай болгох, бохирдол хур тунадас, үерийн усны урсацаар угаадаж орчинд тархахаас сэргийлж шаардлагатай хэсгүүдэд суваг шуудуу татах

Уурхайн техникийн эвдрэл, дуудлага бүрийг цаг хугацаанд засварын клерк дуудлага өгч хийж гүйцэтгэж байсан. Засварын талбайд хайрган хучилттай зам талбайд засварыг хийсэн.

Зураг.9 Засварын талбайд үйлчилгээ хийж буй ажлын явц

3.3.2 Шатах тослох материал нь органик нэгдлүүдийн нийлмэл бөгөөд хөрсөнд нэвчсэн тохиолдолд түүний гүнд ихээхэн хэмжээний бохирдлыг бий болгон удаан хугацаагаар хадгалагддаг онцлогтой. Ингэж бохирдсон хөрсийг хуулан авч тусгаарлагч гадаргуу дээр овоолон 18-20%-ийн хлораминий уусмалаар бороожуулан ариутгаж эсхүл бууц хольж асган саармагжуулалт хийх

Хавсралт Асгаралтын журам

“Илт Голд” ХХК-ийн Уурхайн даргын
оны дугаар сарын өдрийн
..... тоот тушаалын хавсралт

АСГАРАЛТЫН ҮЕД БАРИМТ ГАЗ ЖУРАМ			
ХАБ-ЭА-н асгарын Код НГ-405	Мэргэжлийн зөвлөх хувиар: 2024.05.01	Сүрьеэ үеийн	Огноо
Зөвшөөрсөн:	Уурхайн дарга Б.Уугийаар	Асгарын үеийн	Асгарын үеийн
Хянасан:	Ерөнхий инженер Н.Найдам	Асгарын үеийн	Асгарын үеийн
Хянасан:	Дотоод хяналт, Хүний нөөцийн ажлааны Т.Холбоо	Асгарын үеийн	Асгарын үеийн
Боловсруулсан:	ХАБ-ЭА-н ажлааны Б.Уугийаар	Асгарын үеийн	Асгарын үеийн
Харуулагч:	Нийт ажлааны	Асгарын үеийн	Асгарын үеийн

НЭГ. ЗОРИЛГО

1.1. Энэхүү журмын зорилго нь уурхайн асгаралтын ажилын явдал гарч болзошгүй ажилдаа
бөхөн дэвсгэр, түлээ, тос, мөсөл зэрэг шатах тослох, материалын асгаралт гарсан үед
шударгаар арга хэмжээ авч ажилыг энхэрж журмын мөрдүүлж.

1.2. Уг зааварчилгааг уурхайн ажилдаа байгаа бүх үүсвэр болон гэрээт компанийн ажилчид
дагж мөрдөнө.

ХОЁР. АСГАРАЛТ ҮҮСЭХ ХЭЛБЭР

2.1. Бөхөн болон Дөвсгэр түлээ
2.2. Тос мөсөл (Хавилтгүйрхэн, Гидро системийн, Трансмиссийн, хэрэгсэлийн шингэн гэх мэт)
2.3. Бусад хөрөнгийн шингэний ажилдаа нь байгаа орчинд хэр хэмжээгээр, үеийн
хяналтаар, хөрө боловсрох асуудалтай ба уурхайгаас гадна гарч болзошгүй тус хэргээр
ашигласнуудыг Онцгой Асгаралт гэнэ.

ГУРАВ. АСГАРАЛТ МЭДЭЭЛЭХ

3.1. Уурхайн хэсэгт гарсан Асгаралтыг хэрүүлсэн хүн ралдо станцын сүлжээр болон
угаар хэсэгт хэрүүлсэн инженер болон ХАБ-ЭА-н ажилтныг давах мэдээллийг өгнө.
➢ Ойрхын нэр
➢ Асгаралт түүсэн газар байрлал
➢ Асгаралтын хэмжээ
➢ Байрныг хяналтаар авсан эхэл
➢ Ямар нэгдэл тусламж хэрэгтэй эхэл (аврах баг, тэнгэр төмөрлөг гэх мэт)

3.2. Асгаралтын хэмжээг үл харгалзан ашиглалтын инженер, механик болон
БХХАБ-ЭА-н ажилтныг мэдэгдэнэ.

3.3. Хэрэг асгаралтыг асуудалтай болгох, тогтоон сатуулах чадсан бол асгарсан материал
нь усан хангамжуу болон бэлчээрний талбай руу нэвтрэхээс сэргийлэх арга хэмжээ
авна.

3.4. Хэрэг асгаралт нь онцгой асгаралт ангилалын үеийн ашиглалтын инженер нь эсхэл
механик нь хэмжээт хүч, буюу бусад туслах төхөөрөмжөө тухайн хэсэгт
ашиглуулахаар зохион байгуулна.

3.5. Хэрэг асгаралтын асгаралтын гараллыг тогтоон хяналтаар гадна шороон
ашиглан хяналалтын хэмжээ авсан байгуулан асгарсан хэсгийг хэрүүлнэ.

3.6. Асгарсан материалын эргэн тойронд асуудалтай 100м радиус бүхий бүсийг тогтоож
хүн болон төмөр хэрэгсэлийг нэвтрэх ба нэ гадна гаргахыг хатуу хэрүүлнэ.

Зураг.10 Нефтийн бүтээгдэхүүн асгарсан тохиолдолд авах арга хэмжээ, Spill kit / Асгаралт шингээгч

3.4 Ургамлан нөмрөг

Уурхайн болон ажилчдын хотхоны үйл ажиллагааны улмаас ургамлан бүрхэвч доройтох

3.4.1 Нөхөн сэргээлтээр ургуулсан ургамал бүхий газарт эхний 2 жилд мал бэлчээрлүүлэхээс сэргийлж, хашиж хамгаалах

Биологийн нөхөн сэргэлт хийсэн талбайн гадна талаар кнав татаж хөмсөг тавьсан. 24 цаг харуул хамгаалалтын ажилчдын хяналтанд байдаг.

Зураг.11 Биологийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбайн хамгаалалт хийсэн

3.4.2 Ургамалжуулах ажлыг эхний ээлжид зохиомол аргаар хийх бөгөөд цаашид байгалийн аясаар хөрс болон ургамалан бүрхэц тогтвортойгоор бүрдэх нөхцөлийн хангах

Зураг.12 Үр тарианы силк 3.1-ээр тарилт хийж ургамжуулав.

3.4.3 Техникийн нөхөн сэргээлт хийж байгаа хэсэгт хуулж нөөцөлсөн үржил шимт ялзмагт хөрсөөр аль болох их зузаантай /10 см- ээс багагүй/ хучиж хөрсжүүлэх

Үржил шимт хөрсийг 20 см-ийн зузаантайгаар хуулж шимт хөрсний овоолгод байрлууж ажилласан.

Зураг.13 Шимт хөрс хуулж, биологийн нөхөн сэргээлт хийх талбайд тарааж ажиллав.

3.4.4 Ургамлан нөмрөгийг устах, талхлагдахаас сэргийлж хүн, техникийн хөдөлгөөнд хязгаарлалттай тавьж авто замуудаар зорчих хөдөлгөөнийг хэвшүүлж хяналттавьж ашиглах, шороон асгацууд бий болгохгүй байх, талбайн ашиглалтын зохион байгуулалтыг сайжруулах

Уулын ажлын төлөвлөгөөнд тусгагдсанаас бусад зам гаргаагүй ба, тосгоны хэмжээнд явган хүн зорчих зам хийж өгсөн.

Зураг.14 Хотхоны зохион байгуулалт

3.5 Амьтаны аймаг

3.5.1 Зэрлэг амьтдыг хамгаалах биотехникийн арга хэмжээг орон нутгийн захиргаатай хамтран зохион байгуулж ажиллах нь зүйтэй. Ингэхдээ өвөл, хаврын тарчиг цагуудад хужир, мараа болон өвс тэжээл байршуулах замаар хэрэгжүүлэх нь зүйтэй

Хавсралт.12 Заамар сумтай хамтарч хэрэгжүүлнэ. / Сумын албан тоот /

3.5.2 Уурхайн цахилгаан, холбооны шонгууд дээр шувуу үүр засахаас сэргийлж хамгаалалт, үргээгч байрлуулах

Зураг.15 Уурхайд байрлах нийт 10 ширхэг тулгуур дээр шувуу үргээгч суурилууллаа.

3.5.3 Уурхайн элс тээврийн зам дагуу осол гарч болзошгүй буюу мал, амьтан өнгөрөн гардаг (ус уухаар явдаг жимийн огтлолцол) хэсгүүдэд тэмдэг, тэмдэглэгээ байрлуулах

Зураг.16 Мал амьтан гарж ирж болзошгүй газруудад тэмдэг, тэмдэглэгээ байршуулсан.

4 НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН АЖЛЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

4.1 Техникийн нөхөн сэргээлт

2025 онд ашиглалтын үйл ажиллагаагаар 7.97 га талбайг эвдрэлд оруулсан ба техникийн нөхөн сэргээлтээр нийт 10.4 га, биологийн нөхөн сэргээлтээр 16.3 га талбайд нөхөн сэргээлт хийсэн Шимт хөрсний овоолго болон техникийн нөхөн сэргээлт хийхдээ холбогдох хууль, журам, стандартыг баримтлан хийлээ.

Зураг.17 Дотоод овоолгоор техникийн нөхөн сэргээлт хийхээс өмнөх талбай зураглал

Зураг.18 Техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбайн зураглал

Зураг.19 Техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбайн зураглал

4.2 Биологийн нөхөн сэргээлт

Нөхөн сэргээлтийн ажлын гол зорилго нь бэлчээрийн чиглэлээр нөхөн сэргээх бөгөөд биологийн нөхөн сэргээлтийн явцад нөхөн сэргээх талбайд олон наст ургамлын үр, тарьж ургуулсан.

Биологийн нөхөн сэргээлтийн үе шатанд эвдэрсэн хөрсний үржил шимийг эргүүлэн сэргээх тухайн газрыг ургамалжуулах, хүний ажиллаж, амьдрах таатай нөхцөлийг бүрдүүлэх, эвдэрсэн газрыг нөхөн сэргээх замаар бэлчээрийн аж ахуйн чиглэлээр хийв.

Биологийн нөхөн сэргээлтэд нийт 1890 кг, 5 үрийн холимог Ерхөг, Судан Sorghum /sudanensis/, Согоовор /Bromopsis inermis/ Ботууль /Festuca/, Овьёос /Ovis ammon / олон наст болон нэг наст тэжээлийн ургамал ашиглав.

Нийт 10.4 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлт, 16.4 га талбайд биологийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг хийж гүйцэтгэв. Үет буурцагтны овгийн нэг наст, болон хоёр наст тэжээлийн ургамал тариалснаар хөрсийг азотоор баяжуулж, салхин нөмрөг болох хөрсийг үндэсний системээр баяжуулах олон төрлийн ач холбогдолтой. Биологийн нөхөн сэргээлтийн ажилд нийт 66,689 мян.төгрөг зарцуулав.

Нөхөн сэргээлтийн ажилд дагаж мөрдсөн стандартууд:

MNS 5914;2008 Байгал орчин, Эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт

MNS5917;2008 Байгал орчин. Уул уурхайн үйл ажиллагаанаас үүдэн эвдэрсэн газрыг нөхөн сэргээх. Техникийн ерөнхий шаардлага.

MNS;5918;2008 Байгал орчин Эвдэрсэн газрыг дахин ургамалжуулах.Техникийн ерөнхий шаардлага

Хүснэгт 4. Биологийн нөхөн сэргээлтийн зардал

№	Зардлын төрөл	Х.нэгж	Хэмжээ
1	Биологийн нөхөн сэргээлтийн зардал		
2	Туслах ажилчид-цалин	мян.төг	9,500.00
3	НДШ	мян.төг	6,600.00
4	Үр, тариа болон бусад	мян.төг	50,589.000
5	Дүн		66,689.000 төгрөг

Зураг.20 Үрийн холимог Ерхөг, Судан Sorghum /sudanensis/, Согоовор /Bromopsis inermis/ Ботууль /Festuca/, Овьёос /Ovis ammon биологийн нөхөн сэргээлтэд газар тариалангийн сүлк ашиглан тарилт хийгдэв.

Зураг.21 16.4 га талбайд 20 см зузаантайгаар шимт хөрсөөр дэвсэлт

Зураг.22 Биологийн нөхөн сэргээлт ургалтын байдал. 6 сар

Зураг.23 Биологийн нөхөн сэргээлт ургалтын байдал 8 сар

Зураг.24 Биологийн нөхөн сэргээлт 9 сар

5 БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫГ ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

5.1 Дүйцүүлэн хамгааллын ажил хийх талбайг орон нутгийн удирдлагатай тохиролцон сонгох.

Төв аймгийн Заамар сумын Хайлаас багийн Тосон хэмээх газар 3.61 га талбайн 10 сарын 3-наас 9 сарын 6 ны хооронд нийт 3 хоног техникийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг хийж гүйцэтгэв.

Зураг.25 Техникийн нөхөн сэргээлт хийхээс өмнөх талбайн зураглал

Зураг.26 Техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбайн зураглал

5.2 Тэрбум мод хөтөлбөрийн хүрээнд мод тарих хөтөлбөр.

Тэрбум мод хөтөлбөрийн хүрээнд 2025 оны 10 дугаар сарын 26-27 нд Заамар суманд 5000 ширхэг хайлааст модны суулгацыг тарьж цэнэг усалгааг хийсэн.

Зураг.27 Мод тарьсан талбайн зураг

Зураг.28 Бэлдсэн шуудуугаа шимт хөрсөөр дүүргэж тарилт хийв. 10 сар

6 НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Төслийн үйл ажиллагааны онцлогоос хамаараад нүүлгэн шилжүүлэн, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний ажил хийгдэхгүй болно.

7 ТҮҮХ СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

7.1 Археологийн дурсгал

Манай компани нь 2019 оны 06 сарын 19-22 өдрүүдийн хооронд ШУТИС, БуХС, Хүмүүнлэгийн салбарын судлаач, багш оюутнууд XV-017150 хайгуулын талбайд археологийн хайгуул судалгааны ажлыг хийж гүйцэтгэсэн.

/Хавсралт.9 “Археологи угсаатан зүйн судалгаа” тайлан /

7.2 Палентологийн дурсгал

“Хавчигийн ам” ХХК нь ШУТИС, ГУУС-ийн Стратиграфи-Палеонтологийн судалгааны төвийн судлаач доктор Г. Сэрсмаа, доктор Ж. Ундарьяа нар 2019 оны 06-р сарын 18-19 ний өдрүүдэд уг талбайд палеонтологийн хайгуул, тандан судалгааны хээрийн ажлыг хийж, ажиглалтын цэгүүдэд координат, чулуулгийн бичиглэлийг товч бичиж, гэрэл зургаар баримтжуулан гүйцэтгэсэн.

Хавсралт.10 “Төв аймгийн Заамар суманд орших “Бумбат-4” нэртэй MV- 021514 тоот /1193 97 га/ хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн талбайд явуулсан Палеонтологийн тандан судалгааны тайлан дүгнэлт

8. ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Байгалийн болзошгүй гамшиг, аюулт үзэгдлээс үүдэн төслийн үйл ажиллагаанд сөргөөр нөлөөлөх, дам нөлөөллөөр хүрээлэн буй орчныг бохирдуулах.

8.1 Хөдөлмөр хамгаалал аюулгүй ажиллагаа, гал түймрээс урьдчилан сэргийлэх сургалт сурталчилгаа, болзошгүй аюулын үед авах арга хэмжээг төслийн нийт ажилтан албан хаагчдад тогтмол хугацаанд танилцуулах.

Уурхай, уулын үйлдвэрт ажиллагсдын хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуй, гамшиг, ослоос урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний мэдлэг олгох сургалтыг тогтмол зохион байгуулж ажиллаа.

Зураг.29 Гал түймрээс урьдчилан сэргийлэх сургалт

8.1.2 Аянга, цахилгаанаас үүдэлтэй аюул ослоос сэргийлэхийн тулд аянга зайлуулагч байрлуулах

Зураг.30 ШТС болон кемпэд аянга зайлуулагч байрлуулсан

8.1.3 Зохих стандартын шаардлага хангасан замын тэмдэг, тэмдэглэгээг шаардлагатай гэж үзсэн газруудад байрлуулана.

Зураг.31 Уурхайн замын тэмдэг, тэмдэглэгээ

8.1.4 Болзошгүй аюулын үед ашиглах гарцаар хангах, аюулгүй ажиллагаа, аврах сургалт зохион байгуулах, цугларах цэг байгуулах

Зураг.32 Цугларах цэг

8.1.5 Гал унтраах багаж хэрэгслийн бэлэн байдалд нэгж тус бүрийг удирдах ажилтан өдөр бүр тогтмол хяналт тавьж илэрсэн дутагдлыг биечлэн засах, холбогдох арга хэмжээг авч ажиллах

Зураг.33 Галын булан

8.1.6 Уурхайн галын аюул гарч болох газар, экскаватор, автосамосвал бүрт “Галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх заавар”-т заасан гал унтраах хэрэгсэл, материал, багаж төхөөрөмж бэлэн хадгалсан байх

Зураг.34 Автосамсвалдуудад галын хор байруулсан байдал

8 ХОГ, ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

9.1 Ахуйн хог хаягдал.

9.1.1 .Хог хаягдлын түр хадгалах цэг болон, хогийн савуудад ариутгал халдваргүйжүүлэлтийн арга хэмжээ авч хэрэгжүүлж байх шаардлагатай

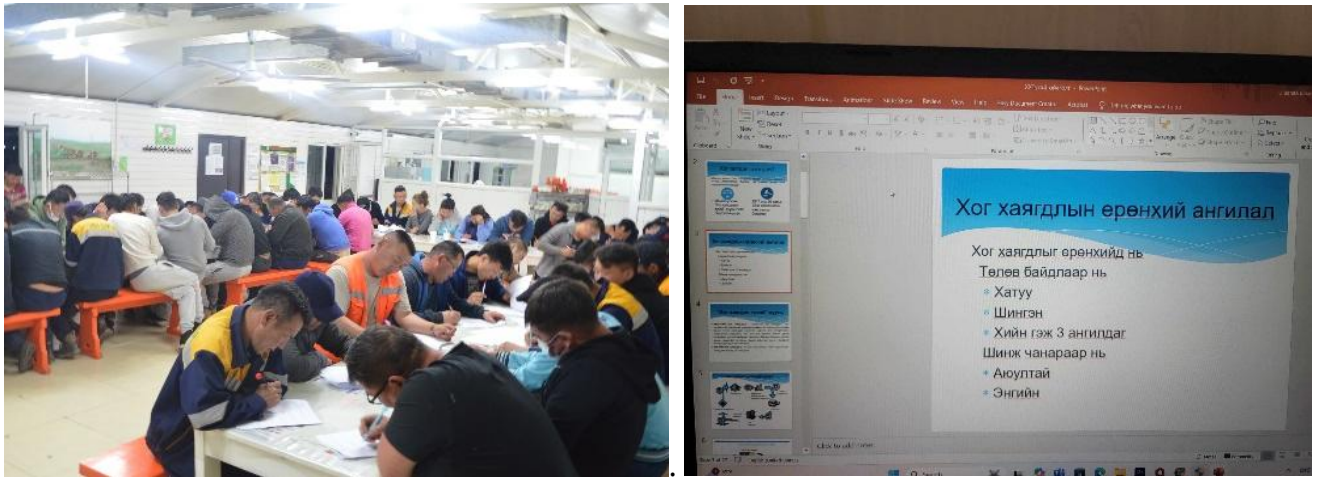
Зураг.35 Гал тогоо болон засварын талбайн хог хаягдлын сав байршуулсан зураг

9.1.2 Төсөл хэрэгжих талбай болон нөлөөллийн бүсэд хийсэж тархсан хог хаягдлыг улирал бүр цэвэрлэж байх.

Зураг.36 Уурхайгаас 2 км замд их цэвэрлэгээ хийсэн

9.1.3 Нийт ажилчдад хог хаягдлын менежментийн талаар сургалт зохион байгуулж, зохих мэдлэгийг эзэмшүүлэх, дадал зуршлыг хэвшүүлэх

Зураг.37 Сургалтанд хамрагдсан ажилчид

9.2 Аюултай хог хаягдал

Тээврийн хэрэгслээс гарах аюултай хог хаягдал.

9.2.1 Ашигласан тос, тосолгооны материал, аккумуляторыг тусгай цэг гарган хуримтлуулах.

Нийт уурхайн хэмжээнд гарсан тос, тосолгооны материалыг тусгай хөмсөг гарган ангилан байршуулсан. Аккумуляторыг тусгай цэгт битүүмжлэн хадгалсан.

Зураг.38 Уурхайн хэмжээнд гарсан аккумулятор тоо хэмжээ, хадгалалт

9.2.2 Ашигласан тос тосолгооны материалыг дахин боловсруулах үйлдвэрт нийлүүлэх.

Ашигласан тос тосолгооны материалыг дахин боловсруулах үйлдвэрийн гэрээт байгууллагад нийлүүлсэн.

Хавсралт: Аюултай хог хаягдал нийлүүлэх гэрээ

Зураг.39 Засварын талбайн хаягдал тос нийлүүлэлт хийгдэж буй зураглал

10 ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

10.1 Агаарын чанарын хяналт шинжилгээ

Хүхэрлэг хий (SO_2), Азотын давхар исэл (NO_2), Нийт тоосонцор.

Уурхайн агаарын чанар, тоосонцрын судалгааг хийсэн. Судалгааг мэргэжлийн байгууллагаар хийлгүүлсэн бөгөөд тооцооллыг хавсралтаар оруулав.

Зураг.40 Уурхайн тоосонцрын хэмжилт хийгдэж буй зураглал

10.1.1 Дуу шуугианы хэмжилт хийх.

Дуу чимээний хэмжилтийг 3 цэгт хийсэн. Уурхайн карьерт, дотоод овоолго, засварын талбайд дуу чимээний хэмжилтийг боловсруулсан. Хэмжилтийн тооцоог хавсралтад оруулав.

№	Байршил	Сар өдөр	Хүхэрлэг хий / SO_2 / мг/м^3	Азотын хий / NO_2 / мг/м^3	Тоосны агууламж РМ 10 мг/м^3	Дуу чимээ дБА	Чийг-шил
1.	Хотхон	07/24	0.011	0.033	2	41	max 40.4% min 18.4%
2.	Технологийн зам	07/24	0.023	0.035	3	42	
	MNS 4585:2016 стандарт	-	0.450	0.200	50	60.0 дБА	40-60%

10.2 Хөрсний бохирдлын хяналт, шинжилгээ

Ялзмагийн агууламж, рН, давсжилт, чийгшил, $\text{NO}_3\text{-N}$, P_2O_5 , K_2O , рН, нийт азот, нийт фосфор.

10.2.1 Нөлөөлөлд өртөөгүй талбай, Шимт хөрсний овоолго, Нөхөн сэргээлт хийгдсэн талбай.

Хөрсний дээжийг 3 хэсгүүдээс дээжийг авч боловсруулсан.

Зураг.41 Хөрсний дээж авч буй ажлын явц

10.3 Уурхайн усны хяналт шинжилгээ

10.3.1 Уурхайн унд ахуйн усны зориулалттай гүний худаг, Үйлдвэрийн ус цуглуулах эргэлтийн усан сан.

Уурхайн унд ахуйн ус болон худаг, баяжуулахын цэвэр нуур, бохир нууруудаас усны дээж шинжилгээг хийсэн. Шинжилгээний хариуг хавсралтаар оруулав.

Зураг.42 Эргэлтийн усан сангын, нуураас усны дээж авч буй зураглал

Зураг.43 Унд, ахуйн усны дээж авч буй зураглал

11. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

11.1 Байгаль орчны итгэмжлэгдсэн лабораториор орчны хяналт шинжилгээ хийлгэх арга хэмжээ авч, ус, хөрс, агаарын бохирдол, хөрсний эвдрэл, элэгдэл, усны нөөцийн байдалд хяналт тавьж ажиллах

Байгаль орчны мэргэжлийн байгууллага болох “Газар чандмань” ххк- аар орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр хэргэжүүлдэг.

Орчны хяналт шинжилгээний ажлыг “ Газар чандмань ххк” –аар 2025 оны 05 сард 8 сард экологич Э.Мөнгөнтуяа, Ө.Ундрах, ургамал судлаач Д.Отгонцэцэг нарын бүрэлдэхүүнтэй хийж гүйцэтгэсэн болно.

/Хавсралт 5 болон 8 сарын орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр/

11.2 Уурхайн орчмын байгаль орчны төлөв байдлыг хамгаалах, гарч болох сөрөг нөлөөллийг бууруулах, нөхөн сэргээлтийн ажлыг зохих технологийн дагуу хийлгэх ажлыг хариуцсан мэргэжилтэн авч ажиллуулах

Орон тооны байгаль очны мэргэжилтэн ажилуулдаг ба байгаль орчныг хамгаалах, түүний биелэлтэнд хяналт тавих ажлыг дотоод журмаар зохицуулсан. Байгаль орчны мэргэжилтэн тухайн гүйцэтгэсэн ажил үүргээ уурхайн удирдлагад долоо хоног, сараар, хагас жил, жилийн эцсээр бүрэн тайлагнаж хянуулдаг. Мөн нөхөн сэргээлтийн туслах орон тооны дөрвөн ажилтныг ажлын байраар ханган ажиллаж байна.

11.3 Ажилтнуудад байгаль орчны сургалтуудыг ажлын байранд нь зохион байгуулах

Байгаль орчны мэргэжлийн байгууллага “Газар чандмань” ххк-аар 2025.05-р сарын сургалтаар Монгол орны ургамлын аймгийн тухай ерөнхий мэдлэг олгох, уурхайн ойролцоо түгээмэл тархсан хөл газрын ургамлуудыг таних, тэдгээртэй тэмцэх арга замуудыг зөвлөх зорилгоор бэлтгэв. Мөн 8 сард “ Дэлхийн усны нөөцийн өнөөгийн нөхцөл байдал болоод ус дахин ашиглах хэрэгцээ шаардлага” гэсэн сэдвүүдээр сургалт авлаа.

Зураг.44 Байгаль орчны сургалтыг нийт ажилчдад танилцуулж буй зураглал.

11.4 Олборлолтын явцад археологи, палеонтологи, түүх, соёлын дурсгалт зүйлс илэрвэл сумын ЗДТГ, мэргэжлийн зохих байгууллагад яаралтай мэдэгдэж, авран хамгаалах арга хэмжээ авах

Манай компани нь 2019 оны 06 сарын 19-22 өдрүүдийн хооронд ШУТИС, БуХС, Хүмүүнлэгийн салбарын судлаач, багш оюутнууд XV-017150 хайгуулын талбайд археологийн хайгуул судалгааны ажлыг хийж гүйцэтгэсэн.

“Хавчигийн ам” ХХК нь ШУТИС, ГУУС-ийн Стратиграфи-Палеонтологийн судалгааны төвийн судлаач доктор Г. Сэрсмаа, доктор Ж. Ундаръяа нар 2019 оны 06-р сарын 18-19 ний өдрүүдэд уг талбайд палеонтологийн хайгуул, тандан судалгааны хээрийн ажлыг хийж, ажиглалтын цэгүүдэд координат, чулуулгийн бичиглэлийг товч бичиж, гэрэл зургаар баримтжуулан гүйцэтгэсэн.

Хавсралт.10 “Төв аймгийн Заамар суманд орших “Бумбат-4” нэртэй MV-021514 тоот /1193 97 га/ хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн талбайд явуулсан Палеонтологийн тандан судалгааны тайлан дүгнэлт

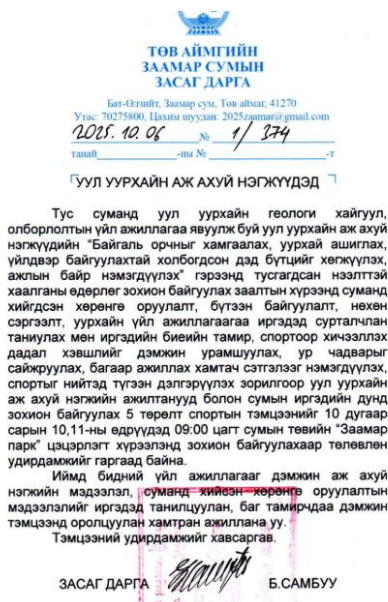
11.5 Жил бүр байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө боловсруулж, түүнийг мөрдөж ажиллах

2025 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг 2025 оны 04 сарын 15 ны өдөр төрийн захиргааны төв байгууллагаар батлуулж хэрэгжилтийг ханган ажиллаж байна.

12. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ, ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙГ НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСИЙН ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

12.1 Заамар сумын Хайлааст багийн иргэд, ИТХ танилцуулах.

Уурхайн нөлөөллийн бүсэд орших малчдад нөхөн сэргээлтийн ажлын явц танилцуулсан мөн 2025 оны 10 сард Заамар сумын өдөрлөгт танилцууллага хийсэн.

Зураг.45 Сумын нээлттэй өдөрлөгт тухайн жилийн байгаль хамгаалах талаар хийсэн ажлыг танилцуулав

12.2 Төв аймгийн Байгаль орчны газар

Уг онд хийгдсэн ажлын тайланг болон нийт хийгдсэн ажлыг 2025оны 4 сард Багийн нийтийн хурал дээр Хайлааст багийн малчдад танилцуулсан. Мөн нөхөн сэргээлт хүлээж авах улсын комисст 10 сарын 29 ны өдөр талбай дээрээ хүлээлгэн өгсөн.

12.3 Төрийн захиргааны төв байгууллага

Цахим систем болох www.eic.mn 11 сарын 1-ний дотор бичвэр мэдээллийг орууллаа.

12.2 БОМТ-ын зардлын нэгдсэн хүснэгт

Д/д	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө	Үнийн дүн / мян.төг /	Үнийн дүн / мян.төг
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	6 750.0	6 750.0
2	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	25 600.0	66 689.0
3	Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	20 000.0	21 500.0
4	Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө	-	-
5	Түүх соёлын өвийг хамгаалах төлөвлөгөө	-	-
6	Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	1 000.0	3 000.0
7	Хог, хаягдлын менежментийн арга хэмжээний зардал	700.0	3 700.0
8	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр (ОХШХ)	2 620.0	2 620.0
9	Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	500.0	500.0
10	Тухайн жилийн байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөний биелэлтийг нөлөөллийн бүсийн оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөө	-	-
Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд нийт		71 570.0	104 759.0

Хүснэгт. 5 БОМТ-ын зардлын хүснэгт

13. ДҮГНЭЛТ

2025 онд биологийн нөхөн сэргээлтийг хадлан бэлчээрийн чиглэлээр хийсэн болно. Тарилтанд олон наст тухайн орон нутагт элбэг тархацтай ботуул, согоовор ерхөг гэсэн өвслөг ургамал мөн нэг наст тэжээлийн ургамал овъоёс, судан өвсийг 1:1:1:1:1 гэсэн харьцаатай үрийн холимог ашиглав. Тэжээлийн ургамал нь хөрсийг үндэсний системээр баяжуулан хөрсний шимэрхэг чанарыг дээшлүүлж, салхин нөмрөг үүсгэж өгдөг үр ашигтай. Нөхөн сэргээлт хийсэн талбайг хашиж хамгааллаж усалгаа арчилгаа хийснээр ургамлын ургалтын бүхий л үе шат хэвийн сайн явагдсан бөгөөд 9 сарын сүүлийн 10 хоногт үр боловсролт гүйцэж үрээ хаясан болно. Төлөвлөгөөт онд байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд тусгасан ажлуудыг амжилттай хийж гүйцэтгэсэн ба бид тайланд төлөвлөгөөт аудит хийлгэсэн мөн “Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөн”-ний хүрээнд 5000 ширхэг мод тарилаа. Хаягдал усны дүгнэлт, зөвшөөрөл авч ажиллаа. Бид цаашдын үйл ажиллагаандаа Монгол улсад мөрдөгдөж байгаа байгаль хамгаалах нөхөн сэргээлтийн ажлын стандарт нормуудыг баримтлан ажиллана.

УБ-2

Монгол Улсын Засгийн газрын
2004 оны 20 дугаар тогтоолоор батлав.

МОНГОЛ УЛС УЛСЫН БҮРТГЭЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭ

0000098799

2015.04.28

/ Бүртгэсэн он, сар, өдөр /

9011528127

/ Улсын бүртгэлийн дугаар /

5958989

/ Регистрийн дугаар /

Хавчигийн ам

Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани

/ Хуулийн этгээдийн нэр, хариуцлагын хэлбэр /

Дүрэм

/ Үүсгэн байгуулах баримт бичиг /

Шийдвэр

/ шийдвэрийн нэр /

01

/ дугаар /

2015.04.22

/ он, сар, өдөр /

4610

/ код /

Гадаад худалдаа

/ Үндсэн эрхлэх үйл ажиллагааны чиглэл /

8299

Уул уурхайн чиглэлээр зөвлөгөө өгөх

7220

Геологийн суурь судалгаа хийх

4659

Уул уурхайн тоног төхөөрөмжийн худалдаа

/ код /

/ Туслах эрхлэх үйл ажиллагааны чиглэл /

Хугацаагүй

/ хугацаа /

1

/ гишүүдийн тоо /

20.00

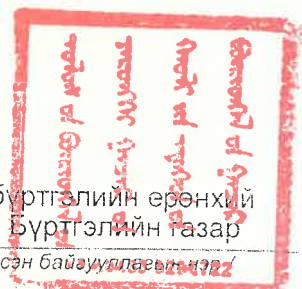
/ өөрийн хөрөнгийн хэмжээ, мянган төгрөгөөр /

Улаанбаатар, Баянзүрх, 1-р хороо, 52, 42 тоот, Утас1: 99087797, Утас2: , Факс:

/ хуулийн этгээдийн албан ёсны хаяг /

Улсын бүртгэлийн ерөнхий
газрын Бүртгэлийн газар

/ бүртгэсэн байгууллагын нэр /

Харилцах дансны бүртгэл

Харилцагч банкны нэр	Дансны төрөл	Дансны дугаар	Бүртгэсэн ажилтан тэмдэг
Голомт банк	Төгрөгийн	3455101829	Батбэлгэр

Хуулийн этгээдийн үүсгэн байгуулах баримт бичигт оруулсан нэмэлт өөрчлөлтийн бүртгэл

Д/д	Нэмэлт өөрчлөлтийн агуулга	Бүртгэсэн	
		Огноо	Ажилтан тэмдэг
1	Монхор овогтой Пүрэвцогт-г Захирал-р томилсныг бүртгэв.	2015.04.28	Батбэлгэр
2	Улаанбаатар, Баянзүрх, 25-р хороо, 13 хороолол, зрэл, 40, 37 тоот, Утас1 99112133, Утас2 99091440, Факс хаягийг шинээр бүртгэв.	2019.05.06	Х.Түвшинтөр
3	Хувь нийлүүлэгчээс 1 нэмэгдэж, 1 хасагдаж үүсгэн байгуулагчийн тоо нийт 1 болж өөрчлөгдсөнийг бүртгэв.	2019.05.06	Х.Түвшинтөр
4	Хувь нийлүүлэгчээс 1 нэмэгдэж үүсгэн байгуулагчийн тоо нийт 2 болж өөрчлөгдсөнийг бүртгэв.	2019.05.17	С.Мөнхсанчир
5	Бямба овогтой Баярбаатар-г Гүйцэтгэх захирал -р томилсоныг бүртгэв.	2019.09.16	Д.Чулуунтуяа
6	Улаанбаатар, Хан-Уул, 15-р хороо, зайсан, Гэгээнтэн, 201 байр, 13 давхар, 1303 тоот Утас1: 70002200, Утас2: 88113110, Факс: хаягийг шинээр бүртгэв.	2020.02.05	С.Цолмон
7	08990 Ашигт малтмал ашиглалт /2020.01.06-2050.01.06/ үйл ажиллагаа шинээр бүртгэв.	2020.02.05	С.Цолмон

Энэхүү гэрчилгээг хуурамчаар үйлдсэн этгээдэд Монгол Улсын хуулийн дагуу хариуцлага хүлээлгэнэ. Улсын бүртгэлийн гэрчилгээ засвартай бол хүчингүй.

* 0 0 0 0 0 9 8 7 9 9 *

АШИГТ МАЛТМАЛ, ГАЗРЫН ТОСНЫ ГАЗАР

АШИГТ МАЛТМАЛ АШИГЛАЛТЫН ТУСГАЙ
ЗӨВШӨӨРӨЛ

Дугаар **MV-021514**

Ашигт малтмалын тухай Монгол Улсын хуулийн 26 дугаар зүйлийг үндэслэн

Төв аймаг /хот/-ийн
Заамар сум /дүүрэг/-ын
Бумбат-4 нэртэй газарт орших
1139.97 гектар талбай бүхий уурхайн талбайд
хуульд заасан нөхцөл, шаардлагын дагуу ашигт малтмал ашиглахыг
зөвшөөрч улсын бүртгэлийн 9011528127 тоот гэрчилгээтэй
“Хавчигийн ам” ХХК -д
энэхүү тусгай зөвшөөрлийг 2050.01.06 дуустал
хугацаагаар олгов.

Тусгай зөвшөөрөл хавсралтгүй бол хүчингүй.

КАДАСТРЫН ХӨЛТСИЙН
ДАРГЫН ҮҮРГИЙН ТҮР
ОРЛОН ГҮЙЦЭТГЭГЧ Д.ОДОНЧИМЭГ

2020 оны 1 сарын 6 өдөр

Улаанбаатар хот

0000411

ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭНИЙ 2 ДУГААР ХАВСРАЛТ

MV-021514

Тусгай зөвшөөрлийн гэрчилгээгүй бол хүчингүй.

Дэс дугаар	Тусгай зөвшөөрөлд орох өөрчлөлтийн үндэслэл	Хүчин төгөлдөр талбайн хэмжээ /га/	Хасагдах талбайн хэмжээ /га/	Тусгай зөвшөөрлийн талбайн солбицлууд, огноо, гарын үсэг, тэмдэг		
				#	Уртраг	Өргөрөг
001-NM	• Ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг анх олгосон 2020.01.06	1139.97 Га	0 Га	1	104° 35' 13.74"	48° 18' 9.52"
				2	104° 35' 13.76"	48° 18' 6.28"
				3	104° 35' 21.04"	48° 18' 6.31"
				4	104° 35' 21.19"	48° 17' 46.89"
				5	104° 35' 41.72"	48° 17' 27.54"
				6	104° 35' 49.47"	48° 17' 30.79"
				7	104° 36' 1"	48° 17' 30.79"
				8	104° 36' 1"	48° 15' 16.18"
				9	104° 35' 15.27"	48° 15' 16.18"
				10	104° 35' 15.27"	48° 15' 35.82"
				11	104° 34' 33.31"	48° 15' 35.82"
				12	104° 34' 33.31"	48° 15' 9.93"
				13	104° 33' 59.38"	48° 15' 9.93"
				14	104° 33' 59.38"	48° 14' 41.81"
				15	104° 33' 54"	48° 14' 41.81"
				16	104° 33' 54"	48° 14' 42"
				17	104° 33' 53.3"	48° 14' 42"
				18	104° 33' 53.3"	48° 14' 41.81"
				19	104° 32' 54"	48° 14' 41.81"
				20	104° 32' 54"	48° 14' 48.81"
				21	104° 33' 31"	48° 14' 48.81"
				22	104° 33' 31"	48° 16' 33.82"
				23	104° 33' 55"	48° 16' 33.82"
				24	104° 33' 55"	48° 16' 45.82"
				25	104° 35' 7.01"	48° 16' 45.82"
				26	104° 35' 7.01"	48° 17' 1.82"
				27	104° 34' 43"	48° 17' 1.82"
				28	104° 34' 43"	48° 17' 43.83"
				29	104° 35' 5"	48° 17' 43.83"
				30	104° 35' 5"	48° 18' 9.51"
				31	104° 35' 8.89"	48° 18' 9.51"

3
КАДАСТРНЫ ХЭВЧЭС
2020-01-06
УХА9525
Д.Мягмарсүрэн

ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭНИЙ 1 ДҮГЭЭР ХАВСРАЛТ

MV-021514

Тусгай зөвшөөрлийн гэрчилгээгүй бол хүчингүй.

Дэс дугаар	Тусгай зөвшөөрөлд орох өөрчлөлтийн үндэслэл	Огноо, гарын үсэг, тэмдэг
001-NM	- Бүртгэв: Ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл олгосон 2020.01.06, дуусах хугацаа 2050.01.06 - Тусгай зөвшөөрлийн 1 дахь/дэх жилийн төлбөрийг төлөв - Кадастрын хэлтсийн даргын 2020.01.02-ний 1 тоот шийдвэр	2020.01.06
002-PL	- Бүртгэв: Тусгай зөвшөөрлийг 9016001014 тоот улсын бүртгэлийн дугаартай Голомт банканд барьцаалах - Кадастрын хэлтсийн даргын 2020.09.11-ний 341 тоот шийдвэр	 2020.09.11
003-FE	Бүртгэв: Тусгай зөвшөөрлийн 2 дахь/дэх жилийн төлбөрийг төлөв. Хугацаа 2021.01.06 – 2022.01.06 хүртэл	 2021.01.18
004-PC	- Бүртгэв: Тусгай зөвшөөрлийг 9016001014 тоот улсын бүртгэлийн дугаартай Голомт банканд давхар барьцаалсныг (барьцааны гэрээний дугаар 2021 оны БГ8145101393-1, БГ8145101394-1) бүртгэв. - ГУУКХ-ийн даргын 2021.09.02-ны 334 тоот шийдвэр	 2021.09.02
005-FE	Бүртгэв: Тусгай зөвшөөрлийн 3 дахь/дэх жилийн төлбөрийг төлөв. Хугацаа 2022.01.06 – 2023.01.06 хүртэл	 2022.01.10

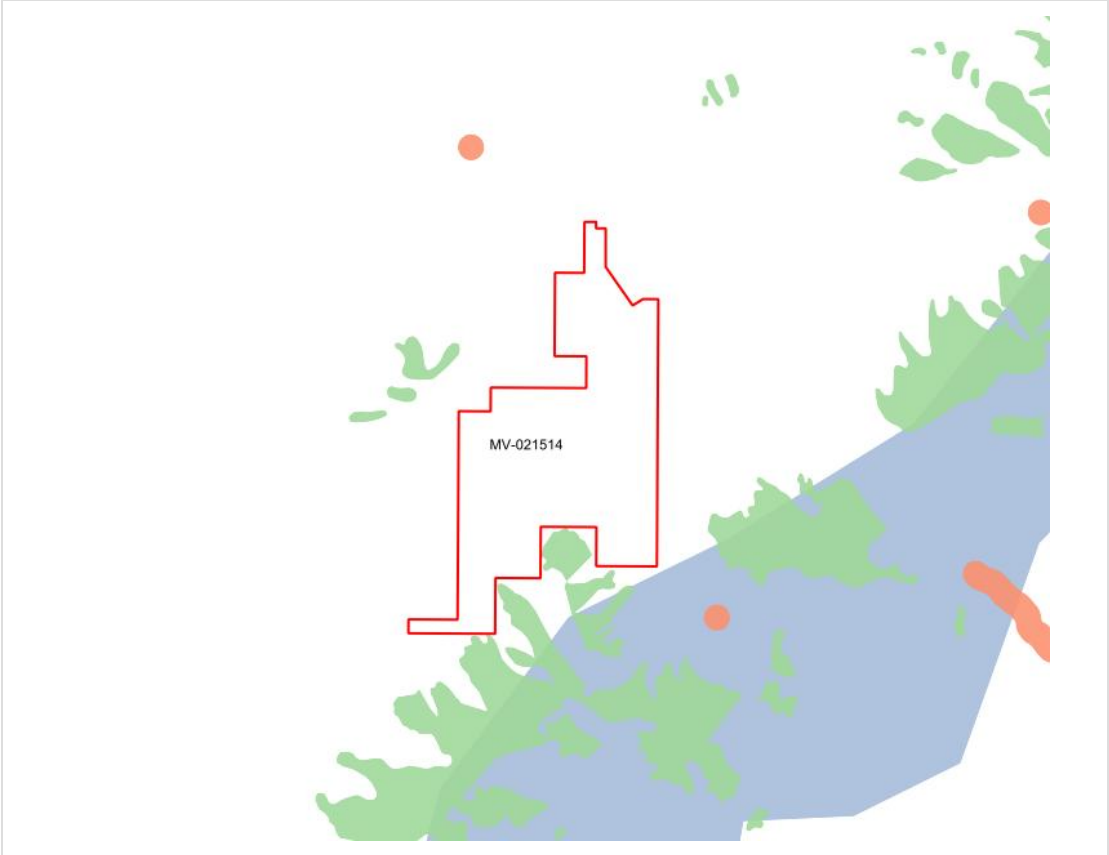
ОЙ, УС, ТУСГАЙ ХАМГААЛАЛТТАЙ ГАЗРЫН КАДАСТРЫН ЛАВЛАГААНЫ МЭДЭЭЛЛИЙН САН

Кадастрын лавлагаа

Лавлагааны мэдээлэл

Таны лавлагаа авах хүсэлт мэдээллийн санд бүртгэгдлээ. Хүсэлтийг хянан Ашиг малтмал, газрын тосны газарт цахим байдлаар хүргэгдэнэ.

Тусгай зөвшөөрлийн дугаар	MV-021514
Талбайн нэр	Бумбат-4
Тусгай зөвшөөрлийн талбайн хэмжээ, га	1139.97
Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн нэр	Хавчигийн ам
Аймаг, сум, сав газрын нэр	Төв аймаг Заамар сум, Туул голын сав газар
Хуулиар хориглосон бүстэй давхцалтай эсэх	давхцалгүй
Давхацсан талаарх мэдээлэл	

ТАНИХ ТЭМДЭГ

Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл

Ашиглалтын

Хайгуулын

Засаг захиргааны хил

Улсын хил

Аймгийн хил

Сумын хил

Аймгийн төв

Сумын төв

Тусгай хамгаалалттай газар нутаг

Дархан цаазат газар

Байгалийн цогцолборт газар

Байгалийн нөөц газар

Дурсгалт газар

Хамгаалалтын бүсүүд

Гол мөрний урсац бүрэлдэх эх

Ойн сан бүхий газар

Усны сан бүхий газрын хамгаалалтын бүс

Онцгой хамгаалалтын бүс

Энгийн хамгаалалтын бүс

Ус хангамжийн эх үүсвэр

Эрүүл ахуйн хориглолтын бүс

Эрүүл ахуйн хязгаарлалтын бүс

Тэжээгдлийн муж

Орон нутгийн усны хамгаалалтын бүс

Орон нутгийн усны хамгаалалтын бүс

Масштаб 1:56828.0

0 1 2 3 4 km

N

W

E

S

Copyright ©2018 Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам.

https://eic.mn/cadastre/referenceapplicant.php

1/1

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ АГЕНТЛАГ
УСНЫ ГАЗАР

УС АШИГЛУУЛАХ ДҮГНЭЛТ

2025 оны 06 -р
сарын 12 -ны өдөр

Дугаар Е-2502-000167

Улаанбаатар хот Утас:

265528, 265578

1. Аж ахуйн нэгж байгууллага, захирлын нэр, утас, факс, улсын бүртгэлийн болон регистрийн дугаар

Оноосон нэр: Хавчигийн ам ХХК
Улсын бүртгэлийн дугаар:
Регистрийн дугаар: 5958989
Захирал: Золбаяр
Холбоо барих дугаар: 70002200
Факс :
И-мэйл хаяг :

2. Төслийн нэр байршил

Төслийн нэр: Бумбат-4
Байршил: Төв, Заамар, 3-р баг, Хайлааст
Харьяалагдах сав газар: Туул голын сав газар
Хамаарах салбар: Уул уурхай
Төслийн дэлгэрэнгүй: Төв аймгийн Заамар сум "Бумбат-4" нэртэй алтны шороон орд MV-021514 дугаар бүхий тусгай зөвшөөрөлтэй. 2025 онд 15 га-д техникийн, 8 га-д биологийн нөхөн сэргээлт хийнэ. 5000 ш мод тарина. 188750 м3 элс угаан баяжуулана.

3. Төсөл хэрэгжүүлэгчийн нэр

Хавчигийн ам

4. Ажиллах горим, хүчин чадал

Үргэлжлэх хугацаа	Ажиллах горим	Жилд ажиллах хоног	Хоногт ажиллах ажилчидын тоо	Хоногт ажиллах цаг
1	2 ээлжээр	202	283	20

5. Үйлдвэрлэх, боловсруулах бүтээгдэхүүн, ажил, үйлчилгээний хэмжээ

Ажлын нэр	Тоо хэмжээ	Хэмжих нэгж	Тайлбар
Хүдэр боловсруулахад ашиглах усны хэмжээ	182600.0	тонн	Төв аймгийн Заамар сумын Бумбат-4 ордын 2025 оны уулын ажлын төлөвлөгөө, маягт 3-т 270 хоног 2 ээлжээр, 182,600.0 тн хүдэр угаан баяжуулахаар төлөвлөсөн байна. Усны газрын 2023 оны 04 дүгээр сарын 12-ны

Ажлын нэр	Тоо хэмжээ	Хэмжих нэгж	Тайлбар
			өдрийн 55 дугаар усны ашиглах боломжит нөөцийн дүгнэлтэд хүдэр баяжуулахад шаардлагатай усны 70.0%-ийн эргэлтээр, 30%-ийн нөхөн сэлбэлтээр авч ашиглахаар тусгасан байна.
Зам, талбайн тоосжилт дарахад ашиглах усны хэмжээ	67296.0	м2	БОННУТ-д 67,296.0 м2 зам талбайг 150 хоног услахаар тусгасан байна.
"Тэрбум мод" үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд тарьсан болон, тарихаар төлөвлөсөн модны арчилгаа усалгаанд ашиглах усны хэмжээ	5000.0	ш	Төв аймгийн Заамар сумын Бумбат-4 ордын 2025 оны уулын ажлын төлөвлөгөө, маягт 10-т 5,000.0 ш мод тарихаар төлөвлөсөн байна.
Биологийн нөхөн сэргээлтэд ашиглах усны хэмжээ	150000.0	м2	Төв аймгийн Заамар сумын Бумбат-4 ордын 2025 оны уулын ажлын төлөвлөгөө, маягт 10-т 15.0 га талбайд биологийн нөхөн сэргээлт хийхээр төлөвлөсөн байна.
Ашиг олох зориулалтаар ахуйн үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд ашиглах усны хэмжээ	145.0	хоногт 1 хүн	Төв аймгийн Заамар сумын Бумбат-4 ордын 2025 оны уулын ажлын төлөвлөгөө, маягт 3, 12-т 145 хүн 270 хоног 2 ээлжээр ажиллахаар төлөвлөсөн байна.

6. Усны эх үүсвэр, нөөц, хоногт ашиглах хэмжээ

Эх үүсвэр	Зориулалт	Усны нөөц (л)	Усны нөөц (м3)	Тайлбар
Гүний худаг	Унд ахуй	5.0	432.0	Усны газрын 2023 оны 04 дүгээр сарын 12-ны өдрийн 01/391 тоот албан бичгээр хүргүүлсэн усны ашиглах боломжит нөөцийн дүгнэлтэд "Хавчгийн ам" ХХК-ийн хэрэгжүүлэх "Бумбат-4" алтны шороон ордыг ил аргаар ашиглах төсөлд шаардагдах унд ахуйн 36.0 м3/хон усны хэрэглээг өөрийн эзэмшлийн 0.5 л/сек (43.2 м3/хон) худгаас, технологи, зам талбай, ногоон байгууламжийн усалгааны 1,626.09 м3/хон усны хэрэгцээг уурхайн карьерт хуримтлагдсан үүсмэл нуураас хангахад хүрэлцээтэй гэсэн байна.

7.Байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээ, нөхцөл

Байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээ боловсруулсан ААНБ :	Говьхангайн төгөл
Холбоо барих :	88717124
Нэмэлт мэдээлэл:	

8. Усны барилга байгууламжууд

Барилга байгууламж	Хүчин чадал (м3)	Хэмжээ хийц
Усан сан	213000.0	Баруун шандын хэсгийн эргэлтийн усан сангийн эзэлхүүн: 35,000.0 м3, тунаах сангийн эзэлхүүн: 178,000.0 м3.
Усан сан	100000.0	Цагаан чулуутын хэсгийн эргэлтийн усан сангийн эзэлхүүн: 25,000.0 м3, тунаах сангийн эзэлхүүн: 75,000.0 м3

9. Дамжуулах байгууламж

Хаанаас (эхлэх цэг)	Хаана хүртэл (төгсгөлийн цэг)	Шугамын голч, мм	Дамжуулах шугамын урт, м
Үүсмэл нуур	Цагаан чулуут, Баруун шандны угаах төхөөрөмж	219	2740

10. Онцгой нөхцөл

- Усны тухай хуулийн 30.1.2-т заасны дагуу усны хэрэглээ хариуцсан ус ашиглалтын менежер ажиллуулах үүрэгтэй тул хуульд заасан үүргээ биелүүлээгүй тохиолдолд ус ашиглуулах дүгнэлт гаргахгүй байхыг анхаарах;
- Усны тухай хуулийн 30.1.4-д заасны дагуу усны шугам, хоолой бүрд баталгаажсан онлайн тоолуур суурилуулах;
- Усны сан бүхий газрын хамгаалалтын бүсэд үйл ажиллагаа явуулахыг хориглоно;
- Голын хамгаалалтын бүсэд хөрс хуулалт, олборлолт явуулахыг хориглоно;
- Тусгай зөвшөөрлийн талбайд байгаа голыг хамгаалах арга хэмжээ авах, хөв цөөрөм байгуулах, татмын ойжуулалт хийх г.м;

11. Усны зарцуулалт

Ажлын нэр	Тоо Хэмжээ	Хэмжих нэгж	Усны хэрэглээ, м3 (Норм)	Гүйцэтгэх давтамж	Хэмжих нэгж	Нийт ашиглах усны хэмжээ, м3	Хөнгөлөх усны хэмжээ м3	Төлбөр тооцох усны хэмжээ м3
Хүдэр боловсруулахад ашиглах усны хэмжээ	182600	тонн	4.0	1.0	Удаа	730,400.00	511,280.00	219,120.00
Зам, талбайн тоосжилт дарахад ашиглах усны хэмжээ	67296	м2	0.002	150.0	Хоног	20,188.80	0.00	20,188.80
"Тэрбум мод" үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд тарьсан болон, тарихаар төлөвлөсөн модны арчилгаа усалгаанд ашиглах усны хэмжээ	5000	ш	0.05	18.0	Удаа	4,500.00	0.00	4,500.00
Биологийн нөхөн сэргээлтэд ашиглах усны хэмжээ	150000	м2	0.002	20.0	Удаа	6,000.00	0.00	6,000.00
Ашиг олох зориулалтаар ахуйн үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд	145	хоногт 1 хүн	0.15	270.0	Хоног	5,872.50	0.00	5,872.50

Ажлын нэр	Тоо Хэмжээ	Хэмжих нэгж	Усны хэрэглээ, м3 (Норм)	Гүйцэтгэх давамж	Хэмжих нэгж	Нийт ашиглах усны хэмжээ, м3	Хөнгөлөх усны хэмжээ м3	Төлбөр тооцох усны хэмжээ м3
-----------	---------------	----------------	--------------------------------	---------------------	----------------	--	----------------------------------	--

ашиглах усны хэмжээ

Нийт	766,961.30	511,280.00	255,681.30
------	------------	------------	------------

12. Урьдчилсан байдлаар тооцсон усны нөөц ашигласны төлбөрийн хэмжээ

Ажлын нэр	Төлбөр тооцох усны хэмжээ, м3	Усны ангилал	Хөнгөлөх хувь хэмжээ, %	1 м3 усны үнэ	Усны нөөц ашигласны төлбөр, ₮	Төлбөрөөс хөнгөлсөн дүн, ₮	Төлбөл зохих дүн, ₮
Хүдэр боловсруулахад ашиглах усны хэмжээ	219120.00	Гадаргын ус	0.0	596.48	130,699,602.00	0.0	130,699,602.00
Зам, талбайн тоосжилт дарахад ашиглах усны хэмжээ	20188.80	Гадаргын ус	0.0	79.53	1,605,615.26	0.0	1,605,615.26
"Тэрбум мод" үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд тарьсан болон, тарихаар төлөвлөсөн модны арчилгаа усалгаанд ашиглах усны хэмжээ	4500.00	Гадаргын ус	0.0	18.56	83,506.50	0.0	83,506.50
Биологийн нөхөн сэргээлтэд ашиглах усны хэмжээ	6000.00	Газрын доорх ус	0.0	188.80	1,132,800.00	0.0	1,132,800.00
Ашиг олох зориулалтаар ахуйн үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд ашиглах усны хэмжээ	5872.50	Газрын доорх ус	0.0	99.12	582,082.20	0.0	582,082.20
Нийт	255,681.30				134,103,605.96		134,103,605.96

13. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд усны нөөцийг хэмнэх эргүүлж ашиглах даалгавар

- Ахуйн хэрэгцээнээс гарч буй бохир усыг стандартын шаардлагад нийцтэл цэвэршүүлэн эргүүлэн ашиглах.
- Нөхөн сэлбэлтээр авч ашиглах усны хэмжээг 30%-иас хэтрүүлэхгүй байх;

14. Тавигдах шаардлага, цаашид авах арга хэмжээ, зөвлөгөө

- Усны тухай хуулийн 28.6-д заасны дагуу Түүл голын сав газрын захиргаанаас ус ашиглах зөвшөөрөл авч, зохих журмын дагуу гэрээ байгуулах;
- Хаягдал усны дүгнэлтийг дараа оны эхний улиралд багтаан гаргуулах;
- Усны тухай хуулийн 28.18-д зааснаар ус ашиглуулах дүгнэлт, холбогдох зөвшөөрөлгүйгээр ус ашиглахгүй байх;
- Усны тухай хуулийн 30.1.4-д заасны дагуу ус татах шугам хоолой бүрд баталгаажуулсан онлайн тоолуур суурилуулж, тоолуурын заалтаар усны нөөц ашигласны төлбөрийг тооцож, Төсвийн тухай хуулийн 23.6.5-д заасны дагуу төсөвт төвлөрүүлэх;
- Засгийн газрын 2018 оны 391 дүгээр тогтоолоор баталсан журмын дагуу зөвшөөрсөн хэмжээнээс илүү ашигласан усны төлбөрийг шатлан өсгөж тооцохыг анхаарах;

- Жил бүрийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийн төлөвлөгөөг үндэслэлтэй, үнэн зөв гаргаж байх;
- Үйл ажиллагаа зогсох, тасалдах нөхцөл байдал үүссэн үед холбогдох төрийн захиргааны байгууллагуудад даруй мэдэгдэж ажиллах;
- Усны тухай хуулийн 7.5-д заасны дагуу улсын усны мэдээллийн сан бүрдүүлэхэд шаардлагатай ус ашиглалтын тайлан (газрын доорх усны хяналт-шинжилгээний мэдээ, ус ашиглах зөвшөөрөл, гэрээ, гэрээ дүгнэсэн акт, усны нөөц ашигласны төлбөрийн баримт, ус ашиглалтын тоо, хэмжээ)-г 2025 оны 12 дугаар сарын 20-ны өдрийн дотор Усны газарт office@water.gov.mn цахим хаягаар болон холбогдох газруудад хүргүүлж ажиллах.

Боловсруулсан:

УС АШИГЛАЛТЫН ХЭЛТЭС

Б.Энхсүрэн

Боловсруулсан огноо:

2025.03.26

Байгууллагын нэр: **Усны газар**
Газар хэлтэс: **Удирдлага**
Албан тушаал: **Даргын албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч**
Овог нэр: **Зэнэмядар Батбаяр**
Зурсан огноо: **2025.06.12 16:01:41**

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН
ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ
ТУУЛ ГОЛЫН САВ ГАЗРЫН ЗАХИРГААНЫ
ДАРГЫН ТУШААЛ

2025 оны 06 сарын 25 өдөр

Дугаар А/50

Улаанбаатар хот

Ус ашиглах зөвшөөрөл олгох тухай

Монгол Улсын Усны тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.1.10, 28 дугаар зүйлийн 28.6, 29 дүгээр зүйлийн 29.1 дэх заалт, Усны газрын 2025 оны 06 дугаар сарын 12-ны өдрийн Е-2502-000167 дугаартай ус ашиглуулах дүгнэлт, "Хавчигийн ам" ХХК-ийн 2025 оны 06 дугаар сарын 16-ны өдрийн 25/16 дугаар албан бичгийг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

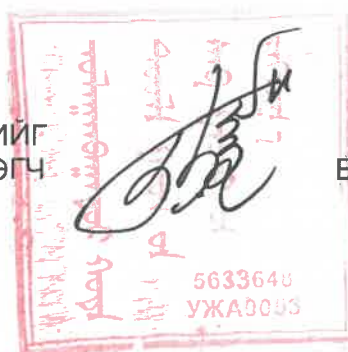
1.Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших MV-021514 ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй алтны шороон ордоос 182,600.0 тонн элс угаах үйлдвэрлэл, технологийн болон зам талбай, ногоон байгууламжийн усалгаанд шаардагдах 243,808.8 м³ усыг уурхайн карьерт хуримтлагдсан үүсмэл нуураас, унд ахуйд болон биологийн нөхөн сэргээлтэд ашиглах 11,872.5 м³ усыг өөрийн эзэмшлийн гүний 1 худгаас 2025 онд ашиглахыг "Хавчигийн ам" ХХК-д зөвшөөрсүгэй.

2. Ус ашиглагчтай гэрээ байгуулах, ашиглах боломжит усны нөөц, ус ашиглалтын байдалд байнгын хяналт тавьж ажиллахыг Мэдээлэл, хяналт шалгалтыг зохицуулах албаны даргын албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч (С.Ганбаатар), Захиргааны удирдлагын албаны менежерийн албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч (Н.Хулан)-д үүрэг болгосугай.

3. Усны тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.5, 30 дугаар зүйлийн дагуу ус ашиглагчийн үүрэг, ус ашиглагчид тавигдах шаардлагыг ханган ажиллах, усны мэдээллийн сан бүрдүүлэхтэй холбогдсон мэдээ, тайланг 2025 оны 12 дугаар сарын 02-ны өдрийн дотор Туул голын сав газрын захиргаанд ирүүлэхийг "Хавчигийн ам" ХХК-ийн Гүйцэтгэх захирал (Г.Золбаяр)-д даалгасугай.

ДАРГЫН АЛБАН ҮҮРГИЙГ
ТҮР ОРЛОН ГҮЙЦЭТГЭГЧ

Б.БИЛГҮҮН

162510204

БАТЛАВ
ТУУЛ ГОЛЫН САВ ГАЗРЫН ЗАХИРГААНЫ
ДАРГЫН АЛБАН ҮҮРГИЙГ ТҮВ ОРЛОН
ГҮЙЦЭТГЭГЧ

Б.БИЛГҮҮН

2025 оны 06 дугаар сарын 25

5633-44
УЖАО

УС АШИГЛАХ ГЭРЭЭ

2025 оны 06 дугаар сарын 25 өдөр

БАТЛАВ
“ХАВЧИГИЙН АМ” ХХК-ийн ГҮЙЦЭТГЭХ
ЗАХИРАЛ

Г.ЗОЛБАЯР

2025 оны 06 дугаар сарын ...

Дугаар 25/42

Улаанбаатар хот

Нэг. Ерөнхий зүйл

Монгол Улсын Усны тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлийн 29.1 дэх заалт, Усны газрын 2025 оны 06 дугаар сарын 12-ны өдрийн Е-2502-000167 дугаар ус ашиглуулах дүгнэлт, Туул голын сав газрын захиргааны даргын 2025 оны 06 дугаар сарын 25-ний өдрийн А/52 дугаар тушаалаар олгосон ус ашиглах зөвшөөрлийг үндэслэн:

Ус ашиглуулагчийг төлөөлж Туул голын сав газрын захиргааны Усны нөөц, ус ашиглалтыг зохицуулах албаны ахлах мэргэжилтэн Д.Уранчимэг, Ус ашиглагчийг төлөөлж 5958989 тоот регистрийн дугаартай “Хавчигийн ам” ХХК-ийн төлөвлөлтийн инженер Г.Ренчинсангиа нар ус ашиглах талаар харилцан тохиролцож энэхүү гэрээг 1 жилийн хугацаатайгаар байгуулав.

Хоёр. Гэрээний гол нөхцөл

2.1. Ус ашиглах зориулалт:

- 2.1.1. Хүдэр боловсруулахад ашиглах гадаргын ус;
- 2.1.2. Зам талбайн тоосжилт дарахад ашиглах гадаргын ус;
- 2.1.3. “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд мод тарихад ашиглах гадаргын ус;
- 2.1.4. Биологийн нөхөн сэргээлт хийхэд ашиглах газрын доорх ус;
- 2.1.5. Ашиг олох зориулалтаар ахуйн үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд ашиглах газрын доорх ус;

2.2. Нийт ашиглах усны хэмжээ: 255,681.30 м³/жил.

- 2.2.1. Хүдэр боловсруулахад ашиглах гадаргын ус: 219,120.00 м³/жил;
- 2.2.2. Зам талбайн тоосжилт дарахад ашиглах гадаргын ус: 20,188.80 м³/жил;
- 2.2.3. “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд мод тарихад ашиглах гадаргын ус: 4,500.0 м³/жил;
- 2.2.4. Биологийн нөхөн сэргээлт хийхэд ашиглах газрын доорх ус: 6,000.0 м³/жил;
- 2.2.5. Ашиг олох зориулалтаар ахуйн үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд ашиглах газрын доорх ус: 5,872.50 м³/жил.

2.3. Усны чанар, найрлага: Унд ахуйн болон хаягдал бохир уснаас улирал тутам дээж авч шинжилгээ хийлгэн хариу болон дүгнэлтийг Ус ашиглалтын тайланд хавсарган Туул голын сав газрын захиргаанд ирүүлэх.

2.4. Усны эх үүсвэр:

- 2.4.1. Унд ахуй, биологийн нөхөн сэргээлтэд ашиглах усыг өөрийн эзэмшлийн талбайд гаргасан өрөмдмөл 1 ш худгаас, технологи болон зам талбай, ногоон байгууламжийн усалгаанд шаардлагатай усыг уурхайн карьерт хуримтлагдсан үүсмэл нуураас хангана;

- 2.4.2. Худгийн дугаар:

Y

X

- 2.4.3. Барилга байгууламж: Баруун шандын хэсгийн эргэлтийн усан сангийн эзлэхүүн: 35,000.0 м³, тунаах сангийн эзлэхүүн: 178,000.0 м³, Цагаан чулуутын хэсгийн

эргэлтийн усан сангийн эзлэхүүн: 25,000.0 м³, тунаах сангийн эзлэхүүн: 75,000.0 м³, Цэврийн усан сангаас Цагаан чулуут, баруун шандын угаах төхөөрөмж хүртэл 2,740 км, голч 219 мм шугам хоолойгоор дамжуулна.

2.4.4. Тоног төхөөрөмжийн нэр, марк, хүчин чадал:

2.5. Хаягдал усны хэмжээ, стандартын шаардлага: “Хүрээлэн байгаа орчин. Усны чанар. Хаягдал ус. Ерөнхий шаардлага” MNS-4943:2015 стандартыг мөрдлөг болгоно. Стандартаас давсан агууламжтай хаягдал усыг байгальд нийлүүлж буй тохиолдолд Байгаль орчин, аялал жуулчлалын Сайдын 2019 оны А/635 дугаар тушаалаар батлагдсан “Ус бохирдуулсны нөхөн төлбөрийг шатлан өсгөх хэлбэрээр ногдуулах журам”-ын дагуу төлбөр тооцно.

2.6. Хаягдал усан дахь бохирдуулах бодис, шинжилгээний дүн: Ахуйн болон үйлдвэрийн дотоод хэрэгцээнд ашигласан уснаас гарах хаягдал усны хэмжээ, чанар найрлага, бохирдуулагч бодисын хэмжээ зэрэгт улирал тутамд хяналт хийж бохир усны шинжилгээг итгэмжлэгдсэн лабораториор хийлгэн хариу болон дүгнэлтийг тухай бүр Туул голын сав газрын захиргаанд ирүүлэх.

- ✓ Жинлэгдэх бодис /кг/;
- ✓ Органик бодис /кг/;
- ✓ Эрдэс бодис /кг/;
- ✓ Хүнд металл /кг/;
- ✓ Аюултай бохирдуулах бодис /гр/.

2.7. Бохир ус цэвэрлэх барилга байгууламжийн байршил, хүчин чадал, технологи, цэвэрлэх арга, цэвэрлэгээний түвшин:

2.7.1. Ахуйн бохир ус зайлуулах цэгийг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын Сайд, Эрүүл мэндийн Сайдын 2018 оны А/82/128 дугаар хамтарсан тушаалаар батлагдсан “Ус ашиглагч иргэн, аж ахуйн нэгж байгууллага нь ахуйн бохир ус зайлуулах цэгээ ус тусгаарлагчаар тусгаарлаж тохижуулах журам”-ын дагуу тохижуулж ашиглана.

2.8. Усны эх үүсвэрийг хамгаалах, усны нөөц хомсдох, бохирдохоос сэргийлэх арга хэмжээ, түүнд зарцуулах хөрөнгийн хэмжээ:

2.8.1. Усны эх үүсвэрийг хамгаалах усны нөөц хомсдох бохирдохоос сэргийлж жил бүр түүнд зарцуулах хөрөнгийн хэмжээг төсөвт суулган орон нутгийн захиргаа, байгаль хамгаалагчаас санал авч сэргээн засварлах шаардлагатай булаг шандыг тохижуулах;

2.8.2. “Тэрбум мод” үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд 5,000 ш мод тарина;

2.8.3. Биологийн нөхөн сэргээлтийг 150,000.0 м² талбайд хийх.

2.9. Усны тоолуур:

2.9.1. Усны тухай хуулийн 30 дугаар зүйлийн 30.1.4 дэх заалт, Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайдын 2013 оны А-156 дугаар тушаалаар батлагдсан “Ус ашиглалт, хэрэглээг тоолууржуулах журам”-ыг хэрэгжүүлж ажиллана. Туул голоос ус татаж буй насосын гаралт дээр тоолуур суурилуулна. Тоолуурын заалтын тэмдэглэлийг тогтмол хөтөлж, баталгаажуулна.

2.10. Ус ашигласны нэгж, төлбөрийн хэмжээ:

2.10.1. Хүдэр боловсруулахад ашиглах гадаргын усны нөөц ашигласны төлбөр:

$$219,120.00 \text{ м}^3 \times 596.475 \text{ төг/м}^3 (2,651 \text{ төг/м}^3 \times 0.25 \times 0.9) = 130,699,602.00 \text{ төг}$$

(Нэг зуун гучин сая зургаан зуун ерэн есөн мянга зургаан зуун хоёр) төгрөг

2.10.2. Зам талбайн тоосжилт дарахад ашиглах гадаргын усны нөөц ашигласны төлбөр:

$$20,188.80 \text{ м}^3 \times 79.53 \text{ төг/м}^3 (2,651.0 \text{ төг/м}^3 \times 0.1 \times 0.3) = 1,605,615.26 \text{ төг}$$

(Нэг сая зургаан зуун таван мянга зургаан зуун арван таван төгрөг хорин зургаан мөнгө)

2.10.3. "Тэрбум мод" үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд мод тарихад ашиглах гадаргын усны нөөц ашигласны төлбөр:

$$4,500.0 \text{ м}^3 \times 18.557 \text{ төг/м}^3 (2,651 \text{ төг/м}^3 \times 0.01 \times 0.7) = \mathbf{83,506.50 \text{ төг}}$$

(Наян гурван мянга таван зуун зургаан төгрөг тавин мөнгө)

2.10.4. Биологийн нөхөн сэргээлт хийхэд ашиглах газрын доорх усны нөөц ашигласны төлбөр:

$$6,000.0 \text{ м}^3 \times 188.80 \text{ төг/м}^3 (9,440 \text{ төг/м}^3 \times 0.20 \times 0.1) = \mathbf{1,132,800.00 \text{ төг}}$$

(Нэг сая нэг зуун гучин хоёр мянга найман зуун төгрөг)

2.10.5. Ашиг олох зориулалтаар ахуйн үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд ашиглах газрын доорх усны нөөц ашигласны төлбөр:

$$5,872.50 \text{ м}^3 \times 99.12 \text{ төг/м}^3 (9,440 \text{ төг/м}^3 \times 0.15 \times 0.07) = \mathbf{582,082.20 \text{ төг}}$$

(Таван зуун наян хоёр мянга наян хоёр төгрөг хорин мөнгө)

Нийт төлбөр: 130,699,602.00 төг + 1,605,615.26 төг + 83,506.50 төг + 1,132,800.00 төг + 582,082.20 төг = 134,103,605.96 төгрөг.

(Нэг зуун гучин дөрвөн сая нэг зуун гурван мянга зургаан зуун таван төгрөг ерэн зургаан мөнгө)

2.10.6. Төсвийн тухай хуулийн 23 дугаар зүйлийн 6.5-р заалтын дагуу үйлдвэрлэл, үйлчилгээний зориулалтаар ашигласан усны төлбөрийг Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн тухай хуулийн 23.2 дахь заалтад заасны дагуу харъяа Татварын хэлтэст төвлөрүүлэх шаардлагатай;

2.10.7. Усны тухай хуулийн 30 дугаар зүйлийн 30.1.4-д заасны дагуу ус авах цэг, газар доорх усны цоонг, шугам хоолой бүрийг тоолууржуулах үүрэгтэй;

2.10.8. "Ус ашиглалт, хэрэглээг тоолууржуулах журам"-ын 1.3-д заасны дагуу унд, ахуйн болон үйлдвэрлэлийн зориулалтын усны олборлолт, дамжуулалт, нөөцлөлт, борлуулалт, хаягдал усны тоо хэмжээг тогтоох ба ашиглалтын тайлан мэдээг гаргах ажилд эрх бүхий байгууллагаар баталгаажуулсан усны тоолуурын заалтыг үндэслэнэ;

2.10.9. Усны тоолуурын заалтын баталгаа алдагдсан, тоолуурыг шугам хоолойноос салгасан, тоолуургүй үйл ажиллагаа явуулсан тохиолдолд усны нөөц ашигласны төлбөрийг Байгаль орчин, ногоон хөгжил аялал жуулчлалын Сайдын 2015 оны А-301 дүгээр тушаалаар батлагдсан "Нэгж бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, ажил гүйцэтгэх, үйлчилгээ үзүүлэхэд зарцуулах усны норм"-оор тооцож ногдуулахыг анхаарах;

2.10.10. Гэрээнд зааснаас хэтрүүлэн ашигласан усанд Засгийн газрын 2018 оны 391 дүгээр тогтоолоор батлагдсан "Зөвшөөрсөн хэмжээнээс илүү ашигласан усны төлбөр тооцох журам"-д заасны дагуу төлбөр тооцно.

Гурав. Талуудын эрх, үүрэг

3.1. Гэрээ байгуулагч талууд нь Усны тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.5, 13 дугаар зүйлийн 13.1.1, 13.1.5, 18 дугаар зүйлийн 18.1.4, 19 дүгээр зүйлийн 19.1.2, 19.1.4, 26 дугаар зүйлийн 26.1, 30 дугаар зүйлийн 30.1, 30.6, 31 дүгээр зүйлийн 31.1 дэх заалтад заасан эрх эдэлж, үүрэг хүлээнэ.

3.2. Ус ашиглагч нь гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүй бол Усны тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.1.9, 29 дүгээр зүйлийн 29.3 дахь заалтуудыг үндэслэн Сав газрын захиргааны шийдвэрээр гэрээг хугацаанаас нь өмнө цуцлах бөгөөд Усны тухай хуулийн 33 дугаар зүйлийн дагуу хариуцлага хүлээнэ.

3.3. Ус ашиглуулах дүгнэлтээр тавьсан шаардлага зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллана.

Дөрөв. Бусад

4.1. Гэрээ нь талуудын гарын үсэг зурж, тамга, тэмдэг дарж баталгаажуулсан өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр болно

4.2. Ус ашиглуулах дүгнэлт, ус ашиглах зөвшөөрөл нь гэрээний салшгүй хэсэг байна.

- 4.3. Энэхүү гэрээний биелэлтийг 2025 оны 12 дугаар сарын 25-ны өдрийн дотор Туул голын сав газрын захиргаанд хүргүүлэх бөгөөд талууд 2026 оны 01 дүгээр сард багтаан гэрээний хэрэгжилтийг дүгнэнэ.
- 4.4. Талуудын тохиролцсоноор гэрээнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болох ба бичгээр үйлдэнэ.
- 4.5. Гэрээг дор дурдсан үндэслэлээр хугацаанаас нь өмнө цуцалж болно.
- 4.5.1. Ашиглаж байгаа усны эх үүсвэр тусгай хэрэгцээнд шилжсэн;
 - 4.5.2. Аль нэг тал татан буугдсан бол;
 - 4.5.3. Ус ашиглах гэрээний үүргээ ноцтойгоор зөрчсөн;
 - 4.5.4. Ус ашиглах зөвшөөрөл цуцлагдсан.
- 4.6. Талуудын хооронд үүссэн маргааныг эвийн журмаар шийдвэрлэхийг эрхэмлэх бөгөөд эс зөвшөөрвөл холбогдох шатны шүүхээр шийдвэрлүүлнэ.

ГЭРЭЭ БАЙГУУЛСАН:

УС АШИГЛУУЛАГЧИЙГ ТӨЛӨӨЛЖ:

Захиргааны удирдлагын албаны
менежерийн албан үүргийг түр орлон
гүйцэтгэгч

 Н.ХУЛАН

Мэдээлэл, хяналт шалгалтыг зохицуулах
албаны даргын албан үүргийг түр орлон
гүйцэтгэгч

С.ГАНБААТАР

Үйлдвэр, хөдөө аж ахуйн ус
ашиглалтын асуудал хариуцсан ахлах
мэргэжилтэн

 Д.УРАНЧИМЭГ

Хаяг: Улаанбаатар хот-16050, БГД, 2-р
хороо, Чингүнжавын гудамж, Туул голын
сав газрын захиргааны байр, 203 тоот.
Харилцах утас: (976) 7000-3716.

УС АШИГЛАГЧИЙГ ТӨЛӨӨЛЖ:

“Хавчигийн ам” ХХК-ийн Төлөвлөлтийн
инженер

Г.РЕНЧИНСАНГИА

Хаяг: Улаанбаатар хот, Хан-Уул дүүрэг, 15-
р хороо, Зайсангийн гудамж, 201-р байр, 13-
р давхарт, 1303 тоот.

Харилцах утас: (976) 8808-9691.

УС АШИГЛАХ ГЭРЭЭ ДҮГНЭСЭН АКТ

Ус ашиглах гэрээний дугаар, огноо	УНТ 24/23 2024.05.28
Төслийн нэр:	“Бумбат-4” нэртэй алтны шороон орд
Төсөл хэрэгжүүлэгчийн нэр:	“Хавчигийн ам” ХХК
Регистрийн дугаар:	5958989
Тусгай зөвшөөрлийн дугаар:	MV-021514
Төслийн байршил:	Төв аймгийн Заамар сумын нутаг дэвсгэрт 3-р баг Хайлааст
Гэрээ дүгнэсэн он сар өдөр.	2025.06.09

Гэрээний биелэлт

Гэрээний гол нөхцөл	Гүйцэтгэл
Усны эх үүсвэр: Унд, ахуйд ☒ Худаг ☐ Зөөврөөр Технологи ☒ Газрын доорх ус ☒ Гадаргын ус ☐ Шүүрлийн ус	Унд ахуйн хэрэгцээний усыг өөрийн эзэмшлийн гүний 1 худгаас, Технологийн, болон бусад хэрэглээний усыг зэргэлдээ төслийн талбай дахь үүсмэл нуураас авч ашигласан байна.
Ашиглах усны хэмжээ (м³): 278,726.3 м³/жил; - Ашиг олох зориулалтаар ахуйн үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд ашиглах газрын доорх ус: 11,461.5 м³/жил; - Ашигт малтмал олборлон баяжуулахад ашиглах гадаргын ус: 241,956.0 м³/жил; - Биологийн нөхөн сэргээлт хийхэд ашиглах газрын доорх ус: 5,120.0 м³/жил; - Зам талбайн тоосжилт дарахад ашиглах гадаргын ус: 20,188.8 м³/жил.	Дүгнэлтээр 2024 онд 201'630.0 м³ элс олборлохоор төлөвлөсөн. Элс баяжуулахад шаардах усны хэмжээ: - 150,410.0 м³/жил х 4.0 м³/тн = 601,640.0 м³/жил; Нөхөн сэлбэлтээр авах усыг гадаргын уснаас - 601,640.0 м³/жил х 30% = 180,492.0 м³/жил. $180,492.0 \text{ м}^3/\text{жил} \times 596.475 \text{ төг}/\text{м}^3 = 107,658,965.7 \text{ төг}$ Ашиг олох зориулалтаар ахуйн үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд ашиглах газрын доорх усны нөөц ашигласны төлбөр: - $11,461.5 \text{ м}^3/\text{жил} \times 99.12 \text{ төг}/\text{м}^3 = 1,136,063.88 \text{ төг}$ Биологийн нөхөн сэргээлт хийхэд ашиглах газрын доорх усны нөөц ашигласны төлбөр: - $5,120.0 \text{ м}^3 \times 94.4 \text{ төг}/\text{м}^3 = 483,328.0 \text{ төг}$ Зам талбайн тоосжилт дарахад ашиглах гадаргын усны нөөц ашигласны төлбөр: - $20,188.8 \text{ м}^3 \times 79.53 \text{ төг}/\text{м}^3 = 1,605,264.0 \text{ төг}$
Усны чанар найрлага:	Усны газрын Хяналтын төв лабораторид 05 дугаар сард шинжилгээ хийлгэсэн.
Усны эх үүсвэрийг хамгаалах усны нөөц хомсдох бохирдохоос сэргийлэх арга хэмжээ:	Хашиж хамгаалсан булаг шанд байхгүй. Ус ашиглах гэрээний 2.8.3-т заасны дагуу биологийн нөхөн сэргээлтийг 5.6 га талбайд хийж, “Тэрбум мод” үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд 5,000.0 ш мод тарьсан байна.

Усны тоолуур: ☐Тоолууртай ☒Тоолуургүй	Унд ахуйн гүний худагт болон үйлдвэрийн технологийн хэрэглээний шугам хоолойд тоолуур суурилуулаагүй.
Усны нөөц ашигласны төлбөрийн дүн (дүгнэлтээр): 147,545,712.24 (Нэг зуун дөчин долоон сая таван зуун дөчин таван төгрөг долоон зуун арван хоёр төгрөг хорин дөрвөн мөнгө)	Ашигт малтмал, газрын тосны газраас ирүүлсэн 2024 оны тайланд тусгагдсан олборлосон элсны хэмжээ 201'630.0 м³ (элс)-ийн хэмжээгээр усны нөөц ашигласны төлбөр болох 107,658,965.7 (Нэг зуун долоон сая зургаан зуун тавин найман мянга есөн зуун жаран таван төгрөг долоон мөнгө) төгрөгийг харьяа дүүргийн Татварын хэлтсийн дансанд төвлөрүүлсэн. 2024 Нийт Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрт 105,476,846.69 (Нэг зуун таван сая дөрвөн зуун далан зургаан мянга найман зуун дөчин зургаан төгрөг жаран есөн мөнгө) төгрөг төвлөрүүлсэн. 2024 оны үлдсэн төлбөр болох 4,954,492.4 (Дөрвөн сая есөн зуун тавин дөрвөн мянга дөрвөн зуун ерэн хоёр төгрөг дөрвөн мөнгө) төгрөгийг 2023 онд Байгалийн нөөц ашигласан төлбөрт илүү мөнгө тушаасныг 2024 оны үлдсэн төлбөрт шилжүүлсэн болно.
Тухайн жилийн ус ашиглалтын тайланг хүлээн авах.	2024 оны ус ашиглалтын тайланг 2025 оны 05 дүгээр сарын 22-ны өдөр холбогдох мэдээ материалыг тусгаж ирүүлсэн.
Дүгнэлт:	Усны тухай хуулийн хэрэгжилт болон ус ашиглах гэрээгээр хүлээлсэн зүйл заалтуудыг хэрэгжүүлэн ажиллах; - Усны тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.4, 24 дүгээр зүйлийн 24.2 дах заалтын дагуу ус ашиглах зөвшөөрөл, гэрээ, хаягдал усны дүгнэлт, хаягдал ус хаях, зайлуулах зөвшөөрөл, гэрээ байгуулан ажил эхлүүлэх; - Усны эх үүсвэрийг хамгаалах усны нөөц бохирдохоос сэргийлж жил бүр түүнд зарцуулах хөрөнгийн хэмжээг төсөвт суулган орон нутгийн захиргаа, байгаль хамгаалагчаас санал авч сэргээн засварлах, болон шинээр хашиж хамгаалах шаардлагатай булаг шандын эхийг тохижуулах; - Усны тухай хуулийн 30.1.4-т заасны дагуу ус авах цэг, газар доорх усны цооног, шугам хоолой бүрийг тоолууржуулах. - Тоолуурын заалтын тэмдэглэлийг тогтмол хөтлөж, баталгаажуулна.

ГЭРЭЭ ДҮГНЭСЭН:

УС АШИГЛУУЛАГЧ:

Даргын албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч

Б.БИЛГҮҮН

Захиргааны удирдлагын албаны менежерийн
албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч

Н.ХУЛАН

Мэдээлэл, хяналт шалгалтыг зохицуулах албаны
даргын албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч

С.ГАНБААТАР

Үйлдвэр, хөдөө аж ахуйн ус ашиглалтын асуудал
хариуцсан ахлах мэргэжилтэн

Д.УРАНЧИМЭГ

Хаяг: Улаанбаатар хот-16050, Баянгол дүүрэг, 2-
р хороо, Чингүнжавын гудамж, Туул голын сав
газрын захиргааны байр, 203 тоот.

Харилцах утас: (976) 7000-3716,
(976) 7000-3714.

УС АШИГЛАГЧ:

"ХАВЧИГИЙН АМ" ХХК-ийн гүйцэтгэх
захирал

Т.ЗОЛБАЯР

"ХАВЧИГИЙН АМ" ХХК-ийн мэргэжилтэн
Г.РЕНЧИНСАНГИА

Хаяг: Улаанбаатар хот-16050, Хан-Уул
дүүрэг, 15-р хороо, Заисангийн гудамж,
201-р байр 13-р давхарт, 1303 тоот.

Харилцах утас: (976) 7000-2200, 8808-
9691.

Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайдын
2013 оны 05 дугаар сарын 16-ны өдрийн
А-157 тоот тушаалын 2 дугаар хавсралт

УС АШИГЛАХ ЭРХИЙН БИЧИГ

Дугаар 22/05

Усгол шугар-ЫН
/Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, Сав газрын захиргаа, аймаг, нийслэлийн байгаль орчны алба/
гаргасан 20²² оны ⁰⁴-р сарын ¹³-ны өдрийн ⁵⁶ дугаартай ус ашиглуулах дүгнэлт,
.....-ЫН
/Сав газрын захиргаа, аймаг, нийслэлийн Байгаль орчны алба, сум, дүүргийн Засаг дарга/
олгосон 20²² оны ⁰⁴-р сарын ²¹-ны өдрийн ус ашиглах зөвшөөрөл,
.....-тай
/Сав газрын захиргаа, аймаг, нийслэлийн Байгаль орчны алба, сум, дүүргийн Засаг дарга, Ус хангагч байгууллага/
20²² оны ⁰⁴-р сарын ²¹-ны өдөр байгуулсан ^{УМТ 22/16} дугаар бүхий ус
ашиглах гэрээг үндэслэн ^{Манахбаатар} аймаг, нийслэл,
^{Хал-Уул} сум, дүүрэг ^{15-р хороо} баг, хорооны
/Иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын хаяг/
нутагт байршилтай, улсын бүртгэлийн ⁹⁰¹¹⁵²⁸¹²⁷ тоот гэрчилгээтэй,
⁵⁹⁵⁸⁹⁸⁹ регистрийн дугаартай ^{"Давшилгаан" ХХК} -г
/Иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын нэр/
ус ашиглахад тавигдах шаардлагыг бүрэн хангасан гэж үзэж, ^{Мунхуу}
байршилтай усны нөөцөөс хоногт ⁴⁷¹ шоо метр усыг
/гадаргын ус, газрын доорхи ус/
^{Моголоом, Буцаж} зориулалтаар ашиглах ЭРХИЙН БИЧИГ-ийг гурван
жилийн хугацаагаар олгов.

Эрхийн бичиг олгосон:

^{Мов, 8011528127-ан дарга}

^{/М. Дам-Дорж/}

аймаг, нийслэлийн Байгаль орчны алба, сум, дүүргийн Байгаль хамгаалагч

/байгууллага, албан тушаалтны нэр, гарын үсэг/

20²² оны ¹¹-р сарын ²⁹-ны өдөр

ХАЯГДАЛ УСНЫ ДҮГНЭЛТ

2025 оны 3 дугаар
сарын 27 -ний өдөр

Дугаар Е-2502-000184

Улаанбаатар хот Утас:
265528, 265578

Нэг. Ерөнхий мэдээлэл

1.1. Иргэн, аж ахуйн нэгж байгууллага, захирлын нэр, утас факс, улсын бүртгэлийн болон регистрийн дугаар:

Оноосон нэр: Хавчигийн ам
Улсын бүртгэлийн дугаар:
Регистрийн дугаар: 5958989
Захирал: Баярбаатар
Холбоо барих дугаар: 70002200

1.2. Төслийн нэр, байршил:

Төслийн нэр: Бумбат-4
Үйлдвэрлэл үйлчилгээний зориулалт:
Байршил: Төв, Заамар
Дэлгэрэнгүй хаяг: Төв, Заамар, Гэгээнтэн, 201 байр, 13 давхар, 1303 тоот
Харьяалагдах сав газар: Туул голын сав газар

Хоёр. Хаягдал усны талаарх мэдээлэл

2.1. Хаягдал ус хаях цэгийн байршил, цэвэрлэгээний арга, түвшин

Хаягдал ус нийлүүлэх хэлбэр: Байгальд нийлүүлэх
Нийлүүлж буй хаягдал усны төрөл:
Нэмэлт тайлбар: "Бумбат-4" Алтны шороон орд

2.2. Хаягдал усны хэмжээ

Хаягдал ус нийлүүлэх байгууламж	Хүчин чадал	Хаягдал усны төрөл	Хаягдал ус хаях зайлуулах цэг	Нийлүүлэлт	Цэвэрлэгээний арга	Тайлбар
Унд ахуйн хаягдал ус	-	[Унд ахуйн хаягдал ус]	Байгальд нийлүүлэх хүрээлэн буй орчинд (Гадаргын ус, хөрс)		Цэвэрлэдэггүй	11461.5 м3/жил
Технологийн	35000 м3	[Технологийн	Хаягдлын		Механик,	241956 м3/жил

Хаягдал ус нийлүүлэх байгууламж	Хүчин чадал	Хаягдал усны төрөл	Хаягдал ус хаях зайлуулах цэг	Нийлүүлэлт	Цэвэрлэгээний арга	Тайлбар
хаягдал ус	эзэлхүүнтэй	хаягдал ус]	санд		биологи	
Эргүүлэн ашиглах	178000 м3 эзэлхүүнтэй.	[Эргүүлэн ашигласан	Хаягдлын санд		Механик, биологи	564564 м3/жил
хаягдал ус		хаягдал ус]				

2.3. Хаягдал усан дахь бохирдуулах бодисын хэмжээ, төрөл

2024 он

Лабораторийн шинжилгээний дүнгээр тооцсон бохирдуулах бодисын хэмжээ

Стандарт: S_MNS6561

Шижилгээний давтамж: 0

№	Бохирдуулах бодисын төрөл	ЗДХ, (мг/л)	Хаягдал усны холимог дээж дэх бохирдуулах бодисын дундаж агууламж, (мг/л)	ЗДХ-ээс дахин хэтэрсэн агууламж	Нөхөн төлбөр тооцох шатлан өсгөх хэлбэр
---	---------------------------	-------------	---	---------------------------------	---

Жишиг хэмжээгээр тооцсон бохирдуулах бодисын хэмжээ

№	Үйл ажиллагаа	ЗДХ, (мг/л)
1	Нийгмийн үйлчилгээ болон бусад	
2	Үйлдвэрлэл	
3	Үйлчилгээ	

Зочид буудал, Жуулчны бааз, Ажилчдын тосгон1.5

2024 оны II-р улирал

Лабораторийн шинжилгээний дүнгээр тооцсон бохирдуулах бодисын хэмжээ

Стандарт: S_MNS4943

Шижилгээний давтамж: 2

№	Бохирдуулах бодисын төрөл	ЗДХ, (мг/л)	Хаягдал усны холимог дээж дэх бохирдуулах бодисын дундаж агууламж, (мг/л)	ЗДХ-ээс дахин хэтэрсэн агууламж	Нөхөн төлбөр тооцох шатлан өсгөх хэлбэр
1	Жинлэгдэх бодис				
	Умбуур бодис	30.0	3.0	0.10	1.00
2	Органик бодис				
	Биохимийн хэрэгцээт хүчилтөрөгч	20.0	18.3	0.92	1.00
	Химийн хэрэгцээт хүчилтөрөгч	50.0	52.97	1.06	2.00
	Перманганатын исэлдэх чанар /ПИЧ/	20.0	10.4	0.52	1.00
4	Хүнд металл				

Төмөр	0.0	0.4	0.00	1.00
Хөнгөн цагаан	0.5	0.425	0.85	1.00
Бор	0.5	0.03	0.06	1.00
Стронций	2.0	0.165	0.08	1.00

Жишиг хэмжээгээр тооцсон бохирдуулах бодисын хэмжээ

№	Үйл ажиллагаа	ЗДХ, (мг/л)
1	Нийгмийн үйлчилгээ болон бусад	
2	Үйлдвэрлэл	
3	Үйлчилгээ	

2024 оны III-р улирал

Лабораторийн шинжилгээний дүнгээр тооцсон бохирдуулах бодисын хэмжээ

Стандарт: S_MNS4943

Шижилгээний давтамж: 1

№	Бохирдуулах бодисын төрөл	ЗДХ, (мг/л)	Хаягдал усны холимог дээж дэх бохирдуулах бодисын дундаж агууламж, (мг/л)	ЗДХ-ээс дахин хэтэрсэн агууламж	Нөхөн төлбөр тооцох шатлан өсгөх хэлбэр
1	Жинлэгдэх бодис				
	Умбуур бодис	30.0	26.0	0.87	1.00
2	Органик бодис				
	Биохимийн хэрэгцээт хүчилтөрөгч	20.0	177.8	8.89	5.00
	Химийн хэрэгцээт хүчилтөрөгч	50.0	480.1	9.60	5.00
	Нийт азот	15.0	3.355	0.22	1.00
3	Эрдэс бодис				
	Аммоны ион	0.0	0.6	0.00	1.00
	Хлорид	0.0	21.2	0.00	1.00
	Сульфат	0.0	21.0	0.00	1.00
4	Хүнд металл				
	Цайр	3.0	0.1937	0.06	1.00

Жишиг хэмжээгээр тооцсон бохирдуулах бодисын хэмжээ

№	Үйл ажиллагаа	ЗДХ, (мг/л)
1	Нийгмийн үйлчилгээ болон бусад	
2	Үйлдвэрлэл	

2024 оны IV-р улирал

Лабораторийн шинжилгээний дүнгээр тооцсон бохирдуулах бодисын хэмжээ

Стандарт: S_MNS4943

Шижилгээний давтамж: 0

№	Бохирдуулах бодисын төрөл	ЗДХ, (мг/л)	Хаягдал усны холимог дээж дэх бохирдуулах бодисын дундаж агууламж, (мг/л)	ЗДХ-ээс дахин хэтэрсэн агууламж	Нөхөн төлбөр тооцох шатлан өсгөх хэлбэр
---	---------------------------	-------------	---	---------------------------------	---

Жишиг хэмжээгээр тооцсон бохирдуулах бодисын хэмжээ

№	Үйл ажиллагаа	ЗДХ, (мг/л)
1	Нийгмийн үйлчилгээ болон бусад	
2	Үйлдвэрлэл	
	Бусад үйлдвэрлэл	0.8
3	Үйлчилгээ	

2024 оны II-р улирал

Лабораторийн шинжилгээний дүнгээр тооцсон бохирдуулах бодисын хэмжээ

Стандарт: S_MNS4943

Шижилгээний давтамж: 2

№	Бохирдуулах бодисын төрөл	ЗДХ, (мг/л)	Хаягдал усны холимог дээж дэх бохирдуулах бодисын дундаж агууламж, (мг/л)	ЗДХ-ээс дахин хэтэрсэн агууламж	Нөхөн төлбөр тооцох шатлан өсгөх хэлбэр
1	Жинлэгдэх бодис				
	Умбуур бодис	30.0	3.0	0.10	1.00
2	Органик бодис				
	Биохимийн хэрэгцээт хүчилтөрөгч	20.0	18.3	0.92	1.00
	Химийн хэрэгцээт хүчилтөрөгч	50.0	52.97	1.06	2.00
	Перманганатын исэлдэх чанар /ПИЧ/	20.0	10.4	0.52	1.00
4	Хүнд металл				
	Төмөр	0.0	0.4	0.00	1.00
	Хөнгөн цагаан	0.5	0.425	0.85	1.00
	Бор	0.5	0.03	0.06	1.00
	Стронций	2.0	0.165	0.08	1.00

Жишиг хэмжээгээр тооцсон бохирдуулах бодисын хэмжээ

№	Үйл ажиллагаа	ЗДХ, (мг/л)
1	Нийгмийн үйлчилгээ болон бусад	
2	Үйлдвэрлэл	
3	Үйлчилгээ	

2024 оны III-р улирал

Лабораторийн шинжилгээний дүнгээр тооцсон бохирдуулах бодисын хэмжээ

Стандарт: S_MNS4943

Шижилгээний давтамж: 1

№	Бохирдуулах бодисын төрөл	ЗДХ, (мг/л)	Хаягдал усны холимог дээж дэх бохирдуулах бодисын дундаж агууламж, (мг/л)	ЗДХ-ээс дахин хэтэрсэн агууламж	Нөхөн төлбөр тооцох шатлан өсгөх хэлбэр
1	Жинлэгдэх бодис				
	Умбуур бодис	30.0	26.0	0.87	1.00
2	Органик бодис				
	Биохимийн хэрэгцээт хүчилтөрөгч	20.0	177.8	8.89	5.00
	Химийн хэрэгцээт хүчилтөрөгч	50.0	480.1	9.60	5.00
	Нийт азот	15.0	3.355	0.22	1.00
3	Эрдэс бодис				
	Аммоны ион	0.0	0.6	0.00	1.00
	Хлорид	0.0	21.2	0.00	1.00
	Сульфат	0.0	21.0	0.00	1.00
4	Хүнд металл				
	Цайр	3.0	0.1937	0.06	1.00

Жишиг хэмжээгээр тооцсон бохирдуулах бодисын хэмжээ

№	Үйл ажиллагаа	ЗДХ, (мг/л)
1	Нийгмийн үйлчилгээ болон бусад	
2	Үйлдвэрлэл	
3	Үйлчилгээ	

2024 оны IV-р улирал

Лабораторийн шинжилгээний дүнгээр тооцсон бохирдуулах бодисын хэмжээ

Стандарт: S_MNS4943

Шижилгээний давтамж: 0

№	Бохирдуулах бодисын	ЗДХ, (мг/л)	Хаягдал усны холимог	ЗДХ-ээс дахин	Нөхөн төлбөр
---	---------------------	-------------	----------------------	---------------	--------------

төрөл	дээж дэх бохирдуулах бодисын дундаж агууламж, (мг/л)	хэтэрсэн агууламж	тооцох шатлан өсгөх хэлбэр
-------	--	-------------------	-------------------------------

Жишиг хэмжээгээр тооцсон бохирдуулах бодисын хэмжээ

№	Үйл ажиллагаа	ЗДХ, (мг/л)
1	Нийгмийн үйлчилгээ болон бусад	
2	Үйлдвэрлэл	
	Бусад үйлдвэрлэл	0.8
3	Үйлчилгээ	

Гурав. Ус бохирдуулсны төлбөрийн хэмжээ

3.1. Ус бохирдуулсны төлбөр тооцсон үндэслэл

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны А/635 тоот тушаалаар баталсан “Ус бохирдуулсны нөхөн төлбөрийг шатлан өсгөх хэлбэрээр ногдуулах журам”
Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1 баталсан “Ус бохирдуулсны төлбөрийн хэмжээ”, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд, Сангийн сайдын 2021 оны А-406/226 тоот хамтарсан тушаалаар баталсан “Хаягдал усны эзлэхүүн, бохирдуулах бодисын агууламжийг үндэслэн хаягдал усан дахь бохирдуулах бодисын хэмжээг тогтоох журам, тооцоолох аргачлал”
Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд, Барилга, хот байгуулалтын сайдын 2019 оны А-816/218 тоот хамтарсан тушаалаар баталсан “Хаягдал усанд агуулагдах бохирдуулах бодисын жишиг хэмжээ”

3.2. Ус бохирдуулсны төлбөрийн тооцоо

Огноо	Улирал	Хаягдал усны төрөл	Тооцсон хаягдал усны хэмжээ	Төлбөр, тооцоо, ₮	Чөлөөлөлт дүн, ₮	Хөнгөлөлтийн дүн, ₮	Нийт төлбөр зохих дүн, ₮
2024	-	унд ахуй	11,461.50	859,612.50	0.00	0.00	859,612.50
2024	II-р улирал	нөхөн сэлбэлтээр авсан технологи	80,652.00	596,179.58	0.00	0.00	596,179.58
2024	III-р улирал	нөхөн сэлбэлтээр авсан технологи	80,652.00	13,460,463.93	0.00	0.00	13,460,463.93
2024	IV-р улирал	нөхөн сэлбэлтээр авсан технологи	80,652.00	3,226,080.00	0.00	0.00	3,226,080.00
2024	II-р улирал	Эргүүлэн ашигласан технолог	188,188.00	1,391,085.70	1,391,085.70	0.00	0.00
2024	III-р улирал	Эргүүлэн ашигласан технолог	188,188.00	31,407,749.17	31,407,749.17	0.00	0.00
2024	IV-р улирал	Эргүүлэн ашигласан технолог	188,188.00	7,527,520.00	7,527,520.00	0.00	0.00
Нийт				58,468,690.88	40,326,354.87	0.00	18,142,336.01

Дөрөв. Тавигдах шаардлага

-Усны тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.1.13 дахь заалт, 24 дүгээр зүйлийн 24.2 дахь хэсэгт заасны дагуу сав газрын захиргаанаас авсан “Хаягдал ус хаях, зайлуулах зөвшөөрлийн бичиг”, “Ус бохирдуулсны төлбөрийн гэрээ”-г дүгнүүлж, сунгуулах;

-Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайдын 2013 оны А-156 дугаар тушаалаар баталсан “Ус ашиглалт, хэрэглээг тоолууржуулах журам”-ын 2.1.4, 3.6.1 дэх заалтын дагуу хаягдал усны шугам дээр тоолуур суурилуулах;

-Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд, Сангийн сайдын 2021 оны А-406/226 тоот хамтарсан тушаалаар баталсан “Хаягдал усны эзлэхүүн, бохирдуулах бодисын агууламжийг үндэслэн хаягдал усан дахь бохирдуулах бодисын хэмжээг тооцоолох аргачлал”-ын хүснэгт №2-д заасан хаягдал усанд тодорхойлох үзүүлэлтүүдийг бүрэн шинжлүүлээгүй тохиолдолд бохирдуулах бодисыг жишиг хэмжээгээр авч тооцно;

-Улирал бүр хоёроос доошгүй хаягдал усны сорьц авч, өөрийн зардлаар байгаль орчны шинжилгээний лаборатори болон хөндлөнгийн лабораториор шинжилгээ хийлгэж, хариу дүнг Усны газарт улирал бүрийн сүүлийн сарын 15-ны дотор ирүүлэх;

-Унд ахуйн бохир усыг бага оврын цэвэрлэх байгууламж суурилуулан “Хүрээлэн байгаа орчин. Усны чанар. Хаягдал ус. Ерөнхий шаардлага MNS 4943:2015” стандартын шаардлагыг хангасан хаягдал усыг хүрээлэн буй орчинд нийлүүлэх, стандартаас давсан бол Усны тухай хуулийн 25 дугаар зүйлийн 25.2, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны А/635 дугаар тушаалаар баталсан “Ус бохирдуулсны нөхөн төлбөрийг шатлан өсгөх хэлбэрээр ногдуулах журам”-ын дагуу нөхөн төлбөр ногдуулахыг анхаарах;

-Ус бохирдуулсны төлбөрийг улирал бүр тооцуулах, хүсэлтийг ewater.mn цахим системээр ирүүлэх;

-Ус бохирдуулсны төлбөрийг дараа улирлын эхний сарын 20-ны өдрийн дотор харьяалах татварын албанд төлөх;

-Усны тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.4 дэх хэсэгт заасны дагуу жил бүр ус ашиглуулах дүгнэлт гаргуулах;

Боловсруулсан:

УСНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХЭЛТЭС

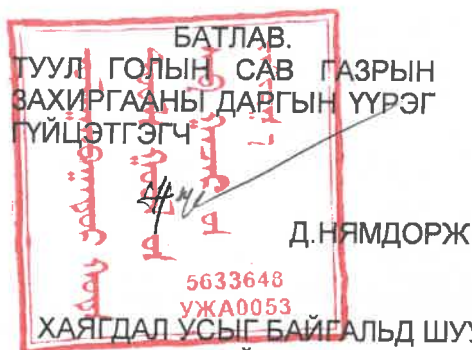
Боловсруулсан огноо:

Б.Болор-Эрдэ

2025.03.27

Байгууллагын нэр: **Усны газар**
Газар хэлтэс: **Удирдлага**
Албан тушаал: **Даргын албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч**
Овог нэр: **Зэнээмьядар Батбаяр**
Зурсан огноо: **2025.03.28 11:31:30**

ХАЯГДАЛ УСЫГ БАЙГАЛЬД ШУУД НИЙЛҮҮЛЖ БАЙГАА ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДТЭЙ
БАЙГУУЛАХ УС БОХИРДУУЛСНЫ ТӨЛБӨРИЙН ГЭРЭЭ

2024 оны 05 дугаар
сарын 08-ны өдөр

Дугаар ХУТ 24/12

Улаанбаатар хот

Нэг. Ерөнхий зүйл

Усны тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.2 дахь заалтад заасны дагуу Усны газрын 2024 оны 04 дүгээр сарын 30-ны өдрийн 01/566 тоот албан бичгээр ирүүлсэн 90 дүгээр хаягдал усны дүгнэлт, Туул голын сав газрын захиргаанаас олгосон 2023 оны 05 дугаар сарын 18-ны өдрийн 23/15 дугаар ус хаях, зайлуулах зөвшөөрлийг үндэслэн нэг талаас ус ашиглуулагчийг төлөөлж: Туул голын сав газрын захиргааны Уул уурхай, эрчим хүчний ус ашиглалтын асуудал хариуцсан мэргэжилтэн Н.Цогт, нөгөө талаас Ус бохирдуулагчийг төлөөлж: 9011528127 тоот улсын бүртгэлийн гэрчилгээ, 5958989 тоот регистрийн дугаартай "Хавчигийн ам" ХХК-ийн Төлөвлөлтийн инженер Г.Ренчинсангиа нар ус бохирдуулсны төлбөр, нөхөн төлбөр төлөх талаар харилцан тохиролцож энэхүү гэрээг 1 жилийн хугацаатай байгуулав.

Хоёр. Гэрээний гол нөхцөл

2.1. Ус бохирдуулагч нь хаягдал усыг "Хүрээлэн байгаа орчин. Усны чанар. Хаягдал ус. Ерөнхий шаардлага MNS 4943:2015" стандартын норматив шаардлагад нийцүүлэн байгальд шууд нийлүүлнэ.

2.2. Ус бохирдуулагч нь Усны тухай хуулийн 25 дугаар зүйлийн 25.1 дэх заалтад заасны дагуу хаягдал усны чанарыг энэхүү гэрээний 2.1-д заасан стандартын норматив шаардлагад нийцүүлсэн тохиолдолд ус бохирдуулсны төлбөр, стандартын норматив шаардлагад нийцүүлээгүй тохиолдолд ус бохирдуулсны нөхөн төлбөрийг хаягдал усанд агуулагдах бохирдуулах бодисын хэмжээнээс хамааран 2-5 дахин шатлан өсгөх хэлбэрээр тооцож төлнө.

2.2.1. Ус бохирдуулагч нь хаягдал усны дүгнэлтээр тогтоосон ус бохирдуулсны төлбөр болох 4'790'585.91 /Дөрвөн сая долоон зуун ерэн мянга таван зуун наян таван төгрөг ерэн нэгэн мөнгө/ төгрөгийг гэрээний 2.3-т заасан хугацаанд төлнө.

2.3. Төлбөр төлөгч нь Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.1 дэх заалтад заасны дагуу хаягдал усан дахь бохирдуулах бодист ногдох төлбөрийг дараа улирлын эхний сарын 20-ны өдрийн дотор үндсэн бүртгэлтэй харьяалах Татварын албанд төлнө.

2.4. Ус бохирдуулагч нь дараах мэдээллийг улирал тутам Туул голын сав газрын захиргаа, харьяалах Татварын албанд хүргүүлнэ. Үүнд:

2.4.1. Хаягдал ус нийлүүлдэг хүн, хуулийн этгээдийн нэр;

2.4.2. Цэвэрлэх байгууламж болон зөөврийн машинаар байгальд хаясан хаягдал усны хэмжээ;

2.4.3. Байгальд нийлүүлсэн хаягдал усны хэмжээ;

2.4.4. Хаягдал усанд байгаль орчны итгэмжлэгдсэн лабораториор хийлгэсэн шинжилгээний дүн;

2.4.5. Ус бохирдуулсны төлбөр төлсөн тайлан;

2.4.6. 2.4.1-ээс 2.4.4-т заасан мэдээллийг tuulrba@gmail.com цахим хаягаар ирүүлнэ.

Гурав. Ус ашиглуулагчийн эрх, үүрэг

3.1. Ус бохирдуулагчийг мэдээ, мэдээлэл, удирдлагаар хангаж, хяналт тавина.

3.2. Усны тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.1.8 дахь хэсэгт заасны дагуу Сав газрын газрын захиргааны дүгнэлтийг үндэслэн Усны тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.1.4 дэх хэсэгт заасны дагуу сум, дүүргийн Засаг дарга нь нутаг дэвсгэртээ хаягдал ус зайлуулах цэг тогтооно.

3.3. Сав газрын захиргаа болон сум, дүүргийн Засаг дарга нь хаягдал усыг энэхүү гэрээний 2.1-д заасан стандартын норматив шаардлагад нийцүүлэн цэвэрлэсэн, дахин ашигласан ус бохирдуулагчийг ус бохирдуулсны төлбөрөөс хөнгөлөх, чөлөөлөх жагсаалтыг гаргана.

3.4. Сав газрын захиргаа, сум, дүүргийн Засаг дарга нь хаягдал ус хаях, зайлуулах шаардлагыг зөрчсөн ус бохирдуулагчийн хаягдал ус хаях, зайлуулах зөвшөөрлийг цуцална.

Дөрөв. Ус бохирдуулагчийн эрх, үүрэг

4.1. Ус бохирдуулагч нь Сав газрын захиргаанаас мэргэжил арга зүйн зөвлөгөө авах, хаягдал ус хаях, зайлуулах цэг тогтоолгох, ногдуулсан ус бохирдуулсны төлбөр болон нөхөн төлбөрийн хэмжээг үндэслэлгүй гэж үзвэл дээд шатны байгууллагад гомдол гаргах эрхтэй.

4.2. Ус бохирдуулагч нь үйл ажиллагаандаа холбогдох хууль, тогтоомж, дүрэм, журам, стандарт, норм норматив, ТЭЗҮ, зураг төсөл, байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг мөрдөж ажиллана.

4.3. Ус бохирдуулагч нь хаягдал усны эзлэхүүнийг тодорхойлох хэмжих хэрэгсэл (тоолуур)-ийг “Ус ашиглалт хэрэглээг тоолууржуулах журам”-д заасны дагуу хаягдал усны шугамын гаргалгаанд суурилуулах тоолуур нь гаргалгааны шугамын голчтой адил байх бөгөөд мэдрэгчийн хийц нь хаягдал усны найрлагаас хамааран өөрчлөгдөх, эвдрэх, гэмтэх зэрэг эрсдэлээс хамгаалагдсан эд ангиар хийгдсэн байх шаардлагад нийцүүлэн суурилуулна.

Тав. Бусад

5.1. Хаягдал ус хаях, зайлуулах зөвшөөрөл нь энэхүү гэрээний салшгүй хэсэг байна.

5.2. Ус бохирдуулагч нь ус бохирдуулсны төлбөр, нөхөн төлбөрийг хугацаанд нь төлөөгүй бол Зөрчлийн тухай хуулийн дагуу хариуцлага хүлээнэ.

5.3. Энэхүү гэрээг сунгах, дуусгавар болгох, хүчингүй болгохтой холбоотой асуудлыг 2 тал харилцан тохиролцсоны үндсэн дээр шийдвэрлэнэ.

5.4. Энэхүү гэрээтэй холбогдон гарсан аливаа маргааныг эвийн журмаар шийдвэрлэхийг эрмэлзэх бөгөөд эс тохиролцвол иргэний журмаар шүүхээр шийдвэрлүүлнэ.

Зургаа. Давагдашгүй хүчин зүйл

6.1. Ус бохирдуулагч нь давагдашгүй хүчин зүйл (газар хөдлөлт, үер, гал түймэр, хар салхи, халдварт өвчний тархалт болон байгалийн бусад аюулт үзэгдэл, ажил хаялт)–ийн нөхцөл байдлын улмаас гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлэх боломжгүй болсон тохиолдолд гэрээний хариуцлагаас /нөхөн төлбөр, торгууль/ чөлөөлөгдөх үндэслэл болно.

6.2. Ус бохирдуулагч нь давагдашгүй хүчин зүйл бий болсныг нотолно.

ГЭРЭЭ БАЙГУУЛСАН:

УС АШИГЛУУЛАГЧИЙГ ТӨЛӨӨЛЖ:

Усны нөөц, ус ашиглалтыг зохицуулах
албаны ахлах мэргэжилтэн

...../Д.УРАНЧИМЭГ/

Уул уурхай, эрчим хүчний ус
ашиглалтын асуудал хариуцсан
мэргэжилтэн

...../Н.ЦОГТ/

Хаяг: Улаанбаатар хот-16050, БГД,
2-р хороо, Чингүнжавын гудамж,
Туул голын сав газрын захиргааны
байр, 203 тоот өрөө.
Харилцах утас: 7000-3716, 7000-3714.

УС БОХИРДУУЛАГЧИЙГ ТӨЛӨӨЛЖ:

“Хавчигийн ам” ХХК-ийн Төлөвлөлтийн
инженер

...../Г.РЕНЧИНСАНГИА/

Улаанбаатар хот, Хан-Уул дүүрэг, 15-р
хороо, Зайсангийн гудамж, 201-р байр, 13
давхар, 1303 тоот.

Харилцах утас: (976) 7000-2200,
(976) 8811-3110.

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд,
Барилга, хот байгуулалтын сайдын
2019 оны 11 дүгээр сарын 22-ны өдрийн
А/719/189 дүгээр тушаалын хавсралт

ХАЯГДАЛ УС ХАЯХ, ЗАЙЛУУЛАХ ЗӨВШӨӨРӨЛ

Дугаар: 23/15

УСНЫ ГАЗАР

/ Дүгнэлт гаргасан байгууллага /

.....-ын гаргасан

2023 оны 05 дугаар сарын 09-ны өдрийн хаягдал ус хаях, зайлуулах 74 тоот

дүгнэлтийг үндэслэн Төв аймаг/нийслэл Заамар

сум/дүүргийн MV-021514 талбайд байршилтай
/ хаяг /

Алтны шороон ордын үйлдвэрлэлийн

/ үйл ажиллагааны чиглэл /

чиглэлээр хаягдал ус гаргаж байгаа “ХАВЧИГИЙН АМ” ХХК -д

/ хүн, хуулийн этгээдийн нэр /

..... Төв аймаг/нийслэл, Заамар сум/дүүргийн

..... 48°17'32.73" 104°33'56.83" байршилтай хаягдал
ус зайлуулах цэг буюу хүрээлэн буй орчинд болон төвлөрсөн бохир усны
шугамд жилд 302.6 мян.м³ хаягдал усыг “Хүрээлэн байгаа
орчин, Усны чанар, хаягдал ус, ерөнхий шаардлага MNS 4943:2015”,
“Хүрээлэн байгаа орчин, усны чанар, Ариутгах татуургын сүлжээнд
нийлүүлэх хаягдал ус, ерөнхий шаардлага MNS 6561:2015” стандартаар
тогтоосон норматив шаардлагад нийцүүлэн хаях, зайлуулах зөвшөөрлийг

/ аль нь болохыг доогуур нь зурах /

нэг жилийн хугацаагаар олгож, ус бохирдуулсны төлбөрийн гэрээ болон
дүгнэлтийг зөрчөөгүй тохиолдолд зөвшөөрлийг жил бүр сунгагдсанд тооцно.
Хаягдал усны хэмжээ болон хаягдал ус зайлуулах цэг, төвлөрсөн бохир усны
шугамын байршил өөрчлөгдсөн тохиолдолд тухай бүр шинээр зөвшөөрөл олгоно.

ТУУЛ ГОЛЫН САВ

Зөвшөөрлийн бичиг олгосон:

ГАЗРЫН ЗАХИРГААНЫ ДАРГА

/ Зөвшөөрөл олгосон байгууллага /

Тамга

Д.НЯМДОРЖ

/ Гарын үсгийн тайлал /

20 ..23 оны ..05-р сарын ..18-ны өдөр

5633648

МОНГОЛЫН ТАТВАРЫН АЛБА

ТАТВАР ТӨЛСӨН БАРИМТ № - 1250106422629

ТТД / Регистр:	85101017848 / 5958989
Татвар төлөгчийн нэр:	Хавчигийн ам
Татварын төрөл:	01030724 - Үйлдвэрлэл, үйлчилгээний зориулалтаар ашигласан усны төлбөр
Харьяалах татварын алба:	Төв / Заамар
Төлсөн дүн:	15,758,815.45 ₮
Гүйлгээний огноо:	2025-06-02 16:13:33.0
Гүйлгээний утга:	1250106422629;;5958989;;95818899;3455101829;ХАВЧИНГИЙН;Golomtbank-Online;95818899
Татварын данс:	Тө.Ус ашигласны төлбөр - 100140000944
Төлөлтийн хэлбэр:	Голомт банк

Нэгж талбарын дугаар: **4127041923**
Улсын бүртгэлийн дугаар: **Э-1415000088**
Гэрчилгээний дугаар: **0000057002**

ИРГЭН, ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДЭД ГАЗАР
ЭЗЭМШҮҮЛЭХ ГЭРЭЭ

2024 оны 6 сарын 18 өдөр

№ 04152-2022/00017

Төв аймаг/хот Заамар сум/дүүрэг

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

Монгол Улсын Газрын тухай хууль, Төв аймаг /нийслэл/-ийн Заамар дүүрэг /сум/-ын Засаг даргын 2022 оны 03 сарын 25-ны өдрийн 04152-а48/2022 тоот шийдвэрийг үндэслэн газар эзэмшүүлэгчийг төлөөлж, Төв аймаг/хотын Заамар сум/дүүргийн Газрын алба, газар эзэмшигчийг төлөөлж Хавчигийн ам ХХК-ны Гүйцэтгэх захирал Бямба овогтой Баярбаатар нар энэхүү гэрээг байгуулав.

Хоёр. Гэрээний нөхцөл

2.1. Газар эзэмшигчид олгосон газрын нийт хэмжээ

11399511 м2

Үүнээс:

Нэгж талбарын тодорхой
хэсгийг эзэмших зориулалт
Нөөц газар

Тухайн зориулалтаар
эзэмших газрын хэмжээ
11399511 м2

Газар эзэмших
хугацаа
15 жил

2.2. Газар эзэмших эрхийг улсын бүртгэлд бүртгэгдсэн буюу Улсын бүртгэлийн ерөнхий хуулийн 9.11-д заасан дундын мэдээллийн санд улсын бүртгэлийн дугаарыг оруулсан өдрөөс эхлэн хуульд заасны дагуу газрын төлбөрийг тооцож ногдуулна.

2.3. Газрын төлбөрийг нэхэмжлэхийн дагуу Татварын албанд тушаана. Газрын төлбөр төлөгч жилийн төлбөрийг тэнцүү хэмжээгээр хуваан улиралд ногдох төлбөрийг дараа сарын 20-ны өдрийн дотор төлөх бөгөөд дараа улирлуудын төлбөрийг урьдчилан төлж болно.

2.4. Эрх бүхий байгууллагын шийдвэрээр газрын суурь үнэлгээ, газрын үнэлгээний тойрог, зэрэглэл, бүс, газар эзэмших, ашиглах зориулалтын итгэлцүүр, төлбөрийн хувь, хэмжээ өөрчлөгдсөн тухай бүр уг өөрчлөлттэй холбогдуулан газрын төлбөрийг 30 хоногийн дотор шинэчлэн ногдуулна.

Гурав. Газар эзэмшигчийн эрх

3.1. Гэрээнд заасан зориулалтын дагуу уг газрыг эзэмших, ашиглах;

3.2. Газрын төлөв байдал, чанарын улсын хянан баталгааг газар өмчлөгчөөс гаргуулж авах;

3.3. Газарт учирсан хохирлыг гэм буруутай этгээдээр тогтоосон журмын дагуу нөхөн төлүүлэх;

3.4. Газар эзэмшүүлэх тухай шийдвэр гаргасан этгээдийн зөвшөөрөлтэйгээр эрхийн гэрчилгээгээ бусдад шилжүүлэх, барьцаалах;

3.5. Газар эзэмшигч нь газар эзэмшүүлэх тухай шийдвэр гаргасан этгээдийн зөвшөөрөлтэйгээр тухайн газраа бүгдийг нь буюу зарим хэсгийг бусдад ашиглуулж болно.

3.6. Газрын тухай хууль тогтоомж, газар эзэмших гэрээнд заасан үүргээ зохих ёсоор биелүүлж ирсэн бол эрхийн гэрчилгээний хугацаа дуусахад уг газрыг үргэлжлүүлэн эзэмшихээр эрхийн гэрчилгээний хугацааг сунгуулах /Эрхийн гэрчилгээний хүчин төгөлдөр байх хугацаа дуусахаас 30-аас доошгүй хоногийн өмнө эзэмшигч нь хугацаа сунгуулах тухай хүсэлтээ тухайн шатны Засаг даргад гаргах/;

3.7. Газар эзэмших эрхийн гэрчилгээ хүчингүй болсон тохиолдолд эрхийн гэрчилгээг хүчингүй болгосон Засаг даргын шийдвэрийг эрхийн гэрчилгээ эзэмшигч болон барьцаанд авсан этгээд нь хууль бус гэж үзвэл тухайн шийдвэр гарсан өдрөөс хойш ажлын 10 өдрийн дотор шүүхэд гомдол гаргах эрхтэй.

Дөрөв. Газар эзэмшигчийн үүрэг

- 4.1. Газар эзэмших гэрээнд заасан нөхцөл, болзлыг биелүүлэх;
- 4.2. Газрыг үр ашигтай, зохистой ашиглах, хамгаалах, байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль тогтоомж болон төрийн эрх бүхий байгууллагаас газар ашиглалттай холбогдуулан тавьсан нийтлэг шаардлагыг биелүүлэх;
- 4.3. Газрын төлөв байдал, чанарын улсын хянан баталгааг тогтоосон журмын дагуу хийлгэж байх/*5 жилд нэг удаа хийлгэнэ./*;
- 4.4. Бусдын газар эзэмшихтэй холбогдсон эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг зөрчихгүй байх;
- 4.5. Газрын төлбөрийг газрын ашигт шинж чанарыг ашигласан эсэхээс үл хамааран хуульд заасан хугацаанд нь төлөх;
- 4.6. Төлбөр төлөх үүргээ хугацаандаа гүйцэтгээгүй тохиолдолд гүйцэтгээгүй үүргийн үнийн дүнгийн 0.5 хувиар хэтэрсэн хоног тутамд алданги төлөх;
- 4.7. Эзэмшлийн газраа бүхэлд нь буюу зарим хэсгийг бусдад ашиглуулах бол эрх бүхий Засаг даргаас зөвшөөрөл авч, энэ тухай улсын бүртгэлд бүртгүүлэх;
- 4.8. Газар эзэмшүүлэгчээс газрын эзэмшил ашиглалттай холбогдуулан тавьсан шаардлагыг цаг тухайд нь биелүүлэх;
- 4.9. Кадастрын зураглал гүйцэтгэх эрх бүхий аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэнийг өөрийн эдлэн газартаа саадгүй нэвтрүүлж, ажиллах, мэдээлэл авах боломжоор хангах
- 4.10. Өөрийн эдлэн газрын хилийн эргэлтийн цэгүүдийг газар дээр нь тэмдэглэсэн тэмдэгтийг хамгаалалтандаа авч, бүрэн бүтэн байдлыг хариуцах
- 4.11. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээгээр тавигдсан шаардлагыг биелүүлэх
- 4.12. Эдлэн газрын эргэлтийн цэгүүдийг хөдөлгөсөн, нүүлгэн шилжүүлсэн, устгахгүй байх
- 4.13. Геодезийн байнгын цэг, тэмдэгт байрлаж байгаа газарт барилга байгууламж барих, газар шорооны ажил хийхдээ сум, дүүргийн Засаг дарга буюу хил хамгаалах ерөнхий газраар уламжлан геодези, зураг зүйн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагаас зөвшөөрөл авна.
- 4.14. Газар эзэмшүүлэх гэрээг дүгнүүлэх
- 4.15. Барилга байгууламжийн төлөвлөлтийн эскиз зургийг сум болон аймгийн ерөнхий архитектороор батлуулах
- 4.16. Барилга байгууламжийн зураг төсөл нь хот, тосгоны батлагдсан ерөнхий төлөвлөгөө, хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөний шийдлүүд, олгогдсон газрын хэмжээ, зориулалттай уялдсан байх бөгөөд барилгажих талбай нь тухайн газрын 70 хувиас илүүгүй байна.
- 4.17. Барилгын улаан шугам тавихад Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газрын геодези зураг зүйн асуудал хариуцсан мэргэжилтэнг оролцуулан баталгаажуулах
- 4.18. Гэрээний биелэлт тооцсон дүгнэлтээр илэрсэн зөрчлүүдийг заасан хугацаанд арилгах арга хэмжээ авах
- 4.19. Эзэмшил, ашиглалтанд байгаа болон орчны 50м хүртэлх нийтийн эзэмшлийн зам талбай, ногоон байгууламжид тохижилт, арилчилгаа хийх
- 4.20. Холбогдох хууль тогтоомжоор тогтоосон бусад эрх, үүрэг, хариуцлага хүлээх;

Тав. Газар эзэмшүүлэгчийн үүрэг

- 5.1. Газрыг гэрээнд заасан зориулалтын дагуу эзэмшиж байгаа эсэхийг хянах;
- 5.2. Уг газрыг эзэмшүүлэхийн зэрэгцээ дараахь шаардлагыг газар эзэмшигчид тавих эрхтэй. Үүнд:
 - а. Газрыг үр ашигтай, зохистой ашиглах, хамгаалах, байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль тогтоомж болон төрийн эрх бүхий байгууллагаас газар ашиглалттай холбогдуулан тавьсан нийтлэг шаардлагыг биелүүлэх
 - б. Эзэмшүүлэхээр олгосон газарт зориулалтын бус барилга байгууламж барих, хүн амын амьдрах орчны чанарт сөрөг нөлөө бүхий үйл ажиллагаа явуулахгүй байх
 - в. Газрыг зориулалтын дагуу эрүүл ахуйн шаардлага хангаж ажиллах
 - г. Хот тосгоны өнгө үзэмж, эрүүл ахуйн нөхцлийг сайжруулах, газрыг хамгаалах, нөхөн сэргээх шаардлагын дагуу эзэмшилд авсан газрын 10-аас доошгүй хувийг ногоон байгууламжтай байлгана.
 - д. Барилгын зургийг эрх бүхий мэргэжлийн байгууллагаар хийж гүйцэтгүүлэх ба барилгыг мэргэжлийн байцаагчаар хянуулах
 - е. Хот байгуулалтын ерөнхий болон хэсэгчилсэн төлөвлөгөөнд өөрчлөлт орсон тохиолдолд газар эзэмших гэрээг цуцлах хүртэл арга хэмжээ авах

5.3. Газрыг гэрээний нөхцөлийн дагуу эзэмшээгүй, энэ талаар тавьсан шаардлагыг биелүүлээгүй буюу Газрын тухай хуулийн 40.1.1-40.1.6 дугаар зүйлд заасан нөхцөл бий болсон тухайлбал:

а. Эрхийн гэрчилгээ эзэмшигч газрын тухай хууль тогтоомж, газар эзэмших гэрээний нөхцөл, болзлыг удаа дараа буюу ноцтой зөрчсөн;

б. Газрыг хүн амын эрүүл мэнд, байгаль хамгаалал, үндэсний аюулгүй байдлын ашиг сонирхолд харшаар ашигласан нь эрх бүхий байгууллагын дүгнэлтээр тогтоогдсон;

в. Шилжүүлж авсан эрхийн гэрчилгээгээ улсын бүртгэлд бүртгүүлж, шинээр гэрээ байгуулаагүй;

г. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээгээр тавигдсан шаардлагыг биелүүлээгүй; эрхийн гэрчилгээ эзэмшигч газрын төлбөрөө хугацаанд нь бүрэн төлөөгүй;

е. Хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр* гэрээнд заасан зориулалтын дагуу тухайн газраа 2 жил дараалан ашиглаагүй* зэрэг тохиолдолд гэрээг хүчингүй болгож, мөн хуулийн 62 дугаар зүйлд зааснаар хохирлыг нөхөн төлөхийг шаардах;

ё. Өмнөх гэрээний биелэлтээр илэрсэн зөрчлийг арилгуулах

5.4. Газар эзэмшүүлэх гэрээг жил бүр дүгнэх;

5.5. Холбогдох хууль тогтоомжоор олгогдсон бусад эрх, үүрэг, хариуцлага хүлээх;

Зургаа. Газрын талаарх эд хөрөнгийн эрхийн зарим зохицуулалт

6.1. Газар эзэмшигчийн эзэмшилд байгаа тухайн газар дээрх үл хөдлөх эд хөрөнгийн өмчлөх эрх өөр этгээдэд шилжвэл **газар эзэмших эрх мөн адил шилжих болно** гэж шийдвэрлэнэ.

6.2. Энэхүү гэрээгээр эзэмших газрыг хязгаартай эзэмших эрх бүхий газар ашиглагч байгаа болон ийнхүү ашиглахаар шаардсан бол түүний газар ашиглах нөхцөл, журам нь **газрын тухай хуулийн 48-р зүйлд** заасан нөхцөлийг дагаж мөрдөх болно. Шаардлагатай гэж үзвэл энэхүү гэрээнд хавсаргаж болно.

6.3. Газар эзэмшигчийн газрыг бүхэлд нь буюу зарим хэсгийг гэрээний хугацаа дуусахаас өмнө эрх бүхий байгууллага улсын тусгай хэрэгцээнд нөхөн олговортойгоор солих буюу эргүүлэн авах тухай шийдвэр гаргавал уг шийдвэрийн үндэслэл болсон талуудын урьдчилсан тохиролцоо болон бусад эрхийн актаар зохицуулна.

6.4. Гэрээний талуудын шаардлагатай гэж үзсэн бусад нөхцөл: **Эзэмших эрх бүхий газраа зориулалтын дагуу эзэмшээгүй болон газрын төлбөрөө хугацаанд нь төлж барагдуулаагүй тохиолдолд газар эзэмших эрхийг нь хүчингүй болгох хүртэл арга хэмжээ авч газар дээрх эд хөрөнгийн эрхийн асуудлыг шүүхийн журмаар шийдвэрлэнэ. Мөн зохих зөвшөөрөлгүйгээр газрын хэмжээнд өөрчлөлт оруулсан нөхцөлд газар эзэмших эрхийг цуцлах хүртэл арга хэмжээ авна.**

Жич: “хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр...” гэдгийг гэнэтийн давагдашгүй хүчний эсхүл байгалийн тогтолцооны өөрчлөлтөөс тухайн газарт нь эвдрэл, элэгдэл, цөлжилт бий болсон, бусдын хууль бус үйлдэл зэрэг газар эзэмшигчээс хамаарах шалтгаан байхгүй байсныг ойлгоно.

“... зориулалтын дагуу газраа 2 жил дараалан ашиглаагүй” гэдгийг газар эзэмшүүлэх тухай гэрээ хийгдсэнээс хойш хуанлийн бүтэн 2 жилийн дотор газар эзэмшигч нь тухайн газар дээрээ гэрээнд заасан нөхцөл, болзол, зориулалтын дагуу тодорхой үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлээгүй /барилга, байгууламж, зам талбай бариагүй, тариалан эрхлээгүй г. м/ байхыг ойлгоно.

Долоо. Бусад зүйл

7.1. Гэрээ нь газар эзэмшигчид газрыг актаар хүлээлгэн өгч, эрх бүхий Засаг дарга газар эзэмших эрхийн гэрчилгээ олгосон өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр болж мөрдөгдөнө.

7.2. Газар эзэмшүүлэх гэрээг талууд жил бүр дүгнэх ба газар эзэмшигч гэрээний биелэлтийг жил бүрийн 06-р сарын 25-ны дотор багтаан тайлагнаж, газар эзэмшүүлэгч 07-р сарын 01-ний дотор багтаан дүгнэнэ.

7.3. Газар эзэмшүүлэх гэрээг дүгнүүлээгүй, өмнөх гэрээний биелэлт тооцсон дүгнэлтээр илэрсэн зөрчлүүдийг арилгах арга хэмжээ аваагүй, дахин давтагдсан тохиолдолд Газрын тухай хууль тогтоомжийн дагуу газар эзэмших, эрхийн гэрчилгээг хүчингүй болгох саналыг холбогдох албан тушаалтанд уламжлан шийдвэрлүүлнэ.

7.4. Энэхүү гэрээтэй холбоотой бусад асуудлыг Монгол Улсын холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу шийдвэрлэнэ.

7.5. Газар олгох техникийн нөхцөл болон холбогдох мэргэжлийн байгууллагуудын дүгнэлтийн дагуу тухайн газар дээр байрлаж буй инженерийн шугам сүлжээг холбогдох байгууллагаас

зөвшөөрөл авсаны үндсэн дээр нүүлгэн шилжүүлэх ба түүнтэй холбогдон гарах зардлыг газар эзэмших эрх авсан байгууллага, аж ахуйн нэгж, иргэн хариуцна.

Гэрээний талуудын албан ёсны хаяг, харилцах утас:

Газар эзэмшүүлэгч;

Утас:

Газар эзэмшигч: **Хавчигийн ам ХХК**

Газрын байршил: **Төв Заамар 3-р баг, Хайлааст Бумбат-4 MV-021514**

Газар эзэмшигчийн хаяг: **Төв Заамар 3-р баг, Хайлааст**

Регистр / улсын бүртгэл /-ийн дугаар: **/5958989/**

Банк, дансны дугаар: ,

Харилцах утас: **88113110**

Газар эзэмшигч **Хавчигийн ам ХХК** нь гэрээний нөцөлийг Газрын нэгдмэл сангийн удирлагын цахим систем [/www.egazar.gov.mn/](http://www.egazar.gov.mn/)-д **2023-06-20 10:44:15** цагт зөвшөөрч, баталгаажуулав.

Энэхүү гэрээний нэг хувийг **4127041923** дугаар бүхий нэгж талбарын хувийн хэрэгт хадгалав.

МОНГОЛЫН ТАТВАРЫН АЛБА

ТАТВАР ТӨЛСӨН БАРИМТ № - 1240601864904

ТТД / Регистр:	85101017848 / 5958989
Татвар төлөгчийн нэр:	Хавчигийн ам
Татварын төрөл:	01030731 - Газрын төлбөр-Дэд алба
Харъяалах татварын алба:	Төв / Заамар
Төлсөн дүн:	4,775,196.00 ₮
Гүйлгээний огноо:	2025-07-31 13:16:46.0
Гүйлгээний утга:	1240601864904;;5958989;;95818899;3455101829;ХАВЧИНГИЙН;Golomtbank Online;95818899
Татварын данс:	Тө.За Газрын төлбөр - 100141300943
Төлөлтийн хэлбэр:	Голомт банк

МОНГОЛЫН ТАТВАРЫН АЛБА

ТАТВАР ТӨЛСӨН БАРИМТ № - 1240601864714

ТТД / Регистр:

85101017848 / 5958989

Татвар төлөгчийн нэр:

Хавчигийн ам

Татварын төрөл:

01030731 - Газрын төлбөр-Дэд алба

Харъяалах татварын алба:

Төв / Заамар

Төлсөн дүн:

4,775,196.00 ₮

Гүйлгээний огноо:

2025-07-31 13:16:15.0

Гүйлгээний утга:

1240601864714;;5958989;;95818899;3455101829;ХАВЧИНГИЙН;Golomtbank
Online;95818899

Татварын данс:

Тө.3а Газрын төлбөр - 100141300943

Төлөлтийн хэлбэр:

Голомт банк

МОНГОЛЫН ТАТВАРЫН АЛБА

ТАТВАР ТӨЛСӨН БАРИМТ № - 1240601864383

ТТД / Регистр:

85101017848 / 5958989

Татвар төлөгчийн нэр:

Хавчигийн ам

Татварын төрөл:

01030731 - Газрын төлбөр-Дэд алба

Харъяалах татварын алба:

Төв / Заамар

Төлсөн дүн:

4,775,196.00 ₮

Гүйлгээний огноо:

2025-07-31 13:15:20.0

Гүйлгээний утга:

1240601864383;;5958989;;95818899;3455101829;ХАВЧИНГИЙН;Golomtbank
Online;95818899

Татварын данс:

Тө.За Газрын төлбөр - 100141300943

Төлөлтийн хэлбэр:

Голомт банк

МОНГОЛЫН ТАТВАРЫН АЛБА

ТАТВАР ТӨЛСӨН БАРИМТ № - 1240601864151

ТТД / Регистр:	85101017848 / 5958989
Татвар төлөгчийн нэр:	Хавчигийн ам
Татварын төрөл:	01030731 - Газрын төлбөр-Дэд алба
Харьяалах татварын алба:	Төв / Заамар
Төлсөн дүн:	10,406,290.85 ₮
Гүйлгээний огноо:	2025-07-31 13:14:30.0
Гүйлгээний утга:	1240601864151;;5958989;;95818899;3455101829;ХАВЧИНГИЙН;Golomtbank Online;95818899
Татварын данс:	Тө.За Газрын төлбөр - 100141300943
Төлөлтийн хэлбэр:	Голомт банк

Шилжүүлгийн мэдээлэл
Журналын № : 55437278

Системийн огноо: 2022.03.22 08:31:42

Нэр : ХАВЧИГИЙН АМ ХХК

Илгээгч	Дансны дугаар: 406151500	Нэр ХАВЧИГИЙН АМ ХХК	Дүн 18,455,000.00 MNT	Ханш 1
Хүлээн авагч	Банкны дугаар: 90 Дансны дугаар: 100900013406	Банкны нэр Төрийн сан Нэр БО нөхөн сэргээх баталгаа	18,455,000.00 MNT	1
Гүйлгээний утга: ЕВ -Хавчгийн Ам ХХК-с MV0-021514 нөхөн сэргээлтийн барьцаа төблөр				

Танд баярлалаа

Дансны тодорхойлолтыг QR код болон дараах холбоосоор хандаж баталгаажуулна уу.
<https://www.etdbm.mn/verify.php>
Баталгаажуулах код: 1D6C8926475A33C5

Шилжүүлгийн мэдээлэл
Журналын № : 102308328

Системийн огноо: 2023.05.12 05:21:12

Нэр : ХАВЧИГИЙН АМ ХХК

Илгээгч	Дансны дугаар: 406151500	Нэр ХАВЧИГИЙН АМ ХХК	Дүн 22,485,000.00 MNT	Ханш 1
Хүлээн авагч	Банкны дугаар: 90 Дансны дугаар: 100900013406	Банкны нэр Төрийн сан Нэр БО нөхөн сэргээх баталгаа	22,485,000.00 MNT	1

Гүйлгээний утга:

ЕВ -Хавчгийн Ам ХХК-с MV-021514 нөхөн сэргээлтийн барьцаа 50% РД 5958989

Танд баярлалаа

Дансны тодорхойлолтыг QR код болон дараах холбоосоор хандаж баталгаажуулна уу.
<https://www.ctdbm.mn/verify.php>
Баталгаажуулах код: 84D049F2109FBE71

Шилжүүлгийн мэдээлэл
Журналын № : 236099969

Системийн огноо: 2025.04.07 11:46:50

Нэр : ХАВЧИГГИЙН АМ ХХК

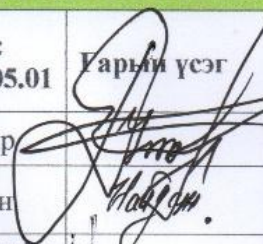
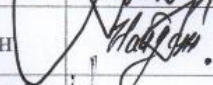
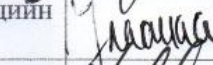
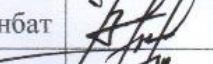
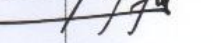
Илгээгч	Дансны дугаар: 406151500	Нэр ХАВЧИГГИЙН АМ ХХК	Дүн 58,160,000.00	MNT	Ханш 1
Хүлээн авагч	Банкны дугаар: 90 Дансны дугаар: 100900013406	Банкны нэр Төрийн сан Нэр БО нөхөн сэргээх баталгаа	58,160,000.00	MNT	1
Гүйлгээний утга: ЕВ -Хавчиггийн Ам ХХК Нөхөн сэргээлт барьцаа MV-021514 РД 5958989					

Танд баярлалаа

Дансны тодорхойлолтыг QR код болон дараах холбоосоор хандаж баталгаажуулна уу.
<https://www.etdbm.mn/verify.php>
Баталгаажуулах код: 1D491D908F32C459

“Илт Гоулд” ХХК-ийн Уурхайн даргын
..... оны дугаар сарын-ний өдрийн
..... тоот тушаалын хавсралт

АСГАРАЛТЫН ҮЕД БАРИМТЛАХ ЖУРАМ			
ХАБЭА-н журам Код ИГ-05	Мөрдөгдөж эхлэх хугацаа: 2024.05.01	Гарын үсэг	Огноо
Зөвшилцсөн:	Уурхайн дарга Б.Ууганбаяр		2024 оны 05 дугаар сарын 15 нд
Хянасан:	Ерөнхий инженер Н.Найдан		2024 оны 05 дугаар сарын 15 нд
Хянасан:	Дотоод хяналт, Хүний нөөцийн ажилтан Т.Улаанаа		2024 оны 05 дугаар сарын 15 нд
Боловсруулсан:	ХАБЭА-н ажилтан Б.Ууганбат		2024 оны 05 дугаар сарын 15 нд
Хариуцагч:	Нийт ажилтнууд		2024 оны 05 дугаар сарын 15 нд

НЭГ. ЗОРИЛГО

- 1.1. Энэхүү журмын зорилго нь уурхайн олборлолтын ажлын явцад гарч болзошгүй аливаа бензин дизель түлш, тос масло зэрэг шатах тослох, материалын асгаралт гарсан үед шуурхай арга хэмжээ авах ажлыг энэхүү журмаар зохицуулна.
- 1.2. Уг зааварчилгааг уурхайд ажиллаж байгаа бүх үндсэн болон гэрээт компанийн ажилчид дагаж мөрдөнө.

ХОЁР.АСГАРАЛТ ҮҮСЭХ ХЭЛБЭР

- 2.1.Бензин болон Дизель түлш
- 2.2. Тос масло (Хөдөлгүүрийн, Гидро системийн,Трансмиссын, хөргөлтийн шингэн гэх мэт
- 2.3. Бусад төрлийн шингэний алдагдал нь байгаль орчинд хор хөнөөл учруулж, усан хангамж, хөрс бохирдох аюултай ба уурхайгаас гадагш гарч болзошгүй тул эдгээр алдагдалуудыг Онцгой Асгаралт гэнэ.

ГУРАВ. АСГАРАЛТ МЭДЭЭЛЭХ

- 3.1. Уурхайн хэсэгт гарсан Асгаралтыг илрүүлсэн хүн радио станцын сувгаар болон утсаар хэсэг хариуцсан инженер болон ХАБЭА-н ажилтанд дараах мэдээллийг өгнө.
 - Өөрийн нэр
 - Асгаралт үүссэн газар байрлал
 - Асгаралтын хэмжээ
 - Байдлыг хяналтад авсан эсэх
 - Ямар нэмэлт тусламж хэрэгтэй эсэх (аврах баг, тоног төхөөрөмж гэх мэт)
- 3.2.Асгаралтын хэмжээг үл харгалзан ашиглалтын инженер, механик болон БОХАБЭА-н ажилтанд мэдэгдэнэ.
- 3.3. Хэрэв асгаралтыг аюулгүй болгож, тогтоон саатуулж чадсан бол асгарсан материал нь усан хангамжруу болон бэлчээрийн талбай руу нэвтрэхээс сэргийлэх арга хэмжээ авна.
- 3.4. Хэрвээ асгаралт нь онцгой асгаралт ангилалын үед ашиглалтын инженер нь эсвэл механик нь нэмэлт хүч буюу бусад туслах техникүүдийг тухайн хэсэгт ажиллуулахаар зохион байгуулна.
- 3.5. Хэвийн нөхцөлд асгаралтын тархалтыг тогтоон хязгаарлахдаа газрын шороог ашиглан хамгаалалтын хөмсөг далан байгуулан асгарсан хэсгийг хүрээлнэ.
- 3.6.Асгарсан материалын эргэн тойронд аюулгүйн 100м радиус бүхий бүсийг тогтоож хүн болон техник хэрэгслийг нэвтрэх ба ил гал гаргахыг хатуу хориглоно.

Бүртгэлийн дугаар

Нууцын зэрэглэл: . . .

Гэрээний дугаар: . . .

ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГ “БУМБАТ-4” АШИГЛАЛТЫН
ТАЛБАЙД ХИЙСЭН АРХЕОЛОГИЙН АВРАН ХАМГААЛАХ МАЛТЛАГА
СУДАЛГААНЫ АЖЛЫН ТАЙЛАН

Гүйцэтгэгч: *Б.Эрдэнэболд* Эрдэнэболд - доктор (Ph.D), дэд профессор,
Түүх, Угсаатан зүйн хүрээлэнгийн гэрээт эрдэм
шинжилгээний ажилтан

Б.Өчир Б.Өчир - магистр, Түүх угсаатан зүйн
хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний ажилтан

Э.Мижиддорж Э.Мижиддорж - магистр, МУИС-ийн
Улаанбаатар сургуулийн Түүх, Археологийн
тэнхимийн багш

Б.Галбадрах Б.Галбадрах - магистр, МУИС-ийн Улаанбаатар
сургуулийн Түүх, Археологийн тэнхимийн багш

М.Нямбат М.Нямбат - магистр, Түүх, Угсаатан зүйн
хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний ажилтан

Б.Өнөрбаяр Б.Өнөрбаяр - археологич

Санхүүжүүлэгч байгууллага:

“Хавчигийн ам” ХХК

Захиалагч байгууллага:

“Хавчигийн ам” ХХК

Тайлан өмчлөгч:

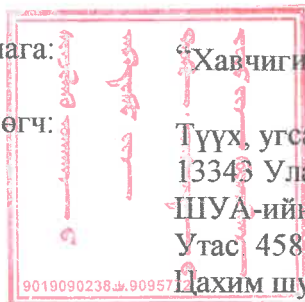
Түүх, угсаатны зүйн хүрээлэн.

13343 Улаанбаатар, Жуковын гудамж-77

ШУА-ийн нэгдсэн I байр

Утас 458305/455028

Цахим шуудан: history@mas.ac.mn

УЛААНБААТАР
2022

ШИНЖЛЭХ УХААНЫ АКАДЕМИ ТҮҮХ, УГСААТНЫ ЗҮЙН ХҮРЭЭЛЭН

ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГ “БУМБАТ-4” АШИГЛАЛТЫН ТАЛБАЙД ХИЙСЭН АРХЕОЛОГИЙН АВРАН ХАМГААЛАХ МАЛТЛАГА СУДАЛГААНЫ АЖЛЫН ТАЙЛАН

Гүйцэтгэгч:

Л.Эрдэнэболд - доктор (Ph.D), дэд профессор,
Түүх, Угсаатан зүйн хүрээлэнгийн эрдэм
шинжилгээний ажилтан

Б.Очир – магистр, Түүх угсаатан зүйн
хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний ажилтан

Э.Мижиддорж - магистр, МУИС-ийн
Улаанбаатар сургуулийн Түүх, Археологийн
тэнхимийн багш

Б.Галбадрах - магистр, МУИС-ийн Улаанбаатар
сургуулийн Түүх, Археологийн тэнхимийн багш

М.Нямбат - магистр, Түүх, Угсаатан зүйн
хүрээлэнгийн эрдэм шинжилгээний ажилтан

Б.Өнөрбаяр - археологич

Захиалагч байгууллага:

“Хавчигийн ам” ХХК

Тайлан өмчлөгч:

Түүх, угсаатны зүйн хүрээлэн.

13343 Улаанбаатар, Жуковын гудамж-77

ШУА-ийн нэгдсэн I байр

Утас: 458305/455028

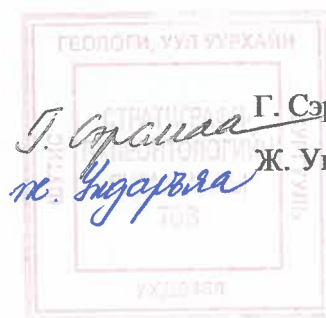
Цахим шуудан: history@mas.ac.mn

УЛААНБААТАР
2022

**“БУМБАТ” ХХК–НЫ ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ
“БУМБАТ-4” НЭРТЭЙ XV-017150 ТООТ (1445,12 ГА) АШИГТ МАЛТМАЛЫН
ХАЙГУУЛЫН ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРӨЛТЭЙ ТАЛБАЙД ЯВУУЛСАН
ПАЛЕОНТОЛОГИЙН ХАЙГУУЛ, ТАНДАН СУДАЛГААНЫ ТАЙЛАН
ДҮГНЭЛТ**

Тайлан бичсэн :

Г. Сэрсмаа / Ph. D /

Ж. Ундарьяа / Ph. D /

Улаанбаатар хот 2019 он

ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ
“ХАВЧИГИЙН АМ” ХХК-ИЙН МУ-021514 ДУГААР БҮХИЙ АЛТНЫ ШОРООН
ОРДЫН 2025 ОНЫ 05-Р САРЫН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ХЯНАЛТ
ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН
ТАЙЛАН

ОЛОНСОН УЛСАН : “ГАЗАР ЧАНДМАНЬ”ХХК

БҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ : *Монгол* Э.МӨНГӨНТУЯА

УЛААНБААТАР ХОТ
2025 ОН

**Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших “Хавчигийн ам” ХХК-ийн нэртэй
МУ-021514 дугаар бүхий алтны шороон ордын 2025 оны 5-р сарын байгаль орчны
хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн тайлан**

**“НАРТ ШУУН КОНСАЛТИНГ” ХХК
ХӨРСНИЙ ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИ**

Монгол улс, Улаанбаатар хот, Баянгол
дүүрэг, 6-р хороо, 69 байр-1 ЗК 17024 Ш/х 10
Утас: (976)-99176123, 99231836,

E-mail: nartconsulting@gmail.com

№ 25/05-27/-13

Захиалагч: “Хавчигийн ам” ХХК

Дээж авсан цэг: Төв аймаг Заамар сум МУ-021514 Алтны шороон орд

Сорьц авсан огноо: 2025 оны 05 сар 13 өдөр

Уст цэгийн төрөл: Цэвэр нуурын ус N48.17.53,4 E104.35.40,6

Харилцах утас:

Аргын стандарт: MNS4943:2015

2. Ерөнхий үзүүлэлтүүд

Катион	1 дм ³			Анион	1 дм ³		
	мг/л	мг-экв/л	мг-экв/%		мг/л	мг-экв/л	мг-экв/%
Ca ⁺⁺	38.00	1.90	45.81	CO ₃ ⁻	0.00	0.00	0.00
Mg ⁺⁺	24.00	1.97	47.70	HCO ₃ ⁻	198.00	3.24	33.24
Fe	0.00	0.00	0.00	Cl ⁻	28.00	0.79	8.09
K ⁺	2.00	0.05	1.24	SO ₄ ⁻	268.00	5.58	57.19
Na ⁺	5.00	0.22	5.25	NO ₃ ⁻	9.00	0.15	1.49

Анион катионуудын нийлбэр:

(Σ_{A+K} 572 мг/л

HCO₃-ийн хагасыг хассан анион,
катионуудын нийлбэр: 473 мг/л

Физик үзүүлэлтүүд

Өнгө: 0-өнгөгүй

Үнэр: 0-үнэргүй

Булигар: Булигаргүй

Тунгалаг: **Тунгалаг**

Хуурай үлдэгдэл, мг/л: 424 ppm

Ерөнхий хатуулаг: 3.87 мг-экв/л

/ бага хатуулагтай ус /

Урвалын орчин: pH- 8.28

Цахилгаан дамжуулах чадвар:

EC -1.037 ds/m

TDS: 560 ppm

2. Бохирдлын үзүүлэлтүүд

д.д	Үзүүлэлтийн нэр	Хэмжих нэгж	Хэмжилтийн дүн	Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
1	Усны температур	°C	19.0	20
4	Жинлэгдэх бодис /умбуур бодис/	мг/л	0.00	30
17	Зэс /Cu/	мг/л	0.09	1
18	Зөөлөн цагаан /Кадми /Cd/	мг/л	0.00	0.03
23	Никель /Ni/	мг/л	0.01	0.2
28	Хартугалга /Pb/	мг/л	0.42	0.1
29	Нийт хром /Cr/	мг/л	0.41	0.3
33	Цайр /Zn/	мг/л	0.01	3
44	Гэдэсний бүлгийн эмгэг төрөгч нян	-	илрээгүй	1 мл-г илрэхгүй

Жич: усны сорьцыг шинжлүүлэх байгууллага хувь хүн хариуцан гүйцэтгэсэн болно.

ЗАДЛАН ШИНЖЛЭГЧ: *С.Нямдаш*

ХЯНАСАН ЛАБОРАТОРИЙН ЭРХЛЭГЧ: *Г.Солонго*

С.НЯМДАШ MSc

Г.СОЛОНГО Ph.D, Дэд проф.

2025 ОНЫ 05 САРЫН 27 13

**Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших “Хавчигийн ам” ХХК-ийн нэртэй
МУ-021514 дугаар бүхий алтны шороон ордын 2025 оны 5-р сарын байгаль орчны
хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн тайлан**

**“НАРТ ШУУН КОНСАЛТИНГ” ХХК
ХӨРСНИЙ ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИ**

Монгол улс, Улаанбаатар хот, Баянгол
дүүрэг, 6-р хороо, 69 байр-1 ЗК 17024 Ш/х 10
Утас: (976)-99176123, 99231836,
E-mail: nartconsulting@gmail.com

№ 25/05-27/-14

Захиалагч: “Хавчигийн ам” ХХК
Дээж авсан цэг: Төв аймаг Заамар сум МУ-021514 Алтны шороон орд
Сорьц авсан огноо: 2025 оны 05 сар 13 өдөр
Уст цэгийн төрөл: Бохир нуурын ус
Харилцах утас:
Аргын стандарт: MNS4943:2015

1. Ерөнхий үзүүлэлтүүд

Катион	1 дм ³			Анион	1 дм ³		
	мг/л	мг-экв/л	мг-экв/%		мг/л	мг-экв/л	мг-экв/%
Ca ⁺⁺	38.00	1.90	44.78	CO ₃ ⁻	0.00	0.00	0.00
Mg ⁺⁺	26.00	2.14	50.51	HCO ₃ ⁻	198.00	3.24	82.15
Fe	0.00	0.00	0.00	Cl ⁻	21.00	0.59	15.00
K ⁺	1.00	0.03	0.61	SO ₄ ⁻	0.00	0.00	0.00
Na ⁺	4.00	0.17	4.11	NO ₃ ⁻	7.00	0.11	2.86

Анион катионуудын нийлбэр:
Σ_{А+К} 295 мг/л
НСО₃-ийн хагасыг хассан анион,
катионуудын нийлбэр: 196 мг/л
Физик үзүүлэлтүүд
Өнгө: 0-өнгөгүй
Үнэр: 0-үнэргүй
Булинггар: Булинггаргүй

Тунгалаг: Тунгалаг
Хуурай үлдэгдэл, мг/л: 148 ppm
Ерөнхий хатуулаг: 4.04 мг-экв/л
/ бага хатуулагтай ус /
Урвалын орчин: pH- 8.42
Цахилгаан дамжуулах чадвар:
EC -0.370 ds/m
TDS: 203 ppm

2. Бохирдлын үзүүлэлтүүд

д.д	Үзүүлэлтийн нэр	Хэмжих нэгж	Хэмжилтийн дүн	Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
1	Усны температур	°C	19.0	20
4	Жинлэгдэх бодис /умбуур бодис/	мг/л	0.00	30
17	Зэс /Cu/	мг/л	0.09	1
18	Зөөлөн цагаан /Кадми /Cd/	мг/л	0.00	0.03
23	Никель /Ni/	мг/л	0.01	0.2
28	Хартугалга /Pb/	мг/л	0.33	0.1
29	Нийт хром /Cr/	мг/л	0.00	0.3
33	Цайр /Zn/	мг/л	0.01	3
44	Гэдэсний бүлгийн эмгэг төрөгч нян	-	илрээгүй	1 мл-г илрэхгүй

Жич: усны сорьцыг шинжилгээнд байгууллага хувь хүн хариуцан гүйцэтгэсэн болно.

ЗАДЛАН ШИНЖЛЭГЧ: С.НЯМДАШ MSc
ХЯНАСАН ЛАБОРАТОРИЙН ЭРХЛЭГЧ: Г.СОЛОНГО Ph.D, Дэд проф.

2025 ОНЫ 05 САРЫН 27 14

**Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших “Хавчигийн ам” ХХК-ийн нэртэй
МУ-021514 дугаар бүхий алтны шороон ордын 2025 оны 5-р сарын байгаль орчны
хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн тайлан**

**“НАРТ ШУУН КОНСАЛТИНГ” ХХК
ХӨРСНИЙ ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИ**

Монгол улс, Улаанбаатар хот, Сонгино Хайрхан
дүүрэг, 19-р хороо, ҮЭГ, ЗК 17024 Ш/х 10
Утас: (976)-99176123, 99231836

E-mail: nartconsulting@gmail.com

№ 25/05-21/4

Захиалагч: “Хавчигийн ам” ХХК

Дээж авсан цэг: **Төв аймаг, Заамар сум, МУ-021514, алтны шороон орд**

Сорьц авсан огноо: **2025 оны 05 сар 14 өдөр**

Шинжилгээ хийсэн огноо: **05 сарын 21**

Харилцах утас:

1. ХӨРСНИЙ ХИМИЙН ҮНДСЭН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

№	Дээж авсан гүн, см	pH	Давс, %	ЦДЧ, ds/m	Ялзмаг, %	CaCO ₃ , %	NO ₃ , мг/100г	Солилцох сууриуд, мг- экв/100 г		Шим тэжээлийн элементүүд, мг/100г	
								Ca ⁺²	Mg ⁺²	P ₂ O ₅	K ₂ O
Шимт хөрс											
1	0-20	8.02	0.066	0.161	3.46	2.24	0.59	18	11	3.9	10

2. ХӨРСНИЙ МЕХАНИК БҮРЭЛДЭХҮҮН

2. ХОРСГИЙН МЕХАНИК ВГЭЭДЭХҮҮН								
№	Дээж авсан гүн, см	Механик ширхэгүүд, % ширхэгийн хэмжээ, мм						
		1-0.25	0.25-0.05	0.05-0.01	0.01-0.005	0.005-0.001	<0.001	<0.01
Шимт хөрс								
1	0-20	3.5	60.7	15.1	11.2	3.7	5.8	20.7

3. ХӨРСНИЙ ХҮНД МЕТАЛЛЫН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

Дээж авсан газар, Газар зүйн байршил	Дээж авсан гүн, см	Cr	Pb	Cd	Zn	Cu	Ni
		мг/кг	мг/кг	мг/кг	мг/кг	мг/кг	мг/кг
Дээж 1 ШТС	0-20	27.3	1.8	0.0	55.2	19.8	26.0
Дээж 2 засварын талбай	0-20	45.5	5.4	0.0	60.7	30.9	28.0
Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ, MNS 5850:2019							
Элсэрхэг хөрс		60	50	1	100	60	60
Шавранцар хөрс		100	70	1.5	150	80	100
Шаварлаг хөрс		150	100	3	300	100	150

**Харгалзах түвшин * Жич: Энэхүү шинжилгээний хариу нь тухайн цэгийн дээжинд хамаарна*

ЗАДЛАН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ АРТЫН СТАНДАРТУУД : (Хөрсний агрохимийн үзүүлэлтүүд
MNS3310:1991, MNS ISO10390, хөрсний механик бүрэлдэхүүн MNS6824:2020, Хүнд металлуудыг -
хаан дарсанд атом шингээлийн спектрометрээр MNS ISO 11466:2007)

ЗАДЛАН ШИНЖИЛГЭЭГ ГҮЙЦЭТГЭСЭН: *М.Оюун* Х.УУГАНЦЭЦЭГ, С.НЯМДАШ
ХЯНАСАН ЛАБОРАТОРИЙН ЭРХЛЭГЧ *М.Оюун* Г.СОЛОНГО Ph.D, Дэд профессор

**Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших “Хавчигийн ам” ХХК-ийн нэртэй
МУ-021514 дугаар бүхий алтны шороон ордын 2025 оны 5-р сарын байгаль орчны
хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн тайлан**

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ АГЕНТЛАГ
УСНЫ ГАЗАР

**УСНЫ ХЯНАЛТЫН ТӨВ
ЛАБОРАТОРИ**
/ Central laboratory of water inspection /

Улаанбаатар хот, Баянгол дүүрэг, 2-хороо,
Чингүнжавын гудамж Утас: 70180075

СОРИЛТЫН ДҮНГИЙН ХУУДАС
/ Test of result /

TL 092
MNS ISO 17025

Захиалагчийн нэр / Customer name: “Хавчигийн ам” ХХК

Шинжилгээний тодорхойлолт /Analysis type/	Дээжний дугаар /Test number/	Дээжний хаяг, байршил /Sample location/	Уст цэгийн төрөл /Type of water/	
Цэвэр усны хими	661	Төв аймаг, Заамар сум, “Хавчигийн ам” ХХК	Гүний худаг	N48°18'28,5 E104°34'22,2

Дээжний хэмжээ /Quantity of sample/	Дээж хүлээн авсан огноо /Receiving date/	Шинжилсэн огноо /Analyzing date/	Хэвлэсэн огноо /Printed date/	Техникийн шаардлага /Technical requirements/
1.5л/1.5л	2025.05.12	2025.05.27	2025.06.02	MNS 0900:2018

№	Үзүүлэлт /Parameters/	Шинжлэх аргын стандарт /Test method/	Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ /Technical specification/	Үр дүн /Test result/
1	pH-Усны орчин /Hydrogen ions/	MNS ISO 10523:2001	6.5-8.5	7.69
2	Цахилгаан дамжуулах чанар, мСм/см /Electrical conductivity/	MNS ISO 7888:1999	<1.0	1.19
3	Карбонат, (CO ³⁻) мг/л /Carbonate ion, mg/L/	MNS ISO 9963-1:2005	-	0.10
4	Гидрокарбонат, (HCO ³⁻) мг/л /Hydrocarbon ion, mg/L/	MNS ISO 9963-1:2005	-	207.40
5	Ерөнхий хатуулаг, мг-экв/л /Total hardness, mg-eq/L/	MNS ISO 6059:2005	<7.0	5.40
6	Кальци, (Ca ²⁺) мг/л /Calcium ion, mg/L/	MNS 1097:2023	<100.0	68.14
7	Магни, (Mg ²⁺) мг/л /Magnesium ion, mg/L/	MNS 1097:2023	<30.0	24.30
8	Хлорид, (Cl ⁻) мг/л /Chloride ion, mg/L/	MNS ISO 9297:2005	<350.0	117.00
9	Хуурай үлдэгдэл, мг/л /TDS, mg/L/	MNS 4423:1997	<1000.0	656.00
10	Сульфат, (SO ⁴⁻²) мг/л /Sulfate ion, mg/L/	MNS 6271:2011	<500.0	120.39
11	Нитрат, (NO ³⁻) мг/л /Nitrate ion, mg/L/	MNS ISO 7890-3:2001	<50.0	79.00
12	Нитрит, (NO ²⁻) мг/л /Nitrite ion, mg/L/	MNS 4431:2005	<1.0	0.02
13	Аммони, (NH ⁴⁺) мг/л /Ammonia ion, mg/L/	MNS 1097:2023	<1.5	0.06
14	Төмөр, (Fe ³⁺) мг/л /Ferrium ion, mg/L/	MNS 4430:2005	<0.3	0.03
15	Натри +Кали, (Na ⁺ , K ⁺) /Sodium+Potassium ion, mg/L/	MNS 1097:2023	<200	116.90

Шинжилгээ гүйцэтгэсэн /Test performed by/:

Химич /Chemist/:

Ө.Энхбаясгалан /Enkhbayasgalan. U/

Хянасан /Approved/:

Лабораторийн эрхлэгч /Head of laboratory/:

Д.Урантэс /Urantes.D /

Хуудас/ page: 1/1

Сорилтын дүнгийн хуудас нь тухайн сорьцонд хамаарна. /The test result report is applicable to the sample/
Сорилтын лабораторийн зөвшөөрөлгүйгээр хуулбарлахыг хориглоно. /It is prohibited to reproduce the results without laboratory authorization/

**Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших “Хавчигийн ам” ХХК-ийн нэртэй
МУ-021514 дугаар бүхий алтны шороон ордын 2025 оны 5-р сарын байгаль орчны
хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн тайлан**

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ АГЕНТЛАГ
УСНЫ ГАЗАР

**УСНЫ ХЯНАЛТЫН ТӨВ
ЛАБОРАТОРИ**
/Central laboratory of water inspection/

Улаанбаатар хот, Баянгол дүүрэг, 2-хороо,
Чингүнжавын гудамж Утас: 70180075

СОРИЛТЫН ДҮНГИЙН ХУУДАС
/Test of result/

TL 092
MNS ISO 17025

Захиалагчийн нэр /Customer name/: “Хавчигийн ам” ХХК

Шинжилгээний тодорхойлолт <i>/Analysis type/</i>	Дээжний дугаар <i>/Test number/</i>	Дээжний хаяг, байршил <i>/Sample location/</i>	Уст цэгийн төрөл <i>/Type of water/</i>	
Цэвэр усны микробиологи	№ 661	Төв аймаг, Заамар сум, “Хавчигийн ам” ХХК	Гүний худаг	N48°18'28.5 E104°34'22.2

Дээжний хэмжээ <i>/Quantity of sample/</i>	Дээж хүлээн авсан огноо <i>/Receiving date/</i>	Шинжилсэн огноо <i>/Analyzing date/</i>	Хэвлэсэн огноо <i>/Printed date/</i>	Техникийн шаардлага <i>/Technical requirements/</i>
1.5 л / 1.5л /	2025.05.12	2025.05.12-05.16	2025.05.16	MNS 0900:2018

№	Шинжилсэн үзүүлэлт, хэмжих нэгж <i>/Parameters/</i>	Шинжилгээний аргын стандарт <i>/Test method/</i>	*ЗДХ <i>/Technical specification/</i>	Үр дүн <i>/Test result/</i>
1	Нийт нянгийн тоо- <i>/Total number of microorganisms/ Colony-Forming Unit, CFU</i>	MNS ISO 6222:1998	<100	20
2	Гэдэсний бүлгийн савханцар, халуунд тэсвэртэй гэдэсний бүлгийн савханцар <i>/Coliforms organisms, Thermotolerant coliform organisms and E.coli/</i>	MNS (ISO) 9308-2:1998	Илрэхгүй <i>Undetect</i>	Илрээгүй <i>Undetected</i>
3	Гэдэсний бүлгийн эмгэг төрөгч бичил биетэн- <i>Salmonella, Shigella</i> <i>/Phatogenic organisms- Salmonella, Shigella/</i>	MNS ISO 6579-1:2020	Илрэхгүй <i>Undetect</i>	Илрээгүй <i>Undetected</i>
4	Сульфид задлагч агааргүйтэн - <i>Cl.perfringens</i> <i>/Sulfide-reducing anaerobes- /Cl.perfringens/</i>	MNS ISO 6461-1:1999	Илрэхгүй <i>Undetect</i>	Илрээгүй <i>Undetected</i>
5	Псевдомонас аерогиноза- <i>Pseudomonas aeruginosa/</i>	MNS 6546:2015	Илрэхгүй <i>Undetect</i>	Илрээгүй <i>Undetected</i>

* ЗДХ- Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ

Шинжилгээ гүйцэтгэсэн /Test performed by/:
Микробиологич /Microbiologist/..... Д.Оюунтуяа /Oyuntuya.D.MSc/

Хянасан /Approved/:
Лабораторийн эрхлэгч /Head of laboratory/..... Д. Урантэс /Urantes.D/

Хуудас/ page: 1/1

Сорилтын дүнгийн хуудас нь тухайн сорьцонд хамаарна. /The test result report is applicable to the sample/
Сорилтын лабораторийн зөвшөөрөлгүйгээр хуулбарлахыг хориглоно. /It is prohibited to reproduce the results without laboratory authorization/

ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ
“ХАВЧИГИЙН АМ” ХХК-ИЙН МУ-021514 ДУГААР БҮХИЙ АЛТНЫ ШОРООН
ОРДЫН 2025 ОНЫ 08-Р САРЫН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ХЯНАЛТ
ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН
ТАЙЛАН

БОЛОВСРУУЛСАН : “ГАЗАР ЧАНДМАНЬ” ХХК

ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ : *Мандмань* Э.МОНГӨНТУЯА

УЛААНБААТАР ХОТ
2025 ОН

**Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших “Хавчигийн ам” ХХК-ийн нэртэй
МУ-021514 дугаар бүхий алтны шороон ордын 2025 оны 8-р сарын байгаль орчны
хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн тайлан**

**“НАРТ ШУУН КОНСАЛТИНГ” ХХК
ХӨРСНИЙ ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИ**

Монгол улс, Улаанбаатар хот, Сонгино Хайрхан
дүүрэг, 19-р хороо, ҮЭГ, ЗК 17024 Ш/х 10
Утас: (976)-99176123, 99231836
E-mail: nartconsulting@gmail.com

№ 25/08-25/3

Захиалагч: “Хавчигийн ам” ХХК

Дээж авсан цэг: Төв аймаг, Заамар сум, МУ-021514, алтны шороон орд

Сорьц авсан огноо: 2025 оны 08 сар 08 өдөр

Шинжилгээ хийсэн огноо: 08 сарын 25

Харилцах утас:

1. ХӨРСНИЙ ХИМИЙН ҮНДСЭН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

№	Дээж авсан гүн, см	pH	Давс, %	ЦДЧ, ds/m	Ялзмаг, %	CaCO ₃ , %	NO ₃ , мг/100г	Солилцох сууриуд, мг- экв/100 г		Шим тэжээлийн элементүүд, мг/100г	
								Ca ⁺²	Mg ⁺²	P ₂ O ₅	K ₂ O
Шимт хөрс											
1	0-20	8.25	0.081	0.192	2.51	0.96	0.74	19	6	3.1	3

2. ХӨРСНИЙ МЕХАНИК БҮРЭЛДЭХҮҮН

№	Дээж авсан гүн, см	Механик ширхэгүүд, % ширхэгийн хэмжээ, мм						
		1-0.25	0.25-0.05	0.05-0.01	0.01-0.005	0.005-0.001	<0.001	<0.01
Шимт хөрс								
1	0-20	0.0	50.6	24.6	11.9	5.3	7.6	24.8

3. ХӨРСНИЙ ХҮНД МЕТАЛЛЫН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

Дээж авсан газар, Газар зүйн байршил	Дээж авсан гүн, см	Cu мг/кг	Pb мг/кг	Cd мг/кг	Zn мг/кг	Cu мг/кг	Ni мг/кг
ШТС	0-20	22.8	50.0	0.0	1.9	4.1	0.7
Засварын талбай	0-20	22.1	40.7	0.0	9.2	3.1	6.2
Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ, MNS 5850:2019							
Элсэрхэг хөрс		60	50	1	100	60	60
Шавранцар хөрс		100	70	1.5	150	80	100
Шаварлаг хөрс		150	100	3	300	100	150

*Харгалзах түвшин * Жич: Энэхүү шинжилгээний хариу нь тухайн цэгийн дээжэнд хамаарна

ЗАДЛАН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ АРГЫН СТАНДАРТУУД : (Хөрсний агрохимийн үзүүлэлтүүд
MNS3310:1991, MNS ISO10390, хөрсний механик бүрэлдэхүүн MNS6824:2020, Хүнд металлуудыг -
хаан дарсанд атом шингээлтийн спектрометрээр MNS ISO 11466:2007)

ТОВЧ ДҮГНЭЛТ.

Хөрсний агрохимийн үзүүлэлтүүдийн хувьд:

Хөрсний урвалын орчин ба карбонат. Хөрсний урвалын орчин pH- шүлтлэг,
карбонаттай.

Ургамалд ашиглагдах тэжээлийн элементүүдийн хангамжийн хувьд:

А. Нитрат азот (NO₃) Кочергины ангилалаар 0.74 хөрсөнд байгаа нь багавтар хангамжтай.

**Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших “Хавчигийн ам” ХХК-ийн нэртэй
МУ-021514 дугаар бүхий алтны шороон ордын 2025 оны 8-р сарын байгаль орчны
хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн тайлан**

Б. Хөдөлгөөнт фосфор (P_2O_5) Мачигины ангилалаар 3.1 мг/100г хөрсөнд байгаа нь **хангалттай**.

В. Солилцох кали (K_2O) Мачигины ангиллаар 3 мг/100г хөрсөнд байгаа нь **маш бага хангамжтай**.

Ялзмаг. Хөрсний үржил шимийн голлох үзүүлэлт болох ялзмагийн агууламж нь 2.51 % хүрэн хөрсний дундаж агууламжтай байна.

Солилцох чадварын хувьд. Хөрсний солилцон шингээлтийн катионы бүрэлдэхүүнд Са, Mg голлон оролцоно. Энэ үзүүлэлт нь хөрсний бүрэлдэхүүн, шингээх чадвар зэргийг илэрхийлнэ. Солилцох катионы хэмжээ хэдий чинээ их байна тухайн хөрсний үржил шим төдийчинээ сайн байгааг харуулна. Солилцох сууриудын нийлбэр $Ca+Mg$, агууламж 25 мг-экв/100г байгаа нь солилцох сууриудын чадвар **хангалттай** байна.

Хөрсний ширхэгийн бүрэлдэхүүний хувьд. Элс, тоос шаврын харьцаа (51:25:24) хувь хөнгөн шавранцар механик бүрэлдэхүүнтэй бүрэлдэхүүнтэй хүрэн хөрс.

Хөрсний хүнд металлын үзүүлэлтүүдийн хувьд: Шавранцар механик бүрэлдэхүүнтэй хөрсний зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс хэтрээгүй тул бохирдолгүй гэж үзнэ.

ЗАДЛАН ШИНЖИЛГЭЭГ ГҮЙЦЭТГЭСЭН: *С.Мямраа* Х.УУГАНЦЭЦЭГ, С.НЯМДАШ
ХЯНАСАН ЛАБОРАТОРИЙН ЭРХЛЭГЧ *Г.Солонго* Ph.D, Дэд профессор

Нарт ШУҮН Консалтинг ХХК

**Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших “Хавчигийн ам” ХХК-ийн нэртэй
МУ-021514 дугаар бүхий алтны шороон ордын 2025 оны 8-р сарын байгаль орчны
хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн тайлан**

**“НАРТ ШУУН КОНСАЛТИНГ” ХХК
ХӨРСНИЙ ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИ**

Монгол улс, Улаанбаатар хот, Баянгол
дүүрэг, 6-р хороо, 69 байр-1 ЗК 17024 Ш/х 10
Утас: (976)-99176123, 99231836,
E-mail: nartconsulting@gmail.com

№ 25/09-05/-4

Захиалагч: “Хавчигийн ам” ХХК
Дээж авсан цэг: Төв аймаг Заамар сум
Сорьц авсан огноо: 2025 оны 08 сар 08 өдөр
Уст цэгийн төрөл: ундны ус

Харилцах утас: Аргын стандарт: MNS1097:1970

Катион	1 дм ³			Анион	1 дм ³		
	мг/л	мг-экв/л	мг-экв/%		мг/л	мг-экв/л	мг-экв/%
Ca ⁺⁺	48.00	2.40	43.36	CO ₃ ⁻	0.00	0.00	0.00
Mg ⁺⁺	30.00	2.47	44.68	HCO ₃ ⁻	254.00	4.16	75.41
Fe	0.00	0.00	0.00	Cl ⁻	36.00	1.02	18.40
K ⁺	2.00	0.05	0.93	SO ₄ ⁻	11.00	0.23	4.15
Na ⁺	14.00	0.61	11.02	NO ₃ ⁻	7.00	0.11	2.05
Дүн	94.00	5.52	100.00	Дүн	308.00	5.52	100.00

Анион катионуудын нийлбэр:
(Σ_{A+K} 402 мг/л
HCO₃-ийн хагасыг хассан анион,
катионуудын нийлбэр: 275 мг/л
Физик үзүүлэлтүүд
Өнгө: 0-өнгөгүй
Үнэр: 0-үнэргүй
Булингар: Булингаргүй

Тунгалаг: Тунгалаг
Хуурай үлдэгдэл, мг/л: 268 ppm
Ерөнхий хатуулаг: 4.87 мг-экв/л
/ бага хатуулагтай ус /
Урвалын орчин: pH- 7.63
Цахилгаан дамжуулах чадвар:
ЕС -0.687 ds/m
TDS: 341 ppm

$$M(0.4) = \frac{HCO_3 \ 75 \ [Cl \ 18]}{Mg \ 45 \ Ca \ 43 \ [Na \ 11]}$$

**Химийн бүрэлдэхүүнээрээ Гидрокарбонатын анги, магнийн бүлэг, II төрлийн цэнгэг
буюу дунд зэрэг эрдэсжилттэй, бага хатуулагтай ус.**

Жич: усны сорьцыг шинжлүүлсэн байгууллага хувь хүн хариуцан гүйцэтгэсэн болно.

ЗАДЛАН ШИНЖЛЭГЧ: *С.Нямдаш* С.НЯМДАШ MSc
ХЯНАСАН ЛАБОРАТОРИЙН ЭРХЛЭГЧ: *Г.Солонго* Г.СОЛОНГО Ph.D, Дэд проф.

**Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших “Хавчигийн ам” ХХК-ийн нэртэй
МУ-021514 дугаар бүхий алтны шороон ордын 2025 оны 8-р сарын байгаль орчны
хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн тайлан**

**“НАРТ ШУҮН КОНСАЛТИНГ” ХХК
ХӨРСНИЙ ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИ**

Монгол улс, Улаанбаатар хот, Баянгол
дүүрэг, 6-р хороо, 69 байр-1 ЗК 17024 Ш/х 10
Утас: (976)-99176123, 99231836,

E-mail: nartconsulting@gmail.com

№ 25/09-05/-13

Захиалагч: “Хавчигийн ам” ХХК

Дээж авсан цэг: Төв аймаг Заамар сум МУ-021514 Алтны шороон орд

Сорьц авсан огноо: 2025 оны 08 сар 08 өдөр

Уст цэгийн төрөл: Цэвэр нуурын ус N48.17.53,4 E104.35.40,6

Харилцах утас:

Аргын стандарт: MNS4943:2015

2. Ерөнхий үзүүлэлтүүд

Катион	1 дм ³			Анион	1 дм ³		
	мг/л	мг-экв/л	мг-экв/%		мг/л	мг-экв/л	мг-экв/%
Ca ⁺⁺	36.00	1.80	42.11	CO ₃ ⁻	0.00	0.00	0.00
Mg ⁺⁺	26.00	2.14	50.15	HCO ₃ ⁻	156.00	2.56	59.81
Fe	0.00	0.00	0.00	Cl ⁻	49.00	1.38	32.34
K ⁺	1.00	0.03	0.60	SO ₄ ⁻	13.00	0.27	6.34
Na ⁺	7.00	0.30	7.14	NO ₃ ⁻	4.00	0.06	1.51
Дүн	70.00	4.27	100.00	Дүн	222.00	4.27	100.00

Анион катионуудын нийлбэр:

(Σ_{A+K} 292 мг/л

HCO₃-ийн хагасыг хассан анион,

катионуудын нийлбэр: 214 мг/л

Физик үзүүлэлтүүд

Өнгө: 0-өнгөгүй

Үнэр: 0-үнэргүй

Булингар: Булингаргүй

Тунгалаг: Тунгалаг

Хуурай үлдэгдэл, мг/л: 149 ppm

Ерөнхий хатуулаг: 3.94 мг-экв/л

/ бага хатуулагтай ус /

Урвалын орчин: pH- 8.35

Цахилгаан дамжуулах чадвар:

EC -0.378 ds/m

TDS: 205 ppm

2. Бохирдлын үзүүлэлтүүд

д.д	Үзүүлэлтийн нэр	Хэмжих нэгж	Хэмжилтийн дүн	Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
1	Усны температур	°C	19.0	20
2	Жинлэгдэх бодис /умбуур бодис/	мг/л	0.04	30
3	Ууссан хүчилтөрөгч	%	32.6	-
4	Зэс /Cu/	мг/л	0.03	1
5	Зөөлөн цагаан /Кадми /Cd/	мг/л	0.00	0.03
6	Никель /Ni/	мг/л	0.02	0.2
7	Хартугалга /Pb/	мг/л	0.00	0.1
8	Нийт хром /Cr/	мг/л	0.15	0.3
9	Цайр /Zn/	мг/л	0.003	3
10	Гэдэсний бүлгийн эмгэг төрөгч нян	-	илрээгүй	1 мл-т илрэхгүй

Жич: усны сорьцыг шинжлүүлсэн байгууллага хувь хүн хариуцан гүйцэтгэсэн болно.

ЗАДЛАН ШИНЖЛЭГЧ:

С.НЯМДАШ MSc

ХЯНАСАН ЛАБОРАТОРИЙН ЭРХЛЭГЧ:

Г.СОЛОНГО Ph.D, Дэд проф.

2025 ОНЫ 09 САРЫН 05

13

**Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших “Хавчигийн ам” ХХК-ийн нэртэй
МУ-021514 дугаар бүхий алтны шороон ордын 2025 оны 8-р сарын байгаль орчны
хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн тайлан**

**“НАРТ ШУУН КОНСАЛТИНГ” ХХК
ХӨРСНИЙ ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИ**

Монгол улс, Улаанбаатар хот, Баянгол
дүүрэг, 6-р хороо, 69 байр-1 ЗК 17024 III/х 10
Утас: (976)-99176123, 99231836,

E-mail: nartconsulting@gmail.com

№ 25/09-05/-14

Захиалагч: “Хавчигийн ам” ХХК

Дээж авсан цэг: Төв аймаг Заамар сум МУ-021514

Сорьц авсан огноо: 2025 оны 08 сар 08 өдөр

Уст цэгийн төрөл: Бохир нуурын ус

Харилцах утас:

Аргын стандарт: MNS4943:2015

1. Ерөнхий үзүүлэлтүүд

Катион	1 дм ³			Анион	1 дм ³		
	мг/л	мг-экв/л	мг-экв/%		мг/л	мг-экв/л	мг-экв/%
Ca ⁺⁺	54.00	2.69	44.40	CO ₃ ⁻	0.00	0.00	0.00
Mg ⁺⁺	37.00	3.04	50.16	HCO ₃ ⁻	270.00	4.42	72.92
Fe	0.00	0.00	0.00	Cl ⁻	43.00	1.21	19.99
K ⁺	1.00	0.03	0.42	SO ₄ ⁻	16.00	0.33	5.49
Na ⁺	7.00	0.30	5.02	NO ₃ ⁻	6.00	0.10	1.59
Дүн	99.00	6.07	100.00	Дүн	335.00	6.07	100.00

Анион катионуудын нийлбэр:

(Σ_{A+K} 434 мг/л

HCO₃-ийн хагасыг хассан анион,

катионуудын нийлбэр: 299 мг/л

Физик үзүүлэлтүүд

Өнгө: 0-өнгөгүй

Үнэр: 0-үнэргүй

Булингар: Булингаргүй

Тунгалаг: Тунгалаг

Хуурай үлдэгдэл, мг/л: 248 ppm

Ерөнхий хатуулаг: 5.73 мг-экв/л

/ бага хатуулагтай ус /

Урвалын орчин: pH- 8.08

Цахилгаан дамжуулах чадвар:

EC -0.621 ds/m

TDS: 307 ppm

2. Бохирдлын үзүүлэлтүүд

д.д	Үзүүлэлтийн нэр	Хэмжих нэгж	Хэмжилтийн дүн	Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
1	Усны температур	°C	19.0	20
2	Жинлэгдэх бодис /умбуур бодис/	мг/л	0.04	30
3	Ууссан хүчилтөрөгч	%	27.2	-
4	Зэс /Cu/	мг/л	0.022	1
5	Зөөлөн цагаан /Кадми /Cd/	мг/л	0.00	0.03
6	Никель /Ni/	мг/л	0.00	0.2
7	Хартугалга /Pb/	мг/л	0.36	0.1
8	Нийт хром /Cr/	мг/л	0.21	0.3
9	Цайр /Zn/	мг/л	0.124	3
10	Гэдэсний бүлгийн эмгэг төрөгч нян	-	илрээгүй	1 мл-т илрэхгүй

Жич: усны сорьцыг шинжлүүлсэн байгууллага хувь хүн хариуцан гүйцэтгэсэн болно.

ЗАДЛАН ШИНЖЛЭГЧ:

ХЯНАСАН ЛАБОРАТОРИЙН ЭРХЛЭГЧ:

С.НЯМДАШ MSc

Г.СОЛОНГО Ph.D, Дэд проф.

2025 ОНЫ 09 САРЫН 05

14

**ТӨВ АЙМАГ ЗААМАР СУМ
УЛСЫН БАЙЦААГЧ**

213318 Заамар сум, Бат-Өлзийт
Утас: (70275805), Факс: (70275899)

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР
АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН
ЯАМНД

2024. 12. 02 № 41
танай _____-ны № _____-т

Үйл ажиллагааны тухай

Хавчигийн ам ХХК нь Төв аймгийн Заамар сумын Хайлааст багийн нутагт орших "Бумбат-4" нэртэй MV-021514 дугаартай тусгай зөвшрөөлийг эзэмшдэг бөгөөд 2024 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан ан амьтанд зориулагдсан биотехникийн арга хэмжээний хүрээнд хийгдэх ажлыг 2025 оны 1 дүгээр улиралд хамтран хэрэгжүүлэхээр төлөвлөгдөн ажиллаж байгаа болно.

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ХЯНАЛТЫН

УЛСЫН БАЙЦААГЧ

Г. ГАН-ОЧИР

ОБЕГ-ын даргын 2016 оны 03 дугаар сарын 25-ны өдрийн
А/75 дугаар тушаалын хоёрдугаар хавсралт

ЗӨВШӨӨРСӨН

ОБЕГ-ЫН ДЭРГЭДЭХ ХҮЛ УУРХАЙН
АВРАХ 09 ДҮГЭЭР АНГИЙН ЗАХИРАГЧ
ХУРАНДАА Д.ГАНТУЛГА

20.. оны .. сарын ... өдөр

20.. оны .. сарын ... өдөр

ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ БУМБАТ-4
АТЭМ ШОРООН ОРДЫН 2025 ОНЫ АЮУЛЫН ҮЕД
ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

(ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ДУГААР MV-021514)

ХЯНАСАН:

УУАА-ИЙН 09 ДҮГЭЭР АНГИЙН ТЕХНИК АЛБАНЫ ДАРГА,
АВРАХ АЖИЛЛАГААНЫ УДИРДАГЧ, *У.Тэмүүжин*
АХЛАХ ДЭСЛЭГЧ

/У.ТЭМҮҮЖИН/

ХЯНАСАН:

“ХАВЧИГИЙН АМ” ХХК-НИЙ
ЕРӨНХИЙ ИНЖЕНЕР

/Г.БАТБОЛД/

БОЛОВСРУУЛСАН:

“ХАВЧИГИЙН АМ” ХХК-НИЙ
ХАБЭА-Н МЭРГЭЖИЛТЭН

/Н.ЭНХБАЯН/

ЗАСАГ ДАРГА

БАТЛАВ:

Б.САМБУУ

Хог хаягдлын гэрээ

2024 оны 05-р сарын 21-ны өдөр

Дугаар 23

Гэрээний зорилго :

Монгол улсын Хог хаягдлын тухай хуулийг хэрэгжүүлж хүний эрүүл мэнд, байгаль орчинд үзүүлэх хортой нөлөөлөлийг арилгах, түүнээс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор хог хаягдлыг бууруулах ангилах, цуглуулах, тээвэрлэх, хадгалах, дахин боловсруулах эргүүлэн ашиглах, устгах зорилготой.

Гэрээний эрх зүйн үндэслэл :

- Монгол Улсын хог хаягдлын тухай хууль
- Монгол Улсын Ариун цэврийн тухай хууль

Гэрээ байгуулагч талууд :

Нэг талаас Төв аймгийн Заамар сумын ЗДТГ-ыг төлөөлж Байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч Г.Ган-Очир, нөгөө талаас “Хавчигийн ам” ХХК-ийн БО мэргэжилтэн Э.Намсрай нар 2025 оны 5 дугаар сарын 21-с 2025 оны 12-р сарын 31-ийг хүртэлх хугацаатайгаар энэхүү гэрээг байгуулав.

НЭГ. ААН байгууллагын эрх үүрэг

1. Монгол Улсын “Хог хаягдлын тухай хуулийн 19, 20-р зүйлийн заалт, Заамар сумын ИТХ-ын 2021 оны 11-р сарын 19-ны өдрийн 01 дугаартай тогтоолыг үндэслэн хог хаягдал гаргасаны төлбөрт жилд 1.000.000 /нэг сая төгрөг/ төгрөгийг хог хаягдлын үйлчилгээний санд буюу /Төрийн сан банк/-ны 100141300947 тоот дансанд шилжүүлж байна.
2. ААН, байгууллага, нөхөрлөл өөрийн ахуйн болон үйлдвэрлэлийн хогийг тогтсон хугацаанд цэвэрлэх, тээвэрлэх, хог хаягдлын талаархи дүрэм, журам, стандартын шаардлагыг хангаж зориулалтын цэгт хаяж байх.
3. Аюултай хог хаягдлыг аюултай хог хаягдлын төвлөрсөн байгууламж, эсхүл тогтоосон цэгт зөөн тээвэрлэх буюу булшлах.
4. ААН, байгууллага, нөхөрлөл, үйлдвэр, үйлчилгээний явцад үүсдэг хог хаягдлын хэмжээ түүний тухай мэдээллийг сумын ЗДТГ-т үнэн зөв мэдээлж байх.
5. Хог хаягдлын ангилан хаях талаар зохих мэдээллийг ажилтандаа эзэмшүүлж аюулгүй ажиллагааны шаардлагыг ханган ажиллах.

ХОЁР.Сумын ЗДТГ-н эрх үүрэг

1. Монгол Улсын хог хаягдалын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийг үндэслэн ААН, нөхөрлөл, байгууллагаас хог хаягдал гаргасан төлбөр нэхэмжилж авна.

2. Хуулиар олгосон эрхийн дагуу ААН, байгууллага өөрийн Ахуйн болон үйлдвэрлэлийн хог хаягдалын хэмжээ түүний талаар өгч буй мэдээлэл, орчны ариун цэврийн байдалд хяналт тавьж шаардлага тавих эрхтэй.

3. Хог хаягдалыг ил асгах, орчин тойрныг бохирдуулах, ариун цэврийн шаардлага хангаагүй нөхцөлд эрүүгийн харицлага хүлээлгэхээргүй бол “Зөрчлийн тухай” хуулийн дагуу хуулийн хариуцлага хүлээлгэнэ.

Гурав.Бусад

1. Монгол улсын хог хаягдлын тухай хуульд өөрчлөлт орсон тохиолдолд төлбөрийн хэмжээг харилцан тохиролцож гэрээнд нэмэлт өөрчлөлт оруулна.

Гэрээ байгуулсан:

Төв аймаг Заамар сумын
БОХУ-ын байцаагч

Г.Ган-Очир

“Хавчигийн ам” ХХК
БО-н мэргэжилтэн

 Э.Намсрай

ТЕХНИКИЙН ХАЯГДАЛ ТОС НИЙЛҮҮЛЭХ ГЭРЭЭ

2025 оны 09 дугаар сарын 16-ны өдөр

Дугаар: 25/59

Улаанбаатар хот

Нэг талвас: Байгаль орчин уур амьсгалын өөрчлөлтийн яамны "Аюултай хог хаягдал цуглуулах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, устгах үйл ажиллагаа" эрхлэх 0000043 тоот тусгай зөвшөөрөлтэй "Төгс билэг инженеринг" ХХК түүнийг төлөөлж гүйцэтгэх захирал О.Лхагвадорж цаашид "боловсруулах үйлдвэр" гэх/

Нөгөө талвас: "Хог хаягдал" ХХК түүнийг төлөөлж гүйцэтгэх захирал О.Лхагвадорж цаашид "нийлүүлэгч" гэх, хамтад нь "талууд" гэх/

Бид Монгол улсын иргэний хууль, Хог хаягдлын тухай хууль, Засгийн газрын 2018 оны 116 дугаар тогтоол болон бусад хуульд тогтоомжийг үндэслэн энэхүү гэрээг харилцан тохиролцож, сайн дурын үндсэн дээр байгуулав.

ЕРӨНХИЙ НӨХЦӨЛ

1. Энэхүү гэрээний дагуу нийлүүлэгч нь өөрийн үүсгэсэн техникийн хаягдал тосыг боловсруулах үйлдвэрт нийлүүлэх, үйлдвэр нь тосыг хүлээн авч өөрийн зардалаар тээвэрлэн авах болон түүнтэй холбогдон үүсэх харилцааг зохицуулна.
2. Энэхүү гэрээнд талуудын эрх бүхий төлөөлөгч нар гарын үсэг зурж, тамга дарагдсанаар хүчин төгөлдөр болно.
3. Энэхүү гэрээний хавсралтаар талуудын улсын бүртгэлийн гэрчилгээ, "Аюултай хог хаягдал цуглуулах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, устгах үйл ажиллагаа" эрхлэх 0000043 тоот тусгай зөвшөөрөл байна.
4. Энэхүү гэрээ нь нэг жилийн хугацаанд хүчин төгөлдөр байх бөгөөд талууд харилцан тохиролцож гэрээний хугацааг сунгаж болно.
5. Нийлүүлэгч нь сар бүрийн өдөр 1 тонн техникийн хаягдал тосыг үйлдвэрт нийлүүлнэ.
6. Боловсруулах үйлдвэр нь нийлүүлэгчийн нийлүүлсэн 1 литр тос тутамд 2 төгрөгийг нийлүүлэгчид төлнө.
7. Нийлүүлэгч нь техникийн хаягдал тосыг зөвхөн боловсруулах үйлдвэрт нийлүүлнэ.
8. Төлбөрийг төлөх хугацаа хэлбэрийн талууд тухай бүрт харилцан тохиролцно.
9. Нийлүүлэгч нь нийлүүлэх тосонд гадны механик хольц, ус, бусад бүтээгдэхүүний хольцгүй байлгах арга хэмжээг авах бөгөөд үйлдвэрээс ачилт хийхэд бэлэн байдлыг хангана.
10. Нийлүүлэгч нь техникийн хаягдал тос хадгалах сав дүүрхээс 2 хоногийн өмнө үйлдвэрт мэдэгдэх бөгөөд үйлдвэр нь тосыг ачилт хийж авахын өмнө өдөр нийлүүлэгчид мэдэгдэнэ.
11. Үйлдвэр нь өөрийн тээврийн хэрэгсэлээр тосыг татан авна.
12. Талууд энэхүү гэрээгээр зохицуулвагүй харилцааг Хог хаягдлын тухай хууль болон Засгийн газрын 2018 оны 116 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралтаар батлагдсан "Аюултай хог хаягдлыг түр хадгалах, цуглуулах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, устгах болон бүртгэх, тайлагнах журам"-ын дагуу зохицуулна.
13. Талууд гэрээг хэрэгжүүлэх явцад үүссэн асуудлаар харилцан тохиролцож нэмэлт өөрчлөлт оруулж болох бөгөөд нэмэлт, өөрчлөлт нь гэрээний салшгүй хэсэг байна.
14. Талууд энэхүү гэрээг Монгол хэл дээр 2 хувь үйлдэх тус бүр нэг нэг хувийг авах бөгөөд хувиуд нь нэгэн адил хүчин төгөлдөр байна.

ГЭРЭЭ БАЙГУУЛСАН

НИЙЛҮҮЛЭГЧИЙГ ТӨЛӨӨЛЖ

ХУДАЛДАН АВАГЧИЙГ ТӨЛӨӨЛЖ
ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ
О.ЛХАГВАДОРЖ

МЕНЕЖЕР: Ц.НЯМДУЛАМ

УТАС: 88074500

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН ХАЙЛААСТ БАГИЙН
БУМБАТ-4 НЭРТЭЙ ГАЗАРТ ОРШИХ “ХАВЧИГИЙН АМ” ХХК-
ИЙН MV-021514 АШИГЛАЛТЫН ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРӨЛТЭЙ
ГАЗРЫН ТӨЛӨВ БАЙДАЛ, ЧАНАРЫН ЗАХИАЛГАТ ХЯНАН
БАТАЛГААНЫ АЖИЛ**

Байршил: Төв аймаг, Заамар сум, Хайлааст баг

Захиалагч: “Хавчигийн ам” ХХК

Гүйцэтгэгч: “Вектор мэп” ХХК

УЛААНБААТАР ХОТ
2020 он

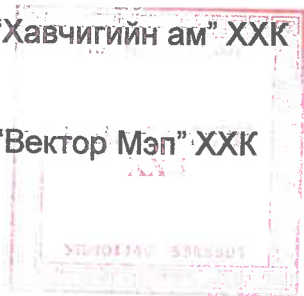
ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН ХАЙЛААСТ БАГИЙН БУМБАТ-4 НЭРТЭЙ ГАЗАРТ ОРШИХ
"ХАВЧИГИЙН АМ" ХХК-ИЙН MV-021514 АШИГЛАЛТЫН ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРӨЛТЭЙ ГАЗРЫН
ТӨЛӨВ БАЙДАЛ, ЧАНАРЫН ЗАХИАЛГАТ ХЯНАН БАТАЛГААНЫ АЖИЛ

**MV-021514 ДУГААРТАЙ АШИГТ МАЛТМАЛ АШИГЛАХ ТУСГАЙ
ЗӨВШӨӨРӨЛТЭЙ ГАЗРЫН ТӨЛӨВ БАЙДАЛ, ЧАНАРЫН ЗАХИАЛГАТ
ХЯНАН БАТАЛГААНЫ АЖИЛ**

Байршил: Төв аймаг, Заамар сум, Хайлааст баг

Захиалагч: "Хавчигийн ам" ХХК

Гүйцэтгэгч: "Вектор Мэп" ХХК

Захирал:

Мэргэжилтнүүд:

Ш.Наран-Очир

Хөрс судлаач:

Я.Баасандорж Ph.D

Газар зохион байгуулагч: Б.Лхагвацэрэн

Б.Лхагвацэрэн

GIS-н инженер:

Уянга

Б.Уянга

Ургамал судлаач: О.Нандин-Эрдэнэ

О.Нандин-Эрдэнэ

Хаяг:

Веб:

Имэйл:

Утас:

Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг, 05-р хороо, 21-р байр 2 – 17 тоот

www.vectormap.mn

vectormapgeo@gmail.com

99039907, 99251610

Батлав: БОАЖЯ-ны Ерөнхий шинжээч

Шүүмж хийсэн: БОАЖЯ-ны Шинжээч

Ц. Уранчимэг

О. Амарсанаа

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ MV-021514
ТООТ АШИГЛАЛТЫН ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРӨЛТЭЙ “БУМБАТ-4
НЭРТЭЙ АЛТНЫ ШОРООН ОРД”-ЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ
ТӨСЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ НӨЛӨӨЛЛИЙН НАРИЙВЧИЛСАН
ҮНЭЛГЭЭНИЙ НЭМЭЛТ ТОДОТГОЛЫН ТАЙЛАН**

/нэмэлт тодотгол/

Төсөл хэрэгжүүлэгч: “Хавчигийн ам” ХХК

Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээний тайланг боловсруулсан:

“Говьхангайн төгөл” ХХК-ийн Гүйцэтгэх захирал

Б.Өлзийжаргал

Тайланг зөвшөөрсөн:

“Хавчигийн ам” ХХК-ийн Гүйцэтгэх захирал

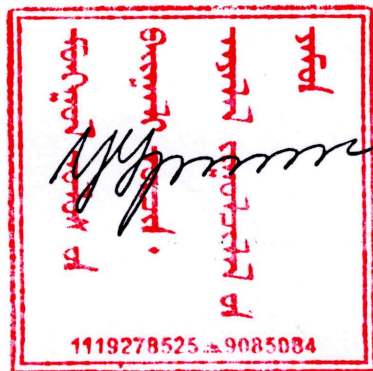

Б.Баярбаатар

Улаанбаатар хот,

2023 он

Батлав: БОАЖЯ-ны Ерөнхий шинжээч

Ц.Уранчимэг

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ MV-021514
ТООТ АШИГЛАЛТЫН ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРӨЛТЭЙ “БУМБАТ-4
НЭРТЭЙ АЛТНЫ ШОРООН ОРД”-ЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ
ТӨСЛИЙН 2023-2027 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

/нэмэлт тодотгол/

Төсөл хэрэгжүүлэгч: “Хавчигийн ам” ХХК

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулсан:

“Говьхангайн төгөл” ХХК-ийн Гүйцэтгэх захирал

Б.Өлзийжаргал

Тайланг зөвшөөрсөн:

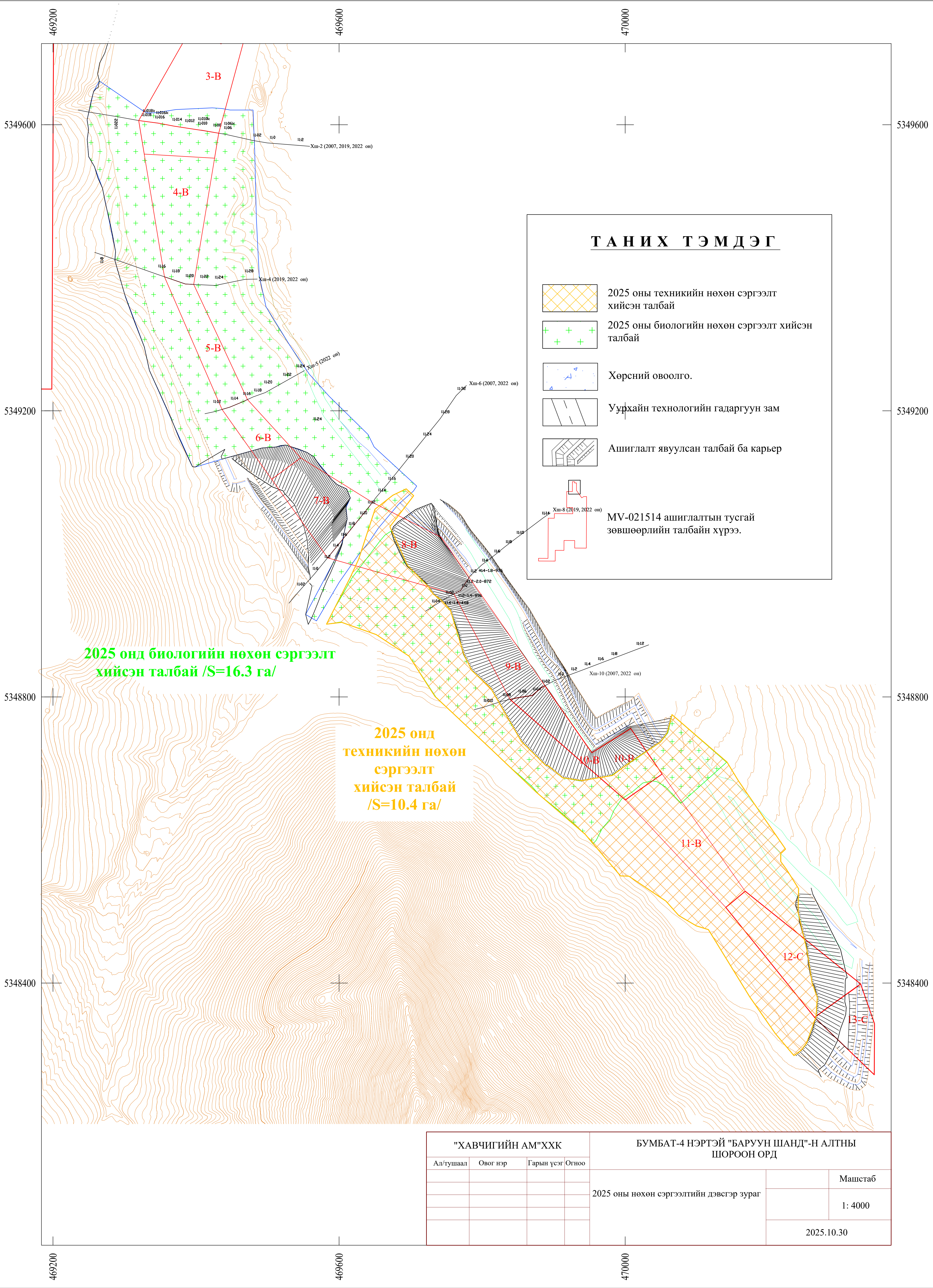
“Хавчигийн ам” ХХК-ийн Гүйцэтгэх захирал

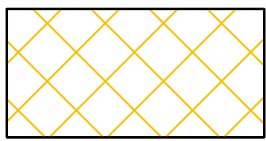
Б.Баярбаатар

Улаанбаатар хот,

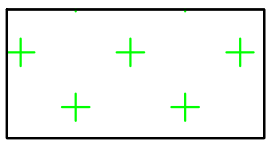
2023 он

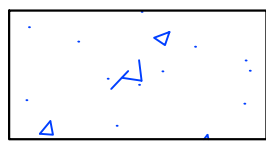
ТАНИХ ТЭМДЭГ

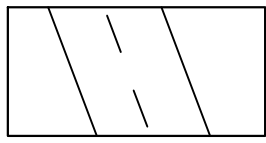
2025 оны техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбай

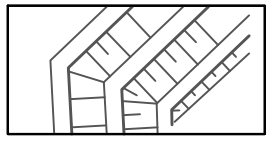
2025 оны биологийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбай

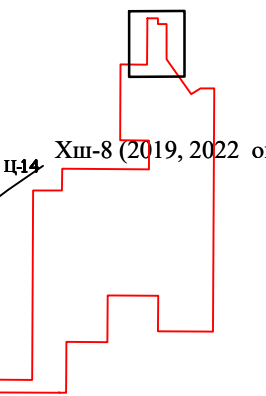
Хөрсний овоолго.

Уурхайн технологийн гадаргуун зам

Ашиглалт явуулсан талбай ба карьер

MV-021514 ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн талбайн хүрээ.

2025 онд биологийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбай /S=16.3 га/

2025 онд техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбай /S=10.4 га/

"ХАВЧИГИЙН АМ"ХХК

Ал/тушаал	Овог нэр	Гарын үсэг	Огноо

БУМБАТ-4 НЭРТЭЙ "БАРУУН ШАНД"-Н АЛТНЫ ШОРООН ОРД

2025 оны нөхөн сэргээлтийн дэвсгэр зураг

Маштаб

1: 4000

2025.10.30